

OMAGIU

magazin istoric

ANUL XXII NR. 1 (250) IANUARIE 1988

Am moștenit din străbuni datina de a ne cinsti conducătorii, pe marii ctitori de țară care, prin fapta și gândul lor, au dat și dau strălucire faptelor și gândurilor poporului. Rememorăm cu emoție și bucurie epocile care ne amintesc de marele Burebista și neînfricatul Decebal, de Mircea, Ștefan, Tepeș, de Mihai Viteazul, de Brîncoveanu și Alexandru Ioan Cuza, de toți marii bărbați ai neamului, care au dovedit că și-au iubit poporul, s-au identificat cu vrerea și năzuințele lui.

În șirul acestor mari sărbători, prin care țara întreagă îi cinstește pe cei mai de seamă fii ai săi, se înscrie aniversarea zilei de naștere a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, sub a cărei conducere patria noastră cunoaște cea mai înfloritoare perioadă din istoria sa multimilenară. Fiu credincios și devotat al poporului din care s-a ridicat și ale cărui virtuți le întruchipează într-o fericită sinteză, primul președinte al României socialiste, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, și-a dobândit în lumea contemporană un remarcabil prestigiu și o recunoscută autoritate. Numele său stă cu cinste în galeria marilor personalități, în rîndul acelor luminați patrioți care, așa cum scria Nicolae Bălcescu, „întrupară voința și cugetarea poporului”, spre a le manifesta lumii. Personificînd ca

omagiu

nimeni altul în trecutul nostru „voința și cugetarea poporului”, secretarul general al partidului, președintele țării, se înfățișează în fața istoriei ca un strălucit ctitor de civilizație și de țară nouă, erou între eroii neamului, patriot înflăcărat și revoluționar consecvent, gînditor de geniu, om politic de anvergură mondială. Timp excepțional, timp de mari împliniri, epoca pe care o trăim a intrat pe bună dreptate în istorie cu numele eroului ei, **Epoca Nicolae Ceaușescu**.

În mod legitim, aniversarea zilei de naștere a conducătorului partidului și al țării a fost încrustată cu litere de aur în cartea de istorie a neamului, devenind zi de aleasă și emoționantă sărbătoare națională. În această solemnă zi, mai unit ca oricînd în jurul partidului, al secretarului său general — unitate căreia recenta Conferință Națională a Partidului Comunist Român i-a dat o nouă și strălucită expresie —, mai încrezător ca oricînd în forțele sale, întregul nostru popor adresează marelui său conducător un vibrant omagiu de profundă recunoștință pentru uriașa activitate pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului, pentru tot ceea ce a făcut și face spre binele țării și poporului.

Ctitor de țară și istorie, președintele NICOLAE CEAUȘESCU s-a impus și se impune și ca strălucit interpret al valorilor fundamentale ale istoriei. Orientările și îndrumările sale au constituit și constituie pentru întreaga istoriografie — deci și pentru revista „Magazin istoric” (a cărei apariție este o urmare nemijlocită a climatului de profunde înnoiri generate de Congresul IX al partidului) — un nesecat izvor de învățăminte.

În lumina acestor învățăminte am alcătuit și numărul de față al revistei, pe care-l consacram glorioasei aniversări de la 26 ianuarie 1988. Este omagiul nostru adus marelui ctitor al României socialiste, cu sentimentele celui mai profund respect și recunoștință și cu urarea fierbinte pe care o adresăm președintelui NICOLAE CEAUȘESCU, de ani mulți și fericiti, împreună cu tovarăsa ELENA CEAUȘESCU, spre gloria Poporului, Patriei, Partidului.

LA MULȚI ANI!

Magazin istoric

Președintele Nicolae Ceaușescu — ctitorul României contemporane

ÎNALTELE VIRTUȚI ALE ISTORIEI

O imbinare fericită a timpului a așezat în calendarul istoriei noastre, alături de ziua memorabilă a Unirii Principatelor de la 24 ianuarie, o altă sărbătoare scumpă națiunii noastre, ziua de naștere a președintelui țării, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Întregul nostru popor folosește acest prilej pentru a-și exprima dragostea, atașamentul, stima și încrederea față de conducătorul său, față de politica partidului nostru, îndrumată zi de zi de cîrmaciul său neobosit, spre binele și fericirea poporului, pentru pacea și gloria țării noastre în lume, pentru continua ei, înflorire.

S-au scurs mai bine de două decenii de cînd în fruntea partidului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiu eminent al poporului român, care și-a dedicat întreaga sa viață și activitate revoluționară slujirii intereselor fundamentale ale poporului, ale Partidului Comunist Român. Epoca aceasta încorporează înfăptuiri istorice în toate domeniile de activitate, iar România ocupă un loc de recunoscut prestigiu în lume, încît, pe bună dreptate, întreg poporul o denumeste, cu respect și mîndrie, **Epoca Nicolae Ceaușescu**, prin analogie cu alte mari perioade de dezvoltare și înflorire din trecutul patriei noastre, cum au fost epoca lui Burebista, a lui Ștefan cel Mare, a lui Matei Basarab și Vasile Lupu, sau epoca lui Cuza Vodă. Adoptînd asemenea formule succinte, istoricii nu fac, de altfel, decît să exprime conștiința populară a timpului respectiv, să ilustreze metaforic modul în care s-au proiectat înalta cînstire și amintirea nepieritoare ale acelor conducători care au apărut pămîntul țării în fața pericolelor din afară, asigurînd dezvoltarea social-economică și culturală a poporului, fiind exponenții cei mai credincioși ai acestuia.

La acest ceas aniversar, în aceste clipe de sărbătoare, se cuvine să spunem cu mîndrie că Nicolae Ceaușescu este un fiu credincios al poporului său, care s-a identificat total cu cele mai înalte aspirații de progres și prosperitate ale națiunii, pe care o slujește cu devotament și nemărginită dragoste. Această legătură totală dintre conducător și poporul său este o componentă tradițională a spirituali-

tății românești, exprimînd dragostea și responsabilitatea supremă pentru soarta pămîntului strămoșesc. Românii au iubit și iubesc cu pasiune acest pămînt, l-au cunoscut palmă cu palmă, l-au muncit, l-au apărut cu îndrîjire pentru a-l păstra liber, de sine stătător. Este pămîntul patriei, patria în care — ca o incununare a celor mai înalte aspirații ale înaintașilor noștri — se ridică astăzi grandiosul edificiu al României socialiste, făurită prin munca entuziasă a poporului liber și deplin stăpîn pe destinele sale.

Coordonatele istorice în care evoluează astăzi poporul român sînt marcate de momente și înfăptuiri ce propulsează neabătut România pe traiectoria mereu ascendentă a progresului și civilizației socialiste. În șirul acestora, Congresul IX al Partidului Comunist Român se încrustează ca un eveniment crucial. Începînd din iulie 1965, în România, în viața poporului nostru s-a produs o deschidere cu adevărat epocală, o iluminare profundă a orizonturilor devenirii noastre, o descătușare năvalnică a energiilor creatoare ale întregii națiuni, concentrate spre țelul unic al triumfului idealurilor sale socialiste și comuniste, ale libertății și independenței patriei. În cele aproape două decenii și jumătate, țara a devenit un uriaș șantier de creație politică și economică, socială și spirituală. Chipul patriei s-a îmbogățit cu mari edificii, cu impresionante magistrale ale progresului socialist. Iată de ce, pe drept cuvînt, istoria românească consemnează Congresul IX drept eveniment crucial în ascensiunea procesului revoluționar de edificare socialistă a țării, congres ce a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționar și patriot înflăcărat, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, neobosit luptător pentru triumful nobilelor idealuri de libertate și independență, de progres social, colaborare și pace în lume. La vremuri noi, țara și poporul — ca de multe ori în trecut — au dat un mare om de stat.

A bordînd lucid, creator, problemele construcției socialiste, în strînsă legătură cu realitățile țării, propunînd modalități noi,

revoluționare de soluționare a problemelor, opera secretarului general al partidului a îmbrățișat multiple domenii ale vieții sociale, deschizând drum larg pentru înlăturarea ideilor preconcepute, a dogmelor ideologice, promovind puternic un curent de gândire curajos, novator, întemeiat pe analiza științifică a faptelor vieții, pe întreg tezaurul gândirii universale. Cum era și firesc, toate acestea au avut uriașe consecințe pozitive și asupra dezvoltării științei noastre istorice. Făuritor el însuși de istorie, participant, de aproape șase decenii, la toate marile momente ale luptei comunistilor, în toate etapele care au marcat drumul poporului român pe calea uriașelor transformări revoluționare ale societății, prin gândirea sa teoretică profundă, prin activitatea sa militantă, revoluționară, secretarul general al partidului a conferit istoriei românești noi și strălucitoare valențe. Magistral interpret al rosturilor istoriei, președintele Nicolae Ceaușescu a oferit, prin opera sa teoretică, și cea mai importantă carte de istorie a patriei.

Încă din anii tinereții revoluționare a conducătorului nostru, una din componentele personalității sale este pasiunea pentru adevăr. Este un lucru pe care l-am constatat în repetate rânduri și sint convins că această pasiune este unul din izvoarele atașamentului și consecvenței sale față de marile idealuri ale poporului. Această pasiune pentru adevăr i-a îngăduit să privească trecutul și prezentul

poporului său la dimensiunea universalității, integrându-le firesc la locul ce li se cuvine în marea istorie a umanității.

Într-o viziune profund științifică, străbătută de mîndrie și fior patriotic, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a oprit asupra tuturor momentelor nodale din istoria poporului, repunînd în lumina adevărului evenimente și personalități, clase și forțe sociale, care, într-un moment sau altul, și-au adus contribuția la mersul înainte al civilizației românești. Relevînd cu putere rolul maselor populare, al forțelor revoluționare, progresiste în dinamica dezvoltării istorice, opera secretarului general al partidului se constituie într-un vibrant omagiu adus poporului.

În opera tovarășului Nicolae Ceaușescu găsim clar definite rosturile și semnificațiile istoriei. Potrivit concepției partidului nostru, a secretarului său general, istoria nu este numai un instrument de cunoaștere, ci și un factor primordial de educare a tuturor oamenilor muncii în spiritul dragostei față de țară, al patriotismului socialist, este un mijloc esențial de dezvoltare a sentimentelor de răspundere față de destinele națiunii socialiste, a hotărîrii ferme a tuturor cetățenilor patriei de a-și consacra energia, elanul, puterea de muncă și, la nevoie, chiar viața, înfloririi și apărării patriei, salvărdării libertății, suveranității și integrității ei teritoriale, a cuceririlor revoluționare, socialiste ale poporului. Experiența a arătat că patriotismul, ca an-

samblu de valori cu mare forță de înfruire asupra tuturor laturilor vieții sociale, alimentează încrederea în capacitățile proprii și cutezanța colectivității naționale, stimulează energia poporului, ceea ce îi conferă calitatea și rolul de puternic factor de progres.

Un adevăr de mult validat este acela că, în oricare etapă a evoluției societății, deci și în socialism, conștiința socială are un caracter istoric, trăgându-și seva din trecut și aruncând un arc peste timp spre viitor. De aceea, studierea istoriei nu constituie doar o simplă curiozitate intelectuală, ci o necesitate organică și, totodată, o îndatorire socială de înaltă responsabilitate. Studiind trecutul, fiecare generație își însușește experiența acumulată pe parcursul secolelor și mileniiilor străbătute de societate în devenirea sa, ușurându-i descifrarea problemelor de muncă și de viață pe care le ridică prezentul, devenind mai conștientă de propriile ei rosturi în fluxul istoric.

Studiată cu pasiune, istoria — așa cum o înțelege președintele țării noastre — contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, a unui nou mod de gândire, de simțire și comportare, la înobilarea personalității umane prin asimilarea a tot

ceea ce a fost valoros în trecut, ajută la formarea omului ca subiect al istoriei, conștient de menirea sa. Contactul stimulator cu tradițiile progresiste, respectul față de trecutul glorios, față de moștenirea înaintașilor, cunoașterea și înțelegerea idealurilor care i-au însuflețit în munca și lupta lor constituie elemente esențiale în angajarea deplină a generațiilor de azi la înfăptuirea programelor de dezvoltare multilaterală a României socialiste. Evidențiind multiplele valențe ale istoriei, rosturile ei ca știință revoluționară pusă în slujba contemporaneității, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvântarea rostită la Congresul III al educației politice și culturale socialiste, că în munca politico-educativă, de formare a omului nou, cunoașterea istoriei patriei constituie una din laturile de importanță excepțională ale întregii activități.

În perfectă concordanță cu aceste rosturi ale istoriei, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă un strălucit exemplu de abordare științifică, materialist-dialectică a relației trecut — prezent — viitor și, în acest context, a rolului ei cognitiv și formativ. Bogată sursă de gândire și analiză a fenomenelor istorice, opera secretarului general al partidului dă expresie cerinței de a ridica cercetarea și promovarea istoriei la

Un popor, pentru popor — iată concepția sub care se desfășoară dialogul permanent pe care secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, îl au cu muncitorii, cu țăranii, cu intelectualii, cu toate categoriile sociale ale României socialiste, fără deosebire de naționalitate

nivelul măreției faptelor și adevărurilor trecutului glorios al poporului nostru, de a milita cu toată energia împotriva curentelor reacționare, a tendințelor de falsificare și denaturare a adevărului istoric, de a nu tolera rutina, dogmatismul, de a face loc noului izvorit din cercetări aprofundate și interpretări întemeiate științifice. Mai ales în zilele noastre, cînd practica socială revoluționară a devenit extrem de dinamică și greu de cuprins în formule teoretice imediate, necesitatea unor cercetări consistente, temeinic fundamentate științific în domeniul istoriei este cu atît mai mare.

Ilustrînd în chip strălucit concepția de mare frumusețe și valoare teoretică și practică despre unitatea dialectică dintre trecut, prezent și viitor, despre menirea istoriei de a sluji la formarea unor sentimente puternice de atașament pentru patria socialistă, pentru pămîntul strămoșesc, opera secretarului general al partidului pune în lumină faptul că mîndria națională, patriotismul socialist nu sînt opuse altor națiuni sau naționalități, ci sînt înțelese în strînsă legătură cu dezvoltarea spiritului de prietenie între popoare, de concurență și conviețuire pașnică. Situîndu-se pe un teren sigur și fertil, cercetarea istorică prezintă o importanță deosebită. Cu atît mai mult cu cît, în prezent, în lume se formulează tot felul de interpretări denaturate, falsificate ale unor procese și realități istorice, în scopul justificării unor stări de lucruri inechitabile atît din trecut, cît și din prezent. Pentru a ajuta omenirea să preîntîmpine repetarea unor triste evenimente din trecut, cercetarea istorică, precizează secretarul general al partidului, trebuie să combată cu toată puterea activitatea unor cîruri politice și a unor curente de gîndire mistice, fasciste și neofasciste „ce vor să abată omenirea de la problemele fundamentale ale lumii de astăzi, să folosească această cale pentru diversiune... Nu trebuie să uităm că tocmai în împrejurări internaționale grele cerurile reacționare imperialiste, fascismul au recurs la asemenea concepții pentru a-și promova politica de dominație și asuprire a popoarelor“.

Rosturile cercetării istorice, ale istoriei, ca știință revoluționară pusă în slujba umanității, trebuie să vizeze o lume a păcii și înțelegerii, a colaborării și progresului. Prin modul în care cercetează și interpretează evenimentele trecutului, istoricul poate contribui la îmbunătățirea relațiilor dintre popoare, la apropierea și mai bună lor cunoaștere — elemente absolut necesare progresului general al umanității. „Avem obligația — subliniază secretarul general al partidului — să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încît să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor. În judecarea faptelor și evenimentelor istorice

să ținem seama de ceea ce trebuie să realizăm, de opțiunea noastră spre o politică generală de prietenie, de colaborare între popoare. Trebuie să fim fermi împotriva politicii imperialiste de forță, de dictat, pentru o politică de largă concurență economică, cultural-științifică, de egalitate și respect între toate popoarele. Numai așa istoria va servi adevăratelor scopuri ale științei și, totodată, năzuințelor noastre socialiste, politici de dezvoltare a României, a poporului nostru, asigurîndu-i un loc demn, egal, în cadrul națiunilor socialiste, al tuturor națiunilor lumii“.

Istoriografia noastră beneficiază de un teren sigur și luminat pentru a aborda în modul cel mai fructuos obiectivele care îi stau în față. Dispunem cu prisosință de material istoric, de orientări clare, de înaltul exemplu pe care ni-l oferă opera secretarului general al partidului pentru a aborda cutăzant și novator istoria și a-i extrage înțeleșurile, acelea într-adevăr relevante și care ne prezintă în lume potrivit cu realitatea măreață și demnă a trecutului nostru, pentru a da cercetării istorice o funcție pregnant activă și constructivă în cadrul activității politico-ideologice a partidului, al științelor sociale din țara noastră. Este o îndatorire de cea mai mare răspundere de a fi la înălțimea exigențelor epocii noastre. Este o sarcină a cărei importanță apare și mai clară în lumina documentelor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român ce și-a încheiat lucrările cu puțin timp în urmă.

Înscrisă la loc distinct în suita marilor forumuri care au jalonat impetuoasă ascendența socialistă a României, Conferința Națională din decembrie 1987 se integrează organic operei de împlinire a hotărîrilor Congresului XIII al partidului. Prin documentele și hotărîrile adoptate, Conferința Națională a dat o nouă perspectivă luptei și muncii poporului nostru pentru înfăptuirea Programului de faurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Valoarea exemplară a Raportului prezentat Conferinței Naționale de secretarul general al partidului a adăugat un nou și inestimabil capitol operei sale de vastă analiză și sinteză în descifrarea soluțiilor pe care le reclamă istoria la zi a societății noastre contemporane.

Angajarea fermă și consecventă a României în edificarea societății socialiste și comuniste este răspunsul cel mai autentic, eroic, pe care partidul, forța conducătoare a destinului poporului și patriei noastre, îl dă strămoșilor noștri, celor ce, construind și apărînd cu dirigenție și abnegație civilizația românească, ne-au transmis peste veacuri o bogată moștenire materială și spirituală.

Ion POPESCU-PUȚURI

Președintele Nicolae Ceaușescu — ctitorul României contemporane

UN OM PENTRU ISTORIE

Fiului devotat al poporului român, născut și crescut sub cerul minunat al patriei românești, în adâncă dragoste față de istoria, limba, cultura și civilizația românească, revoluționarului încercat, călit în mari bătălii de clasă, tovarășului Nicolae Ceaușescu, istoria i-a încredințat misiunea de mare onoare și înaltă responsabilitate de a conduce destinele po-

porului său pe drumul glorios al revoluției și al construcției socialiste și comuniste.

Secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este conducătorul care a răspuns și răspunde magistral cerințelor și idealurilor poporului de care este strâns legat prin întreaga sa viață, formație și personalitate.

Pilduitoarea biografie revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, lupta sa eroică, energia fără de seamă cu care a acționat în condițiile aspre ale activității ilegale, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, împotriva exploatarei și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, a independenței și suveranității patriei constituie repere istorice dintr-o cronică a abnegației, dăruirii și curajului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu intră în rindurile luptei revoluționare la o vîrstă fragedă, cînd cele mai nobile gînduri prefigurează idealul, statornicesc contururile viitorului. Ajuns în capitala țării în anul 1929, tînărul Nicolae Ceaușescu cunoaște de la început anii greiei crize economice în care se afla România, odată cu întreg sistemul capitalist, vede ridicîndu-se uriașul val al luptei revoluționare muncitorești. Atunci în sufletul său incoltește revolta împotriva nedreptății, împotriva claselor ce trăiau din munca istovitoare a celor mulți, săraci și nevoiași. Școala formării sale ca revoluționar este școala luptei de clasă, este contactul nemijlocit cu viața grea a

muncitorilor din fabrici, uzine, ateliere, cu inflăcăratele lor idealuri de dreptate, libertate, de viață nouă. Se formează în viața de zi cu zi a muncitorilor, a luptelor și demonstrațiilor muncitorești, al căror participant activ devine în această vreme. După cum se știe, dominantă vieții social-politice a României în perioada crizei economice din anii 1929-1933 a constituit-o avîntul revoluționar al luptei clasei muncitoare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu descifrează încă de pe atunci sensurile puterniceilor manifestatii și greve muncitorești, alăturîndu-se cu trup și suflet luptei revoluționare a comunistilor și a proletariatului român.

„Peste jumătate de secol — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — am luptat în rîndurile mișcării revoluționare, făcîndu-mi datoria de soldat credincios al partidului, de fiu devotat al poporului, făcînd totul pentru cauza bunăstării și fericirii națiunii noastre“.

Încă în anul 1930, la vîrsta de 12 ani, prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu se face activ remarcată în viața și lupta tineretului revoluționar, la marile desfășurări de forțe muncitorești, la grevele și

demonstrațiile, la mitingurile lucrătorilor din București. Acestea îi dau sentimentul încrederii depline în puterea clasei muncitoare, cu o influență hotărîtoare asupra formării sale ca neobosit luptător pentru cauza revoluționară a poporului român, pentru triumful luptei de eliberare socială și națională a patriei. La vîrsta celor mai înaltătoare idealuri, în personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu se intruchipează înaltele virtuți ale clasei muncitoare: dirzenia, combativitatea revoluționară, intranșigența, abnegația pentru cauza poporului, a patriei.

În anul 1933, tovarășul Nicolae Ceaușescu intră în rîndurile tinerilor comuniști, remarcîndu-se de la bun început în cadrul Uniunii Tineretului Comunist prin spiritul său revoluționar, prin capacitatea cu totul excepțională de a se dăruia pentru cauza clasei muncitoare. O confirmare a stimei și încrederii de care se bucură, încă de la acea vîrstă, o constituie desemnarea sa, în iunie 1933, ca delegat al tineretului democrat din București la Conferința luptătorilor antifasciști din România, unde, deși avea doar 15 ani, este ales membru al Comitetului

Național Antifascist. Alături de militanți de seamă comuniști, uteciști, democrați, uniți prin convingerile antifasciste, tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezenta în acest organism — unul din primele din Europa — întruchiparea spiritului patriotic, revoluționar și democratic al muncitorilor tineri, hotărârea lor de a lupta energic împotriva pericolului fascist și revizionist, pentru pace și înțelegere între popoare. Activiști de seamă ai Partidului Comunist Român, muncitori, intelectuali care l-au cunoscut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în acele timpuri și-l amintesc ca pe un patriot și revoluționar neînfricat.

Militantul revoluționar Nicolae Ceaușescu susține cu strălucire în acei ani primele examene la cea mai exigentă școală — școala luptei revoluționare. Este arestat și deferit Parchetului Tribunalului Ilfov la 23 noiembrie 1933, sub grava acuzație de „incitare la grevă și răspindirea de afișe împotriva ordinii publice”. Este însă eliberat ca urmare a protestelor organizațiilor democratice, a apelurilor apărute în ziarele democratice și progresiste ale vremii. Înfruntările cu forțele aparatului represiv îi oțelesc și mai mult voința și dirzenia, spiritul revoluționar.

În cursul anului 1934, manifestându-se activ în conducerea Comitetului Național Antifascist, tovarășul Nicolae Ceaușescu este arestat de mai multe ori, fiind acuzat de activitate revoluționară prin tre muncitori, pentru participarea sa constantă la întrunirile organizate în Capitală de Comitetul Național Antifascist, pentru acțiunile desfășurate împotriva fascismului, revizionismului și războiului. Temeinica sa activitate politică și organizatorică din cadrul conducerii Comitetului Național Antifascist, multiplele sale legături cu tineretul muncitoresc din organizațiile democratice îi recomandă pe militantul revoluționar

Nicolae Ceaușescu ca pe un înflăcărat patriot, devotat cauzei supreme a poporului — apărarea independenței și suveranității României.

În iunie 1934, după cum este cunoscut, la Craiova, se rejudecă procesul conducătorilor luptelor petrolistilor și ceferiștilor din ianuarie-februarie 1933. Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu se manifestă ca o personalitate cu un rol de seamă în apărarea — din însărcinarea conducerii Partidului Comunist Român — cauzei drepte a muncitorilor petrolisti și ceferiști, împotriva exploatarea și asupririi, pentru apărarea integrității teritoriale a

Din cei mai tineri anti, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ales cu curaj calea luptei pentru cauza celor mulți, pentru independența, libertatea și suveranitatea țării, afirmându-se ca o puternică personalitate a mișcării revoluționare și antifasciste din România interbelică

țării, a independenței și suveranității naționale. La 27 iunie 1934, tinărul Nicolae Ceaușescu este arestat la Craiova, unde venise ca reprezentant al tineretului pentru a depune mărturie în favoarea muncitorilor acuzați. Interogat de poliție, tinărul comunist nu se lasă intimidat, declarând fără echivoc că venise

la Craiova ca unul ce participase la stringerea de semnături pe memoriile de protest și solidaritate pe care le aducea cu sine, fiind „delegat de către organizațiile muncitorești din Capitală să meargă la Craiova pentru a depune aceste proteste și a face declarații favorabile ceferiștilor de la Grivița”.

Autoritățile de la Craiova alertează împotriva sa Ministerul de interne, căruia-i referă următoarele: „Vă semnalăm — în vederea luării măsurilor de rigoare — pe comunistul Nicolae Ceaușescu, că făcându-se vinovat de aducerea de adeziuni de solidaritate a muncitorilor cu ceferiști condamnați în procesul de rebeliune, a fost deferit Parchetului Tribunalului din Craiova și apoi pus în libertate, după care s-a întors în Capitală”. Aceasta însemna, în limbajul autorităților respective, declanșarea unor urmăririi și persecuții necontenite.

In vara aceleiași an 1934, ca o recunoaștere a calităților sale demonstrate cu strălucire în numeroase acțiuni, culminând cu procesul de la Craiova, tovarășul Nicolae Ceaușescu este desemnat de conducerea partidului în Comitetul Național Antifascist al tineretului — organism creat din inițiativa partidului comunist —, în cadrul căruia contribuie la intensificarea luptei tinerei generații, la scara întregii țări.

Simțul organizatoric, dinamismul și clarviziunea politică ce-l caracterizează pe tinărul revoluționar Nicolae Ceaușescu îl impun ca pe unul dintre marcantii militanți antifasciști, ceea ce duce, în anii 1934-1935, la arestări și urmăririi din partea poliției și jandarmeriei împotriva sa. În anul 1935, tovarășul Nicolae Ceaușescu desfășoară o rodnică activitate în rindurile muncitorilor petrolisti de pe Valea Prahovei, indeosebi la Ploiești, Moreni. Spre sfârșitul anului 1935 se află în rindurile muncitorilor din Tirgoviște, acționând pentru constituirea de noi orga-

nizații revoluționare. La 15 ianuarie 1936 este arestat în comuna Ulmi din jud. Dimbovița, unde se afla în vederea organizării unor acțiuni politice ale organizațiilor revoluționare de tineret.

Iată, din documentele ofi-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu în timpul unei demonstrații organizată la București în zilele istorice ale revoluției române din august 1944

comunistă încă de la vârsta de 14 ani, fiind arestat și judecat în multe rânduri, după cum urmează: în anul 1933, cu adresa nr. 109 592, a fost înaintat Parchetului Tribunalului Ilfov, pentru acte de sabotaj și îndemn la grevă, făcute printre lucrători, judecat și achitat. În cursul lunii iunie 1934 a fost arestat de către Consiliul de Război al Corpului I Armată Craiova, având asupra sa un număr de 22 de liste de subscripție și proteste semnate de membrii organizațiilor comuniste din Capitală, el fiind trimis ca delegat al organizațiilor comuniste din București la

În timpul dezbaterilor din procesul de la Brașov din mai-iunie 1936, tovarășul Nicolae Ceaușescu face în mod strălucit dovada înaltelor sale calități revoluționare, curajul și demnitatea cu care i-a înfruntat pe acuzaatori, solidaritatea și atitudinea sa dirză, de îmbărbătare a celorlalți acuzați producând o adâncă impresie atât asupra completului de judecată și a asistenței, cât și în rândurile largi ale opiniei publice. Ecurile și aprecierile din presa timpului, din cotidienele de mare tiraj, *Dimineața*, *Adevărul*, *Universul*, *Zorile* sau din presa democratică, *Cuvântul liber*, *Arena*, cărora li se adaugă

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în toamna anului 1946

ciale ale vremii, prezentate în 1936 Tribunalului Militar din Brașov, o sinteză a faptelor revoluționarului Nicolae Ceaușescu. Într-un raport al Prefecturii Poliției Capitalei se consemna:

„Nicolae Ceaușescu, fiul lui Ahndruța și Alexandra Ceaușescu, plugari din comuna Scornicești-Olt, figurează în cazierul Direcției Generale a Poliției ca unul ce militază în mișcarea

Craiova, pentru a face declarații favorabile ceferiștilor implicați în rebeliunea de la Atelierele Grivița și fiind înaintat cu acte de anchetă Parchetului Tribunalului Dolj; afacerea a fost clasată și lăsat în libertate. În anul 1934 a fost arestat de Prefectura Poliției Municipiului București și înaintat Consiliului de Război al Corpului II Armată pentru răspunderea de manifeste revoluționare comuniste...”

opiniile din ziarele și apelurile organizațiilor democratice internaționale, păstrează peste decenii dovezile grațioase ale militantismului său revoluționar, patriotic desfășurat cu o înaltă conștiință de membru al Partidului Comunist Român, care pune mai presus de orice interes personal datoria sfântă față de interesele supreme ale poporului. În 15 august 1936, tovarășul Nicolae Ceaușescu,

împreună cu alți militanți comuniști și antifasciști condamnați la Brașov, este înțemnițat la Doftana. „Lupta revoluționară, viața în colectivele din închisori și lagăre — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — a constituit o înaltă școală de pregătire politico-ideologică, de educare și formare în spiritul principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. Activiștii revoluționari, comuniștii puneau mai presus de orice interesele maselor populare, lupta împotriva asupritorilor, ei renunțau la tot, împărțind de multe ori între ei ultima bucată de pline, dar ținând sub steagul luptei revoluționare. În mod deosebit aș dori să menționez viața organizată în închisori în spiritul principiilor eticii comuniste, care au

dat tărie și forță tuturor celor închiși să reziste prigoanei, înfometării, mizeriei și să țină sus steagul luptei revoluționare, să nu se plece nici un moment în fața claselor exploatare“.

La Doftana, acolo unde se aflau numeroși comuniști participanți la mari bătălii de clasă, neînfricatul revoluționar Nicolae Ceaușescu desfășoară o bogată activitate de partid, cu un profund conținut și semnificație politică, fapt ce determină organizația de partid să-i încredințeze munca de secretar al unei celule de partid. „Tovarășul nostru secretar — avea să scrie unul dintre luptătorii ceferiști, închiși și el la Doftana — era un om curajos, matur și dîrz, ducea la bun sfîrșit și cu promptitudine

sarcinile ce i se încredințau. Îmi aduc și azi aminte cum, plimbîndu-mă în jos și în sus prin celula mea, mă gîndeam cu admirație la felul cum își manifesta sentimentul simțului datoriei și la energia cu care își îndeplinea sarcinile“.

Între zidurile temniței, tovarășul Nicolae Ceaușescu continuă cu îndrîjire să studieze. Participă la organizarea multor acțiuni culturale-educative. Se afla la Doftana în februarie-martie 1938, cînd s-au desfășurat activitățile de protest ale organizației de partid, în urma cărora a fost obținut regimul politic pentru deținuții revoluționari, regim ce a fost impus apoi și în celelalte temnițe ale României burghezo-moșierești. Colectivul luptătorilor revoluționari a pregătit în

Președintele Nicolae Ceaușescu în mijlocul oamenilor muncii...

...și în cabinetul său de lucru

anul 1938 comemorarea a 50 ani de la moartea poetului național Mihai Eminescu, acțiune ce a avut loc în iunie 1939.

În decembrie 1938, abia ieșit din Doftana, cu entuziasmul și abnegația specifice revoluționarului călit în aspre bătălii de clasă, tovarășul Nicolae Ceaușescu se avintă cu însuflețitor elan în noi și noi acțiuni. În acele împrejurări dramatice în care se afla România, direct amenințată de agresiunea statelor fasciste și revizioniste, militantul comunist Nicolae Ceaușescu mobilizează tinerii muncitori din fabricile și uzinele țării la realizarea unității clasei muncitoare, a unui larg front de luptă împotriva pericolului fascismului și războiului. Eforturile sale organizatorice, prestigiul de care se bucura tovarășul Nicolae Ceaușescu în rândurile militanților partidului, ale muncitorilor sînt încununat, așa cum consemnează documentele vremii, prin prezența zecilor de mii

de participanți la marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică din București, de la 1 Mai 1939. Atunci, din piepturile miilor de participanți au răsunat lozincile: „Trăiască democrația!”, „Vrem România liberă și independentă!”, „Vrem respectarea granițelor!”, „Jos războiul!”, „Jos hitlerismul!”, „Trăiască integritatea teritorială a României!”

Documentele și mărturiile vremii înregistrează prodigioasa activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu în diferite locuri din Capitală și în numeroase acțiuni. Astfel ziarul *Lumea nouă* consemnează participarea neînfricatului revoluționar la diferite acțiuni culturale-educative. În același timp, organele represive raportează că exigența revoluționară a militanților comunist Nicolae Ceaușescu se exprimă și în faptul că el arată muncitorilor, tinerilor, că activitatea lor nu trebuie să se limiteze la acțiunile culturale desfășurate în cadrul bres-

lelor, ci acestea să fie îmbinate cu puternice demonstrații politice împotriva pericolului fascismului, a războiului, pentru apărarea independenței și suveranității patriei. În inițierea și desfășurarea multora dintre aceste acțiuni, documentele vremii consemnează activitatea neobosită a tinerei militante revoluționare Elena Petrescu (Ceaușescu).

Cu aceeași energie și pasiune revoluționară acționează tovarășul Nicolae Ceaușescu în acea vreme în Comisia pentru reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist, imprimînd, prin personalitatea și elanul său tineresc, revoluționar, un puternic dinamism activității acestei comisii. Caracterizată prin combativitate și fermitate politică, prin devotamentul nețărmurit față de interesele vitale ale poporului, față de cauza suveranității, independenței și integrității țării, această activitate a contribuit

decisiv la imprimarea spiritului responsabil de înalt patriotism și slujire cu abnegație a idealurilor revoluționare în întregul proces de refacere a U.T.C. O recunoaștere a acestor înalte calități ale militanțului comunist o constituie alegerea sa, în 1939, în conducerea Uniunii Tineretului Comunist.

În situația creată de dezlănțuirea celui de-al doilea război mondial, de izolarea României și de importante cesiuni teritoriale ce i-au fost impuse, iar ulterior de instaurarea dictaturii militare-fasciste, de intrarea trupelor hitleriste în țară și, apoi, de împingere a ei, contrar voinței poporului, în războiul hitlerist împotriva Uniunii Sovietice, Partidul Comunist Român, militanții săi se situează în fruntea luptei de rezistență națională antihitleristă și antiantonesciană. În contextul acestor evenimente, care au cerut de multe ori răspunsuri și atitudini de maximă urgență și amplă cuprindere, se află fapta și gîndirea militanțului comunist Nicolae Ceaușescu. Trebuie să suporte din nou rigorile închisorilor — Jilava, Caransebeș, ale lagărului de la Tg. Jiu ; aici, în acei ani, se jalonează și se făuresc directivele, obiectivele pentru reușita luptei de eliberare a poporului român.

În condițiile victoriei Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă începută prin actul de la 23 August 1944, ale luptei pentru pregătirea condițiilor necesare și trecerea la edificarea noi orinduii sociale în România, în muncile de mare răspundere ce le îndeplinește, personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu se impune prin vasta activitate teoretică și practică, prin dăruirea și pasiunea revoluționară. În zilele de 30-31 august 1944 participă la marile mitinguri muncitorești din Capitală, luînd cuvîntul din partea Partidului Comunist Român.

Ca secretar general al U.T.C., ca membru al C.C. al

P.C.R., ales în octombrie 1945, la Conferința Națională a partidului, ca activist al partidului cu răspunderi importante în regiunile Dobrogea și Oltenia în anii 1945-1947, ca deputat în Parlamentul țării, ca ministru adjunct al agriculturii, aducîndu-și, în acest sens, contribuția la elaborarea, în martie 1949, a programului cooperativizării, ca ministru adjunct al forțelor armate și șef al Direcției politice superioare a armatei, din 1950 pînă în 1954, tovarășul Nicolae Ceaușescu face dovada inepuizabilei sale energii, a patriotismului său înflăcărat.

În anii tumultuoși ai revoluției democrat-populare, ai luptei pentru edificarea bazelor societății socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu abnegație și dăruire pentru cauza clasei muncitoare, a poporului, își îndeplinește exemplar toate sarcinile încredințate de partid, remarcîndu-se ca o personalitate de seamă a partidului, a vieții politice românești. Din 1954, secretar al C.C. al P.C.R., iar din 1955 membru al Biroului Politic, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu pasiunea-i caracteristică, își aduce contribuția la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului de făurire a societății socialiste, de pace și colaborare în lume.

Este unanim recunoscută și apreciată de poporul nostru și de întregul partid contribuția de o inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și realizarea cu succes a edificării bazelor economice ale socialismului în România, la fundamentarea și promovarea celor mai viabile căi și soluții în vederea propășirii patriei, a înaintării sale ferme pe calea socialismului. Viața și activitatea revoluționară ale tovarășului Nicolae Ceaușescu intruchipează în cel mai înalt grad fondul de aur al poporului nostru, cele mai înalte virtuți revoluționare constructive ale clasei muncitoare. Toate acestea au făcut în 1965 să fie ales în fruntea partidului, la istoricul Congres IX.

E tapa inaugurată de Congresul IX al partidului — denumită cu mîndrie de popor **Epoca Nicolae Ceaușescu** — este dominată decisiv de puternica personalitate a secretarului general al partidului, președintelui României socialiste, poartă pecetea gîndirii și acțiunii sale clarvăzătoare, revoluționare, fundamentată pe aplicarea principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific la condițiile concrete ale țării noastre. Pornind de la cerințele dezvoltării țării, de la aspirațiile și idealurile poporului nostru, marile realizări obținute pe baza hotărîrilor Congreselor IX, X, XI, XII și XIII ale partidului au concretizat energiile creatoare ale întregii națiuni, asigurînd înaintarea neabătută a poporului nostru pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ideile și orientările secretarului general al partidului, pătrunse de o mare și înflăcărată dragoste de țară și de popor, și-au găsit materializare în înfăptuirile pe care România le-a obținut în perioada istorică ce a trecut de la Congresul IX al P.C.R. Aceste mărețe înfăptuiri — al căror cuprinzător tablou este înfățișat și în documentele Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român — constituie prinosul recunoștinței poporului față de partid, de conducătorul său, omagiul adus celui mai strălucit fiu al poporului pentru modul exemplar de dăruire în vederea înălțării patriei pe treptele civilizației comuniste. Acum, la aniversarea a zilei de naștere a secretarului general al partidului, președintelui Republicii, clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, întreaga noastră națiune, strîns unită în jurul partidului, își omagiază conducătorul mult iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aducîndu-i fierbînta urare de **La mulți ani** în numele viitorului strălucit al patriei!

Ion ARDELEANU

Președintele Nicolae Ceaușescu — ctitorul României contemporane DEMNITATE ȘI PRESTIGIU

Cronica acestor ani a consemnat și numeroase mărturii de înaltă prețuire față de complexa și ampla activitate desfășurată de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste pentru soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Între aceste mărturii se înscrie și înmînarea premiului „Om al anului 1981”

„La mărețele realizări din această perioadă din anii socialismului, se adaugă politica internațională de colaborare cu toate națiunile lumii, de pace, care a constituit o trăsătură definitorie a întregii noastre activități. Putem afirma, cu îndreptățită mîndrie, că datorită și acestei politici internaționale, desfășurate în toată această perioadă, am putut obține marile realizări în dezvoltarea patriei noastre, și, totodată, să aducem o contribuție importantă la cauza unității țărilor socialiste, a prieteniei cu toate popoarele lumii, la cauza păcii între toate națiunile planetei”.

Sînt cuvintele prin care președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu definea corelația istoricește constituită dintre opera de edificare a noii societăți și activitatea internațională a țării noastre. Ni se pare extrem de semnificativ faptul că niciodată ca în anii Epocii Nicolae Ceaușescu politica externă a României nu a cunoscut un dinamism mai rodnic, o implicare mai activă în relațiile internaționale, ceea ce are ca rezultat principal un prestigiu neegalat în decursul întregii istorii românești. În fond, această amplă angajare

a României socialiste pe arena internațională este o urmare nemijlocită a spiritului de clarviziune și al inițiativei secretarului general al partidului nostru, pozițiile și contribuțiile țării noastre la soluționarea problemelor majore ale lumii în care trăim, definind însăși prezența noastră în istoria universală.

În concordanță cu orientările fundamentale ale forumurilor supreme ale partidului, Congresele IX, X, XI, XII, XIII, cu aspirațiile vitale ale poporului român și ale tuturor popoarelor, cu interesele păcii, destinderii și progresului, România socialistă promovează consecvent o politică de largă deschidere internațională, o politică activă, consecventă de dezvoltare a relațiilor de pace, prietenie și colaborare cu toate statele lumii. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea de relații normale între toate statele fără deosebire de orînduire socială, conlucrarea activă dintre ele, reprezintă nu doar un deziderat, ci o cerință obiectivă, dictată atît de învîșmîntele istoriei, cît și de înseși realitățile lumii de azi.

„O operă cu valoare universală”

În continuă afirmare a României pe arena mondială, demersul internațional amplit și profund constructiv al țării noastre, al președintelui Nicolae Ceaușescu a dobândit și dobindeste, în lumina unei largi audiențe pe toate meridianele, ceea ce mare mai înalte ale prețurilor în întreaga lume. O expresie elocventă a acestei vaste aprecieri — avind drept sursă profundizmele analizelor științifice și claritatea concepțiilor, consecvența și nescutata energie proprii inițiatorilor țării noastre, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — o constituie și cuprinzătoarea serie de volume, peste 160, apărute în țări de pe toate continentele, volume dedicate gândirii și acțiunilor sefului statului român, producției sale opere, „o operă cu valoare universală”, cum s-a subliniat deseori.

Publicate în peste 20 limbi, ceea ce sugerează sfera de receptare a acestor gândiri, a acestor acțiuni care, reflectând trăsăturile spirituale ale poporului nostru, înscrise în file de glorioasă istorie, sînt totodată profund novatoare, originale, pe deplin ancorate în actualitate, volumele cuprind biografiile ale președintelui Nicolae Ceaușescu sau texte selectate din opera sa, sînt antologii ale interviurilor, cuvintărilor sau articolelor aparținind sefului statului român, ca și studii de amplorare închinăte lucrărilor și personalității sale prominent, vasele, a căror teoretice, problemelor construirii socialismului în România, etc. și celor de mare actualitate ale vieții planetelor. Citeva exemple. Astfel, în Anglia au apărut pînă acum 9 volume, în R.P. Chineză — 5, în Grecia — 17, în India — 33, în Italia — 25, în Pakistan — 7, în Turcia — 5. Dintr-o țară, în Italia se remarcă seria celor 12 volume de Scrieri alese, începută în 1971 și continuată pe aceeași structură tematică, an de an, pînă în 1983, în India o serie de mai multe volume despre politica internă și externă a României, în Grecia seria de cinci volume, intitulată România și lumea contemporană.

Adine între, deosebit respect, reală admirație — iată ce vădese aceste aparții editoriale. „Salut cu deosebită bucurie editarea în limba greacă a lucrărilor președintelui Republicii Socialiste România, domnului Nicolae Ceaușescu. Noua ordine economică internațională și rezolvarea globală a problemelor subdezvoltării”, subliniază, buncoară, primul ministru al Greciei, Andreas Papandreu, care semnează prefața volumului, prefață ce evidențiază că președintele României este cunoscut pe plan mondial atît pentru contribuția sa la promovarea destinderii și păcii, cît și pentru eforturile sale vizînd instaurarea unui nou tip de relații interstatuale, ce apare ca o necesitate istorică, avînd ca scop final emanciparea deplină, politică și economică, a tuturor popoarelor.

Numeroși alți oameni politici, oameni de știință și de cultură din diferite țări au relevat, la rîndul lor, însemnătatea teoretică și practică a

În viziunea României, a președintelui ei, a te pronunța astăzi pentru pace înseamnă a te pronunța și a milita cu consecvență și hotărîre pentru relații de prietenie și colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Trăim într-o lume în care conlucrarea între țări este esențială pentru viitorul omenirii, constituie o necesitate obiectivă pentru fiecare popor, pentru fiecare țară, pentru umanitate în general.

Se poate afirma cu deplin temei că în perioada scursă de la istoricul Congres IX al P.C.R. nu există momente, probleme importante în viața internațională la care România să nu participe, într-o formă sau alta, aducîndu-și contribuția constructivă, prin poziții, inițiative, propuneri și acțiuni proprii la soluționarea lor. Istoria este martoră, că multe din ideile, inițiativele și propunerile românești de politică externă sînt împărtășite, însușite și sprijinite de numeroase alte țări, că viața, evoluția evenimentelor au confirmat justetea, realismul, oportunitatea și utilitatea lor generală pentru cauza păcii și înțelegerii internaționale.

În mod conștient, România, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au refuzat izolarea, s-au angajat energetic, au întreprins acțiuni bazate pe previziuni științifice, nu s-au limitat doar a reacționa pur și simplu la evenimente; dimpotrivă, au acționat pentru determinarea lor conștientă. România socialistă a pornit și pornește de la necesitatea și posibilitatea, mai mult, de la obligativitatea, politică și morală, ca toate națiunile lumii, indiferent de mărime, de potențialul economic, militar și uman, de orînduire socială, să participe, pe bază de egalitate, la viața internațională, la soluționarea marilor probleme cu care este confruntată omenirea. Partidul nostru și-a asumat în mod conștient o anumită răspundere, în fața propriului popor, dar și în fața celorlalte popoare, pornind de la convingerea, subliniată de

secretarul general al partidului, că într-o lume indivizibilă, prin însăși indivizibilitatea păcii, „orice țară, fie ea mai mare sau mai mică, trebuie să-și asume răspunderea pentru soluționarea problemelor internaționale și să participe activ, cu drepturi depline, la găsirea soluțiilor care să corespondă intereselor fiecărei națiuni”. Conducîndu-se permanent după adevărul că progresul fiecărei națiuni, deci și dezvoltarea poporului nostru pe coordonatele civilizației socialiste și comuniste, este riguros condiționat de starea și climatul internațional, țara noastră a acționat ca factor activ al vieții politice mondiale.

Marile cauze ale dezarmării și în primul rînd ale dezarmării nucleare, ale asigurării securității și cooperării în Europa și în întreaga lume, ale dezvoltării și lichidării subdezvoltării, ale democratizării relațiilor internaționale, ale făuririi unei noi ordini economice, ale abolirii forței și amenințării cu forța, ale primatului rezolvării litigiilor și problemelor internaționale, exclusiv prin mijloace pașnice, au găsit în diplomația românească un apărător și promotor de nădejde. Conceptele și orientările președintelui Nicolae Ceaușescu în căutarea căilor și mijloacelor de soluționare a acestor probleme cardinale, ca și inițiativele și propunerile sale privind depășirea și reglementarea conflictelor și crizelor internaționale sau a stărilor conflictuale din diferite zone ale globului, au devenit capitole de cea mai mare însemnătate nu numai pentru politica externă românească, ele s-au înscris în istoria relațiilor internaționale contemporane ca o contribuție de cea mai mare valoare la lupta pentru pacea și progresul omenirii, pentru salvarea viitorului popoarelor de spectrul catastrofei războiului nuclear.

În gîndirea și activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu un loc central îl ocupă conceptul și acțiunile potrivit cărora nu există problemă litigioasă sau situație

conflictuală, indiferent cât de complicată și dificilă ar fi, care să nu poată fi soluționată pe cale politică, prin negocieri. „Viața arată — a evidențiat în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — că nu există probleme — oricât de dificile ar părea ele — care să nu poată fi soluționate pe cale pașnică, dacă se pornește de la dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber și independent, fără nici un amestec din afară, dacă se dă dovadă de rațiune, de înțelegere a faptului că conflictele, un nou război mondial constituie un grav pericol pentru întreaga omenire, pentru toate națiunile lumii”. Subliniind „necesitatea de a se face totul pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru soluționarea tuturor problemelor dintre state numai și numai pe calea tratativelor, în spiritul înțelegerii și păcii”, tovarășul Nicolae Ceaușescu exprimă convingerea că „oricât de dificile și oricât de îndelungate ar fi tratativele, ele sînt de preferat și sînt infinit mai bune decît soluțiile militare, care — așa cum arată realitățile — provoacă întotdeauna mari daune și suferințe popoarelor”.

În deplin acord cu spiritul de înaltă răspundere față de destinele popoarelor cu care abordează toate problemele internaționale, cu spiritul umanist care îi caracterizează întreaga activitate, președintele României și-a exprimat, în mod constant opinia că oamenii politici sînt cei care trebuie să depună eforturi, diplomația în general este che-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Conferinței de la Helsinki pentru securitate și cooperare în Europa

Președintele Nicolae Ceaușescu și academician doctor inginer Elena Ceaușescu în mijlocul participanților la colocolul internațional „Oamenii de știință și pacea”, București, 1981

Secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în timpul lucrărilor întîlnirii internaționale a conducătorilor și reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, ai altor forțe politice și progresiste, ai mișcărilor de eliberare națională (Moscovă, 5 noiembrie 1987)

activităţii şi operei scrise a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Astfel, cu prilejul vizitei sale în România, în februarie 1987, Boris Vîginski, cunoscut reprezentant al vieţii culturale din Iugoslavia, scriitor, directorul editurii Makedonska Revia, din Skopje, referindu-se la apariţia în librărie, anul trecut, a unui nou volum ce ilustrează poziţia conducătorului Român în problemele cardinale ale vieţii internaţionale, volum intitulat Nicolae Ceauşescu — Lupta pentru pace şi colaborare, releva:

„Avind în vedere că am studiat bine biografia preşedintelui Ceauşescu, aş afirma că modul său direct şi deschis de a fi se alătură tuturor acelor calităţi şi caracteristici care l-au definit personalitatea încă înainte de cel de-al doilea război mondial când, în calitate de conducător al tineretului comunist, ca revoluţionar şi militant pentru drepturile clasei muncitoare, a ştiut să conducă poporul în luptă pentru o viaţă mai bună. Sînt încredinţat pe care le afirmă şi astăzi în înalta calitate de conducător al partidului şi statului”.

În aceeaşi ordine de idei, cu prilejul prezentaţi la Beijing a unui volum apărut la el în cadrul Ceauşescu — Opere alese Wang Ziyi, director general-adjunct al Direcţiei generale a tipăriilor din R.P. Chineza, a răta: „Opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu reprezintă o semnificaţie istorică a acestor lupte victorioase ale eroicului popor român şi sintetizarea experienţei revoluţionare bogate a P.C.R. şi se înscrie, totodată, ca o avânt teoretică de seamă a comunistilor de pretutindeni”.

Implicarea clarvăzătoare şi dinamică în existenţa, în mişcarea politică a contemporaneităţii, în problematica sa majoră constituie obiectul multor sublinieri, care exprimă o adâncă preţuire faţă de rolul deosebit al concepţiei şi acţiunilor preşedintelui Nicolae Ceauşescu pentru propăşirea necontenită a patriei şi pentru progres în întreaga lume. Cu ocazia lansării în Marea Britanie a volumului Nicolae Ceauşescu: constructorul României moderne — om de stat de talie internaţională, volum tipărit de cunoscuta editură Pergamon Press, la ceremonia care a avut loc în prezenţa unor numeroşi reprezentanţi de vază ai vieţii publice a ţării, Sir Harold Wilson, fost prim-ministru, declara: „Unii dintre noi — printre care mă număr şi eu — au avut ocazia de a întâlni pe preşedintele Nicolae Ceauşescu şi să aprecieze ampla sa viziune şi strălucirea gândirii sale politice. Îmi reamintesc cu plăcere de întâlnirea şi convorbirile pe care le-am avut la Bucureşti, în cadrul cărora mi-am dat seama de autoritatea sa de om politic de talie internaţională”.

Ecoul amplu pe care-l trezeşte peste hotare opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu — contribuţie de mare profunzime şi originalitate la dezvoltarea creatoare a gândirii social-politice, la îmbogăţirea teoriei şi practicii revoluţionare, la soluţionarea marilor probleme ale lumii contemporane — se alătură astfel admirărilor cu care este privită şi apreciată pretutindeni activitatea neobosită a preşedintelui Român pentru asigurarea dreptului la pace, la viaţă, la progres şi civilizaţie al poporului român, al tuturor naţiunilor şi ţărilor lumii.

Crina SÎRBU

mata să acţioneze pentru reglementarea problemelor dintre state: „Oricît de grele ar fi aceste tratative, oricît ar munci miniştrii de externe, sau primii miniştri, sau şefii de state, în nici un caz nu vor fi distruse bunuri materiale, nu vor cădea victime omenieşti. Este deci mai bine să doarmă mai puţin şefii de state, primii miniştri şi miniştrii de externe, dar să se asigure liniştea şi odihna, munca paşnică a popoarelor. Aceasta este astăzi îndatorirea, aceasta este problema esenţială ce stă în faţa tuturor celor care au răspundere într-un stat sau altul”; tratativele „sînt incomparabil mai bune decît cel mai mic conflict militar... Călea negocierilor este singura cale raţională, singura cale care serveşte intereselor fiecărui popor, intereselor generale ale dezvoltării şi păcii”.

Avertizînd asupra agravării situaţiei internaţionale, a intensificării fără precedent a cursei înarmărilor, preşedintele Nicolae Ceauşescu subliniază că, „în aceste condiţii, imperativul cel mai arzător este unirea eforturilor şi conlucrarea tot mai strînsă a popoarelor, a forţelor înaintate pentru oprirea agravării situaţiei internaţionale, pentru reluarea şi continuarea politicii de destindere, înţelegere şi pace, pentru soluţionarea tuturor problemelor dintre state numai şi numai pe calea tratativelor”.

Este una din tezele fundamentale elaborate de partidul nostru, de secretarul său general în problema păcii şi războiului care priveşte necesitatea obiectivă de a se renunţa la forţă şi la ameninţarea cu folosirea forţei în viaţa internaţională, de a se abandona politica de dictat şi hegemonie, de împărţire şi reîmpărşire a sferelor de influenţă, de a se reglementa exclusiv prin metode paşnice diferenţele dintre state — ca o cerinţă fundamentală a salvagărdării păcii şi securităţii în lume. În repetate rînduri, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că nimic nu justifică şi nu poate justifica folosirea

forţei sau a ameninţării cu forţa în relaţiile dintre state, intervenţia şi acţiunile militare de orice fel în soluţionarea problemelor litigioase, indiferent de natura lor; în condiţiile interdependenţelor crescînde dintre naţiuni orice stare de tensiune, orice diferend nesoluţionat la timp, şi cu atît mai mult un conflict, chiar dacă are un caracter „limitat” sau „local”, poate afecta serios ansamblul relaţiilor internaţionale.

Aportul preşedintelui Nicolae Ceauşescu la viaţa internaţională contemporană exprimă în mod magistral vocaţia istorică de pace a poporului român. O expresie istorică strălucită a prodigioasei activităţi internaţionale a preşedintelui Nicolae Ceauşescu este dialogul la nivel înalt pe care îl desfăşoară de peste două decenii pe toate meridianele globului. În aceşti ani tovarăşul Nicolae Ceauşescu a efectuat, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, peste 200 vizite oficiale în ţări din Europa, Africa, Asia, America Latină, America de Nord, a avut convorbiri cu numeroşi şefi de state şi de guverne, cu alte personalităţi ale vieţii politice internaţionale. În acelaşi timp, România a primit vizita a peste 300 şefi de state, de guverne, preşedinţi de parlamente, şefi de partide. Cu prilejul acestor vizite au fost semnate: 21 tratate de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală sau de prietenie şi colaborare, peste 100 declaraţii solenne şi declaraţii comune, peste 260 comunicate comune şi peste 550 alte documente. În aceeaşi perioadă, preşedintele Nicolae Ceauşescu a acordat şi a ţinut 300 interviuri şi conferinţe de presă, care au fost publicate sau transmise de posturi de radio şi reţele de televiziune din peste 60 ţări din Europa, Asia, Africa şi cele două Americi. Preşedintele Nicolae Ceauşescu a adresat mesaje către aproape 200 congrese, conferinţe şi alte

(Continuare în p. 21)

ȘTIINȚA ROMÂNEASCĂ — AMPLĂ RECUNOAȘTERE INTERNAȚIONALĂ

I anuarie, începutul anului calendaristic. Ianuarie, luna în care s-au născut cele două eminente personalități ale vieții social-politice și științifice contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul partidului și statului nostru, tovarăsa Elena Ceaușescu, remarcabil om politic și savant de renume mondial, care prin bogata și pasionată activitate de militanți revoluționari se dedică marilor cauze a înălțării patriei. Epoca glorioasă pe care o trăim, plină de împliniri, de progres și civilizație a noii Români socialiste, a căpătat cu deplină îndreptățire numele dat de popor, Epoca Nicolae Ceaușescu.

Realizările istorice dobândite de poporul român în această perioadă a construcției socialiste sînt rod al politicii partidului nostru, al conducerii sale, al aplicării entuziaste în viață de către întreaga națiune a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Prin dezvoltarea științei și tehnologiei, prin aplicarea în economie și viața socială a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane s-au creat premise prielnice desfășurării unor procese fundamentale, care au schimbat din temelii structura socială și economică a României.

Ziua de 7 ianuarie este ziua de naștere a eminenței personalități științifice și politice contemporane — academician doctor inginer Elena Ceaușescu, zi care a intrat în calendarul aniversărilor de seamă.

politica estera

Elena Ceaușescu

Elena
Ceaușescu
personaggio
politico
di stato e
scienziato

Un'attività svolta come sintesi creatrice tra le responsabilità politiche e quelle scientifiche

Militante politico, personaggio di stato, scienziato. Tre aspetti di una sola persona, di una prestigiosa personalità: Elena Ceaușescu.

spetta a Nicolae Ceaușescu e a Elena Ceaușescu.

fantasi nelle prime file tra che ricostruivano la Roma "first lady" ha capito una profonda: quella che il cento di quest'opera co chiedeva devozione, ab sacrificio totale e che chiedeva nello stesso della

김사 박사
엘레나 차우세스쿠

이소프레닌의 합체특이성

ELENA CEAUȘESCU

ISOPRENIN
STEREOSECİMİ
POLIMERLEŞTİRİLMESİ

박명 부교수

Genia
Prof. Dr. A. A.
Mavrou

Elena Ceaușescu

VÝSKUMY
Z OBLASTI
MAKRO-
MOLEKUL
LÁTKO

ELENA CEAUȘESCU

Ακαδημαίος, διάδοχος γρηγορίας μηχανικός

ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΗ ΧΗΜΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
ΤΩΝ ΠΟΛΥΜΕΡΩΝ

Militant de frunte al vieții politice, sociale și științifice românești, tovarăsa Elena Ceaușescu a contribuit direct la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la realizarea obiectivelor înscrise în programul partidului de ridicare a patriei pe noi culmi de civilizație și progres, de edificare a socialismului și comunismului pe pământul românesc.

Partidul, poporul dau o aleasă și unanimă cinstire contribuției de mare și înaltă răspundere comunistă, activității pe care tovarăsa Elena Ceaușescu o desfășoară ca membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al guvernului și președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului.

Eminent om politic și de stat, ilustru savant de amplă recunoaștere internațională, tovarăsa Elena Ceaușescu desfășoară, cu pasiune și înaltă competență, și o prodigioasă activitate în slujba dezvoltării impetuoase a științei și învățămîntului românesc, a înfloririi culturii socialiste din patria noastră.

Vasta activitate politică și științifică desfășurată de tovarăsa Elena Ceaușescu — alături de cel mai iubit fiu al națiunii, de marele și încercatul revoluționar și conducător tovarășul Nicolae Ceaușescu — este expresia, la un înalt nivel, a capacității de creație a poporului nostru, iar recunoașterea de care se bucură în lumea științifică internațională constituie un îndreptățit motiv de mîndrie patriotică pentru toți fiii patriei române.

Întruchipînd cele mai nobile însușiri ale femeilor din România — energie, spirit creator, devotament, generozitate, curaj, căldură umană, modestie — personalitatea academicianului doctor inginer Elena Ceaușescu s-a manifestat cu aceeași pleni-

● „Vreau să mă alătur celorlalte mele care au elogiat realizările chimiei din România. Acum cîțiva ani s-a publicat la noi o generalizare foarte bună a lucrărilor tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Domnia sa a publicat mai multe volume pe tema chimiei macromoleculare, traduse și în limba rusă, pe care le-am folosit ca lucrări de referință. Concluzia mea este că cercetarea în România se află pe o direcție bună”.

Acad. N.M. Emanuel, U.R.S.S.

● „Academician doctor inginer Elena Ceaușescu are o îndelungată experiență în activitatea de cercetare științifică și de coordonare nemijlocită a cercetării și introducerii progresului tehnic în economia României. Opera sa științifică constituie o înfrumusețare a capacității creatoare a poporului român, o dovadă a posibilităților vaste și a puternicei baze de care dispune creația tehnico-științifică românească. Savanții chinezi se bucură de succesele excepționale dobîndite de știința din România, de rolul ei decisiv în activitatea de sprijinire directă a dezvoltării rapide și independente a economiei naționale. Apreciem în mod deosebit activitatea tovarăsei Elena Ceaușescu ca militant de frunte în mișcarea mondială a oamenilor de știință pentru pace”.

Acad. Lu Jiaxi, R.P. Chineză

● „Este o deosebită plăcere să ne exprimăm aprecierea pentru știința românească în general și școala de chimie macromoleculară în special, care au înregistrat succese remarcabile, sub conducerea directă a doamnei Elena Ceaușescu. Aș putea spune că cercetarea în domeniul polimerilor a apropiat oamenii de știință din Statele Unite și România”.

Prof. Otto Vogl, S.U.A.

tudină atît în viața de soție și mamă, cît și în cea dedicată activității de înaltă răspundere, ca om politic și remarcabil om de știință. Membru al Academiei Republicii Socialiste România, Elena Ceaușescu este recunoscută și prețuită azi nu numai în România, ci și în lumea întreagă ca un remarcabil savant în domeniul atît de important al chimiei, cu o contribuție multilaterală în cîmpul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Constantă și de lungă durată, activitatea sa științifică are ca obiect chimia macromoleculară, unul dintre cele mai dinamice sectoare ale chimiei contemporane.

Cercetarea fundamentală și aplicativă pe tărîmul științei și ingineriei chimice se află la originea importantelor succese pe care le-a obținut în domeniul compuşilor macromoleculari, cu precădere în ceea ce privește sinteza și caracterizarea elastomerilor. Numeroase brevete obținute în țară și străinătate, lucrări traduse în numeroase limbi, articole apărute în publicații de specialitate i-au conferit un binemeritat prestigiu în lumea științifică internațională. Sub conducerea sa, știința românească a cunoscut o revitalizare fără precedent, transpunîndu-se astfel în practică una dintre cerințele de bază ale politicii partidului și statului român — integrarea învățămîntului cu cercetarea științifică și cu producția, sporirea aportului cercetării științifice naționale la dezvoltarea tehnologiei moderne. Organizator de înaltă competență, academician doctor inginer Elena Ceaușescu coordonează, în calitate de președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, întreaga activitate de cercetare științifică și de formare a cadrelor din România, sprijinind-o în permanență, imprimîndu-i calități în pas cu cele mai noi orientări ale tehnicii mondi-

ale. Inițind și dezvoltând sectorul, de mare importanță pentru economia națională, al sintezei elastomerilor, pasionata muncă a domniei sale s-a materializat în realizarea

Laborioasa activitate a academicianului doctor inginer Elena Ceaușescu a dat naștere unei impresionante opere științifice care îmbogățește și perfecționează cunoaș-

te. În semn de înaltă apreciere și omagiu pentru meritele sale științifice, numeroase instituții academice din lume i-au conferit titlul de membru activ, membru de onoare, pro-

Academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cabinetul de lucru -

unor mari instalații industriale, precum cele de cauciuc poliizoprenic la Combinatul petrochimic Brazi, etilenă-propilenă-dienă la Combinatul petrochimic Pitești, cauciuc polibutadienic la Combinatul petrochimic Brazi, elastomeri termoplastici la Combinatul petrochimic Brazi, plastifianți, poliesteri și produse epoxidice la Combinatul petrochimic Solventul-Timișoara, tiocoli lichizi la Combinatul chimic Râmnicu Vilcea. De remarcat în acest context că România se află printre primele țări din lume producătoare de cauciuc sintetic, atât în ce privește volumul, cât și varietatea gamei de produse.

terea din domeniul chimiei, sporind prestigiul internațional al științei românești. Între principalele sale lucrări se numără monografiile: *Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compuşilor macromoleculari*, *Polimerizarea stereospecifică a izoprenului*, *Noi cercetări în domeniul compuşilor macromoleculari*, *Cercetări în chimia și tehnologia polimerilor*, *Progrese în chimia și tehnologia polimerilor*, lucrări traduse și publicate în edituri prestigioase din Marea Britanie, U.R.S.S., R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, Italia, R.P. Chineză, R.S. Cehoslovacă, Spania, Mexic, Franța, Olanda, Austria, Elveția, Turcia și alte țări.

esor și doctor Honoris Causa. Între acestea se numără Societatea Internațională de Chimie Industrială din Franța, Academia de Științe din New York, Colegiul Chimicilor și Inginerilor Chimiciști din Costa Rica, Institutul Ecuadorian de Științe Naturale, Școala de Știință a Informaticii și Universitatea Centrală din Ecuador, Universitatea Națională de Inginerie din Lima, Institutul American al Chimicilor, Universitatea din Buenos Aires și Universitatea de Sud - Bahia Blanca, Universitatea Feminină din Manila, Societatea de Chimie din Mexic, Universitatea din Yucatan

și Universitatea Națională Autonomă din Mexic, Universitatea din Teheran, Societatea de Știință a Polimerilor din Japonia, Academia din Atena, Academia de Arte și Științe din Ghana, Institutul Egiptului, Academia de Științe a Statului Illinois, Institutul Regal de Chimie din Marea Britanie, Institutul Politehnic al Londrei Centrale, Academia Europeană de Științe, Arte și Litere Paris, Universitatea Tehnică pentru Orientul Mijlociu-Ankara, Universitatea din Malta, Universitatea Quad-I-Azam din Islamabad.

Fondator și președinte ales al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea”, academician doctor inginer Elena Ceaușescu desfășoară o amplă activitate pentru întărirea unității de acțiune a oamenilor de știință din lumea întreagă, în numele nobilului deziderat ca știința să se afle exclusiv în slujba năzuințelor spre progres și dezvoltare ale popoarelor, idealurilor de libertate, independență națională, bună înțelegere, cooperare și pace ale omenirii: „Vom porni întotdeauna — spune eminenta noastră savantă — de la faptul că activitatea de colaborare și cooperare internațională trebuie să servească exclusiv cauzei păcii și progresului fiicărui popor, și nu distrugerii vieții și civilizației. În condițiile actuale, când o mare parte din cuceririle științei și tehnicii moderne sint utilizate în scopuri de război, pentru producerea de arme de distrugere în masă, va trebui să facem totul pentru a întârîi continuu conlucrarea noastră cu oamenii de știință și învățămînt din întreaga lume, în lupta pentru pace, pentru dezarmare, pentru înlăturarea primejdiei unui război mondial, pentru ca știința și cultura să fie puse exclusiv în slujba păcii și a înțelegerii între națiuni, a asigurării bunăstării și fericirii fiicărui popor”.

● „Prezenta lucrare [Noi cercetări în domeniul compuşilor macromoleculari] demonstrează elocvent că, sub conducerea și cu participarea academicianului doctor inginer Elena Ceaușescu, grupul de cercetare angajat în acest domeniu și-a deschis cîmpul de investigații spre noi teme ale chimiei macromoleculare, rămînînd, totodată, puternic preocupat de stabilirea unor trainice legături între cercetarea fundamentală și aplicațiile practice ale acesteia, utile societății.... Interesul și calitatea excepțională ale întregii cărți, precum și personalitatea autoarei constituie pentru mine tot atîtea rațiuni de a mă simți onorat pentru faptul că am fost invitat să prefătez acest volum”.

Prof. Raymond Daudel, președinte de onoare al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere

● „Am deosebită plăcere de a prezenta o carte remarcabilă, împreună cu distinsa personalitate a autorului ei. Polimerizarea stereospecifică a izoprenului abordează, într-un stil unic, ce îmbină armonios cunoașterea științifică și ingineria tehnologică, probleme de cea mai mare importanță și anume fundamentele teoretice și mijloacele practice prin care se poate dirija cel mai bine relația complexă dintre structura și proprietățile macromoleculare”.

Prof.dr. Sumer Şahin, Turcia

● „Domnia sa este primul om de știință de peste hotare care primește diploma de onoare. Înăptuirile doamnei Elena Ceaușescu pentru ridicarea pe noi trepte, pe plan internațional, a profesiei de chimist constituie o importantă contribuție la dezvoltarea mondială a chimiei”.

E. Gilmont, președintele Institutului American al Chimistilor, S.U.A.

Prin întreaga sa activitate, consacrată progresului și înfloririi patriei, sub flamura glorioasă a partidului, prin opera sa științifică, larg apreciată ca deschizătoare de noi drumuri, cu o contribuție strălucită la înscrierea activității științifice românești pe noi trepte de eficiență și creativitate, în orbita națională și universală, tovarăsa Elena Ceaușescu slujește în mod strălucit nobilul crez al științei românești, formulat și promovat de partidul nostru, de secretarul său general, președintele țării: legarea științei de binele omului, de progresul omenirii, opunerea ei războiului, chemarea adresată oamenilor de știință de a se împotrivi pregătirilor care să arunce omenirea într-o conflagrație nucleară.

Ca o consecință firească a grijii arătate de partid și de stat științei, rolul acesteia a crescut necontenit, paralel cu înscrierea ei tot mai redutabilă în circuitul mondial al valorilor. Atribuind științei rolul ce i se cuvine în plină revoluție științifico-tehnică, partidul, secretarul său general au stimulat toate energiile din acest domeniu, generînd o emulație deosebită în rîndul oamenilor de știință din țara noastră. Manifestată încă din documentele Congresului IX al P.C.R., această atenție acordată cercetării științifice, integrării ei cu producția, și-a găsit o nouă și convingătoare expresie în documentele Congresului XIII al P.C.R. și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1987, magistrat program de muncă și creație pentru progresul și viitorul țării, prin care secretarul general al partidului a fundamentat intrarea României într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării sale economico-sociale, caracterizată prin nivelul înalt al științei și tehnologiei, creșterii aportului acestora la modernizarea eco-

În anii glorioși deschiși de Congresul IX, știința, învățământul și cultura românească au cunoscut o înflorire fără precedent, rod al politicii partidului și statului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor sectoarelor vieții sociale din patria noastră.

În imagine, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu într-o vizită de lucru la un institut de cercetări

● „Sînt bucuros să pot prezenta specialiștilor mexicani și latino-americani ediția spaniolă a acestei importante monografii [Polimerizarea stereospecifică a izoprenului], ce ne oferă o imagine cuprinzătoare a progreselor și descoperirilor în domeniul fascinantului fenomen al polimerizării, care a făcut posibilă fabricarea cauciucului sintetic la nivelul industrial. Prezentul volum, editat inițial în România, se referă la un domeniu al chimiei pe care autoarea îl cunoaște cu mare autoritate științifică”.

Prof. Rios Tirso, Mexic

● „[Polimerizarea stereospecifică a izoprenului este o lucrare de mare cuprindere în domeniul ei de profil, menită să amplifice interesul lumii științifice pentru această personalitate excepțională, care desăfoară o bogată activitate științifică, precum și o intensă muncă politică și socială”.

Prof. Cesare Gardani, președintele Societății Italiene de Chimie, Italia

nomiei și la sporirea eficienței întregii activități economice.

Activitatea rodnică, remarcabilă a tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pe tărîm politic și social, în știință și tehnologie, învățămînt și cultură, este un strălucit exemplu pentru toți oamenii muncii din țara noastră. Oamenii de știință din cercetare și învățămînt dau o înaltă apreciere activității desfășurate în cercetarea științifică și tehnologică, lucrărilor publicate, contribuție de seamă în Revoluția științifico-tehnică contemporană din chimie.

Om politic cu remarcabile calități de militant și înflăcărat revoluționar, tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu este activ prezentă în întreaga desfășurare a epocii revoluționare de construire a socialismului și comunismului în țara noastră, în marea bătălie a omierii pentru pace și colaborare între toate popoarele lumii.

Mihail FLORESCU

DEMNITATE ȘI PRESTIGIU

(Urmare din p. 16)

importante reünuni internaționale; de asemenea, șeful statului român a adresat în această perioadă în care politica externă a țării noastre a cunoscut cea mai dinamică afirmare din întreaga istorie românească, un mare număr de mesaje personale unor șefi de state și guverne din Europa, Africa, Asia, America Latină și America de Nord, în probleme esențiale ale relațiilor bilaterale și internaționale.

Este deosebit de relevant că în anii **Epocii Nicolae Ceaușescu** România întreține relații diplomatice și economice cu 155 state de pe toate continentele, mai mult decît dublu față de 1965. Partidul Comunist Român întreține relații de colaborare cu mai mult de 200 partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, alte forțe democratice și progresiste.

În documentul de maximă importanță teoretică și practică prezentat în fața forumului democratic al comuniștilor români, Conferința Națională din decembrie 1987, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat o concluzie esențială: „Acum putem să declarăm cu deplină satisfacție că evenimentele, viața — adevărul și suprema judecător — au demonstrat pe deplin justetea politicii externe a României”.

Iată cîteva din rațiunile istorice majore pentru care România socialistă, țară liberă, demnă, independentă, a dobîndit un rol și un loc stimat, admirat și respectat în lumea contemporană. Iată cîteva din rațiunile istorice majore pentru care, prin tot ceea ce a făcut și face pentru gloria țării sale, pentru pacea lumii, președintele Nicolae Ceaușescu este întruchiparea Eroului Păcii.

Cristian POPIȘTEANU

Istoria în opera președintelui Nicolae Ceaușescu

SURSĂ VEȘNIC VIE

De sus, de pe colina pe care se află cetatea, poți cuprinde cu privirea pînă departe în zare. Cîte momente și ecouri ale istoriei românești nu evocă locurile acestea! Pe aici, pe la Alba Iulia, cu milenii în urmă stăpîneau dacii lui Burebista și Decebal, înălțînd falnică cetate Apulon. Aici a fost apoi unul din importantele centre urbane ale Daciei romane. Și tot aici, în vremea în care orașul a fost capitala Principatului Transilvaniei, s-au luat hotărîri de seamă pentru mersul istoriei. Aici, în aceste locuri, acum aproape 400 ani, și-a purtat pașii marele voievod care a înfăptuit prima unire politică a țărilor române.

Intrarea gloriosului domn în bătrîna cetate a fost, spun cronicile, plină de fast și strălucire. Voievodul, care avea pe atunci 41 ani, dar nu arăta mai mult de 36, călă-

rea pe un mindru cal și înaintea lui erau purtați de friu alți opt cai de toată frumusețea, cu șei și friuri aurite și argintate. Domnul era îmbrăcat cu o mantie albă de mătase, cu fire de aur țesute prin ea și purta o tunică din aceeași materie. „Șoimi de aur, semnele familiei lui, închideau ca niște copci late gura mantiei, prinzîndu-se în ciocuri”. La briu îi atîrna o sabie scurtă, în teacă de aur, ce sclipea de pietre prețioase. Capul i-l împodobeau o căciulă, care nu putea fi alta decît aceea a voievozilor români, cu tuf de pene negre de cocor. Opt trîmbițași intonau un cîntec, însoțit de sunetul tobelor de metal. Urmau grupuri care cîntau din flaut, din fluier și chitară. La stînga și la dreapta drumului mergeau cite opt paji, după care erau purtate steagurile Băthoreștilor, luate în bătălia care avusese loc

Emoționantă întîlnire cu istoria: secretarul general al partidului în mijlocul veteranilor Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918

mai înainte. Veneau apoi boierii mari și alții din boierime, tot călări și rindurile nesfârșite ale oștilor. Astfel, încheie cronică, a intrat Mihai Viteazul pe „Poarta Georgiana”.

Cîteva luni mai tîrziu, „într-un mare avînt de vitejie”, Mihai intra în Moldova, înveșmîntîndu-se, cum spunea Iorga, „ca într-o mantie de rege cu titlul de domn al Ardealului, al Țării Românești și al Moldovei”. Se împlinea minunea care — cum adăuga același istoric — după sute de ani „nu ne poate ieși din minte, cum nu ne va ieși cît vom dăinui pe lume... Mihai, voinicul nostru, viteazul nostru, stăpînind din Sătmăr pînă în secuime, pînă în Nistru apoi, și din codrii Maramureșului pînă la Dunărea cîntecelor străbune”.

Simbol al neînfricării și spiritului de jertfă

Miercuri, 28 mai 1975. Se împlinesc 375 ani de la marea înfăptuire a lui Mihai Viteazul. Urmașii urmașilor celor care i-au fost martori și participanți cinstesc cu emoție și bucurie acest mare moment al istoriei româ-

nești. La Alba Iulia, pe vastul platou din fața cunoscutei porți a orașului, are loc o grandioasă adunare populară, consacrată istoricului eveniment al primei uniri și marșării a două milenii de atestare documentară a orașului Alba Iulia. Sînt momente de înălțător patriotism, cărora prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei Elena Ceaușescu, le dau o deosebită semnificație.

În fața zecilor de mii de participanți la această insufleteitoare sărbătoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu rostește una din acele cuvîntări devenite pilduitoare pentru știința istoriei, demonstrînd cunoaștere profundă și prețuire caldă a faptei marilor noștri înaintași. Secretarul general al Partidului Comunist Român relevă semnificația pe care o are împlinirea a 2 000 ani de atestare documentară a orașului Alba Iulia, subliniind că „municipiul Alba Iulia este unul din simbolurile existenței milenare a poporului român, care evocă zbuciumata istorie a poporului nostru, ce se caracterizează prin dorința continuă de a fi în pas cu dezvoltarea civilizației, de a contribui atît la făurirea pe pămîntul patriei a unei vieți tot mai demne, cît și la dezvoltarea civilizației și progresului întregii omeniri”.

Conducătorul partidului și statului evocă apoi luptele desfășurate de-a lungul secolelor de cei mai buni „dintre cei mai buni din rîndul națiunii noastre, care și-au dat viața pentru cauza libertății naționale și sociale, pentru făurirea unei Româniî puternice, libere și independente”. În cuvinte mișcătoare sînt reînviolate pagini glorioase ce descriu puternica civilizație care a înflorit pe pămîntul Daciei și „care s-a perpetuat și dezvoltat de-a lungul secolelor în strînsă legătură cu progresul general al întregii civilizații de pe continentul european”, marile bătălii purtate de poporul nostru, pentru libertate, pentru unitate și afirmare de sine stătătoare, trainicele legături ce au existat între toate teritoriile locuite de români, începînd cu primele formațiuni politice care s-au creat pe pămîntul patriei noastre și pînă la făurirea statului național unitar.

Evocînd eroica faptă a lui Mihai Viteazul, secretarul general al partidului relevă că „ideea unirii țărilor românești, idealurile formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei nu au putut fi ucise niciodată, pentru că ele sînt adînc împlintite în însuși singele, în conștiința și spiritul întregului nostru popor”. Noi, generațiile de azi — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu putem răsplăti faptele înaintașilor decît angajîndu-ne, „în memoria

acelora care s-au jertfit — că vom face totul pentru triumful socialismului și comunismului în România, pentru unitatea întregului popor, a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului, pentru independența și suveranitatea patriei noastre socialiste”.

La sfârșitul cuvântării, zecile de mii de participanți la grandioasa adunare populară ovaționează îndelung pe conducătorul partidului și al țării, scandează numele patriei și al partidului, pe acela al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

După adunare, urmează un mare spectacol omagial. Pe vasta scenă, prind viață nemuritoare pagini din istorie. În sunetele muzicilor și în buubit de tunuri își face apariția alaiul alegoric avându-l în frunte pe Mihai Viteazul. Poștile cetății se deschid larg; grupurile reprezentând cele trei țări românești se contopesc în mod simbolic, în timp ce marile voievod al primei uniri rostește aceste cuvinte-legământ: „Ridicați-vă, ridicați frunțile. De azi înainte nici un fiu al acestui neam să nu mai țină fruntea plecată. Îndeplinind voința pe care cu toții v-ați dovedit-o prin luptă. Io, Mihai Voievod, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei, dau tuturor de știre că ni s-a mplinit vreaa din veac”. Reprezentanții celor trei țări românești depun apoi legământul de credință față de patria unită.

Momentul final al spectacolului ilustrează marile împliniri socialiste. Flamuri roșii și tricolore înundă zarea. Și peste tot, biruitoare, se întinde *Hora Unirii*.

Statornică prețuire pentru faptele înaintașilor

Cronica acestor ani de muncă și de glorie care au trecut de la Congresul IX al partidului nostru a înscris în paginile sale numeroase asemenea momente de aleasă cinstire a faptelor înaintașilor. Momente care au rămas întipărite în inimile noastre ca înalte manifestări ale patriotismului, ale respectului și recunoștinței față de cei care au luptat și s-au jertfit pentru binele patriei și, în același timp, ca un sacru legământ față de prezentul și viitorul ei luminos.

Dintotdeauna poporul nostru a păstrat în inimă și în conștiința sa amintirea marilor săi înaintași, i-a omagiat cu mândrie și sentimente de statornică prețuire. Cărturarii noștri au cercetat trecutul patriei, s-au apropiat de el cu dragoste și respect și, în lumina învățămintelor istoriei, au afirmat marile idealuri ale poporului. „Studiul istoriei patriei și națiunii — scria, de exemplu, cărturarul și revoluționarul pașoptist George Barițiu — este pentru națiunea românească una din condițiile esențiale de viață... Istoria

ei este diploma de legitimațiune cu care un popor se prezintă în societatea și în concertul celorlalte popoare. Cine sînteți voi? De unde ați venit? Care sînt faptele și meritele voastre în serviciul umanității? Care sînt drepturile voastre în partea Europei în care locuiți?... La toate acestea și alte întrebări de natură aceasta se poate răspunde numai cu istoria în mină”.

Cinstirea istoriei are la români rădăcini străvechi pe care le găsim în cultul strămoșilor, sărbătoare populară consacrată memoriei înaintașilor. În curgerea timpului, sărbătorirea unor evenimente din această „carte de legitimațiune” — cum o numea George Barițiu — s-a înscris tot mai mult ca un instrument de afirmare a idealurilor naționale. În epoca modernă și contemporană, cînd lupta poporului nostru pentru dreptate socială, libertate și unitate națională a cunoscut o deosebită amploare, istoria a devenit o armă eficientă de oțelire a spiritelor, de afirmare a drepturilor legitime. Să amintim, de exemplu, că, în 1871, cînd, din inițiativa lui Mihai Eminescu și a altor cărturari patrioți, delegațiile venite din toate unghiurile pămîntului românesc s-au reunit la Putna — aflată atunci sub stăpînire habsburgică —, serbările organizate cu acest prilej s-au transformat dintr-un omagiu adus lui Ștefan cel Mare într-un vibrant manifest la luptă pentru unitate națională. Aceași semnificație au căpătat și marile serbări desfășurate în 1911, la Blaj, cu prilejul împlinirii a 50 ani de la înființarea

Monumente înălțate în anii Epocii Nicolae Ceaușescu întru slava și cinstirea marilor înaintași: Decebal...

ASTREI. Aceași înțelegere sensibilă a sensurilor istoriei naționale au dovedit-o, în primăvara anului 1944, forțele de rezistență antihitleriste, organizate de P.C.R., care, prin diverse mijloace de propagandă, au acordat o mare atenție aniversării a 160 ani de la marea răscoală populară condusă de Horea, Cloșca și Crișan. În condițiile în care unul din principalele obiective ale rezistenței antihitleriste viza eliberarea Transilvaniei de nord cotropită de horthyști în urma Dictatului de la Viena, simpla rostire a numelui lui Horea devenea un factor de mobilizare și întărire a voinței de luptă a maselor.

...Ștefan cel Mare...

Poporul, marele făuritor al istoriei, a știut astfel — în ocaziile amintite și în altele asemănătoare — să-și prețuiască și să-și cinstească trecutul. De fiecare dată, masele populare au participat cu dragoste și entuziasm la marile sărbători ale istoriei noastre, la rememorarea acelor momente cruciale ce jalonează drumul de luptă și de jertfe al înaintașilor. Dar niciodată ca în acești ani care au trecut de la Congresul IX al partidului, istoria patriei nu a fost înconjurată cu atita dragoste și respect, niciodată marile ei aniversări nu au cunoscut o atit de amplă cuprindere și perspectivă ca acelea pe care i le-a acordat și i le acordă moștenitorul legitim al celor mai bune și luminoase tradi-

...Mihai Viteazul...

ții ale poporului român, partidul comunist, inițiatorul și constructorul renașterii socialiste a țării, ca urmare a orientărilor genului ctitor al societății socialiste românești multilateral dezvoltate și al înaintării României spre civilizația comunistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

„De ce acordăm noi o așa de mare atenție tradițiilor luptei patriotice și revoluționare? Noi, comuniștii — releva președintele Nicolae Ceaușescu — considerăm că este o datorie de onoare de a studia, cunoaște și cinsti cum se cuvine pe cei care au contribuit la făurirea națiunii noastre, care și-au dat viața pentru libertatea națională și socială a poporului român. Noi, comuniștii, suntem continuatorii a tot ceea ce are mai bun poporul român. Partidul comunist nu a apărut întâmplător în România. El este rezultatul unui întreg proces istoric de dezvoltare economico-socială care a dus la maturizarea clasei muncitoare, a luptei revoluționare și la formarea Partidului Comunist Român. Oare cum ar fi posibil ca un partid care își propune să conducă poporul pe calea făuririi unei orînduirii mai drepte, a orînduirii socialiste, să nu cunoască trecutul de luptă? Îmi închipui că un asemenea partid ar fi sărac, ar fi lipsit de vlagă și fără nici o îndoială că nu s-ar putea bucura, nici de sprîjinul, nici de încrederea poporului. Or, tocmai pentru că partidul nostru continuă cele mai bune tradiții de luptă ale poporului, trage învățăminte din experiența trecutului și depune eforturi pentru a asigura mersul înainte spre o viață mai bună a poporului, pentru construirea orînduirii socialiste, el se bucură de stima

și de încrederea nelimitată a întregului nostru popor".

Studiind și înțelegând istoria poporului în determinările ei complexe, oferindu-ne — prin opera sa — un model de aplicare creatoare a materialismului dialectic și istoric la procesul devenirii istorice, secretarul general al partidului, președintele țării, ne-a dat, în același timp, și un strălucit exemplu de înaltă cinstire a trecutului. Nu a existat loc de seamă al istoriei noastre în care tovarășul Nicolae Ceaușescu să nu fi poposit, în această perioadă de după Congresul IX, așa după cum nu a existat eveniment de seamă al istoriei patriei pe care să nu-l fi cinstit prin participarea sa la marile aniversări, cuvântările rostite cu aceste prilejuri fiind tot atâtea emoționante mărturii ale respectului și dragostei nestinse pe care conducătorul de astăzi al partidului și țării le poartă luptei și jertfei înaintașilor.

Eroic drum de lupte și jertfe

Noi, istoricii, alături de întregul popor, ne amintim mereu cu emoție de vizitele pe care secretarul general al partidului, președintele țării, le-a făcut, încă din primii ani de după Congresul IX, în cadrul marelui dialog pe care-l poartă neîntrerupt cu țara, pe marile traiectorii ale istoriei românești, la locuri și monumente istorice, case memoriale, muzee, vechi așezăminte de cultură, găsind timp, în munca titanică pe care o desfășoară spre binele țării și al poporului, de a fi în contact nemijlocit cu izvoarele istoriei. Vizite înscrise pe un itinerar ce cuprinde aproape întreaga țară. Cronica acestor ani, cărțile de onoare ale muzeelor și monumentelor istorice poartă emoționante mărturii ale întâlnirilor pe care președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le-au avut cu oamenii acestor locuri, ale vibratului omagiu pe care, în însemnările sau cuvântările rostite cu aceste prilejuri, l-au adus faptelor de glorie ale înaintașilor, muncii și luptei lor, jertfelor pe care le-au dat spre binele și gloria țării. Cinstirea istoriei și-a găsit în această perioadă o fericită expresie și în festivitățile care au marcat vechimea a numeroase și importante localități de pe întreg cuprinsul țării, a unor școli, instituții de artă și cultură, întreprinderi industriale ca și cele privind inaugurarea unor complexe muzeale. Așa cum și-a găsit reflectarea în zecile și zecile de monumente ce au fost ridicate în acești ani pe întreg cuprinsul țării, în memoria marilor noștri voievozi, viteji conducători de oaste și înțelepți gospodari de țară, în amintirea marilor rășcoale și revoluții din istoria poporului nostru, a Unirii și Independenței, a cărturarilor de vază ai neamului, a eroilor din timpul insurecției și războiului

antihitlerist, a epopeii construcției socialiste din patria noastră.

Epoca Nicolae Ceaușescu s-a înscris în conștiința poporului și ca epoca marilor aniversări ale istoriei noastre. Din inițiativa partidului, a secretarului său general, am sărbătorit în acești ani toate glorioasele evenimente care au jalonat trecutul patriei. Bucurându-se de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu, avind un adinc ecou în rindul maselor largi populare, toate aceste sărbători s-au definit ca tot atâtea prilejuri de a reînvia paginile de lupte și de jertfe ale poporului român pentru libertate, unitate și independență. Pagini prin intermediul cărora am străbătut mileniile de istorie ale patriei și poporului, de la strămoșii noștri cei mai îndepărtați pînă la istoria glorioasă a zilelor noastre.

Nemuritoare file din trecutul de luptă al strămoșilor noștri au fost rememorate, de exemplu, cu prilejul aniversării, în anul 1980, a 2 050 ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, aniversare organizată — cum se știe — în baza unei hotărâri a Plenarei C.C. al P.C.R. din 26-27 octombrie 1977; adoptată în spiritul orientărilor secretarului general al partidului. În același spirit au fost aniversate, în 1986, împlinirea a 1 900 ani de la urcarea pe tron a regelui erou Decabal și a două milenii și jumătate de la consemnarea scrisă a primelor lupte purtate de geto-daci împotriva armatelor regelui persan Darius.

Calendarul marilor aniversări istorice a inclus, de asemenea, numeroase alte jaloane ce luminează trecutul nostru și care au prilejuit rememorarea și cinstirea faptelor de vitejie ale marilor noștri voievozi, a acelor conducători de oaste și de țară care — cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o cuprinzătoare definiție ce relevă unitatea dintre trecut și prezent — luptind cu vitejie împotriva cotropitorilor, „au făcut posibile succesele de mai tirziu în înfăptuirea statului național român, au pregătît condițiile pentru dezvoltarea națiunii române, ne-au permis nouă să trecem la construirea socialismului". Momente de aleasă cinstire au fost consacrate, astfel, în acești ani, personalităților și faptelor lui Basarab I, întemeietorului Țării Românești, biruitoarea de la Posada, lui Mircea cel Mare — ctitor de țară și apărător neînfocat al independenței și libertății poporului, a cărui aniversare a fost înscrisă în hotărârea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 mai 1986, Ștefan cel Mare — eroul neînfocat, biruitoarea puternicelor forțe otomane în bătălia de la 10 ianuarie 1475, Mihai Viteazul — domnitorul primei uniri a tuturor românilor, erou ale cărui fapte au marcat profund destinele neamului nostru, Ioan Vodă cel Viteaz, Matei Basarab și Dimitrie Cantemir — gospodari de țară, iubitori de artă și cultură, apărători

ai datinei străbune și ai ființei statale românești.

Aniversarea revoluțiilor din 1821 și 1848, a marilor răscoale țărănești din 1514, 1784 și 1907 s-au constituit, de asemenea, în mari momente de înălțătoare vibrație patriotică. Au rămas de neuitat, de exemplu, festivitățile care au marcat împlinirea a 120 și 125 și apoi a 130 ani de la revoluția din 1848, impresionantele adunări populare care au avut loc cu acest prilej la Blaj, la Iași și la București, cuvântările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu prin care a omagiat activitatea revoluționară a pașoptiștilor, aducînd, în același timp, interpretări și aprecieri de mare valoare pentru înțelegerea acestui important eveniment din istoria românilor, a caracterului său, unitar, a rolului pe care l-au avut masele populare în desfășurarea evenimentelor revoluționare.

Prețuirea de care se bucură istoria din partea partidului, a secretarului său general și-a găsit o pregnantă ilustrare și în amplasarea cu care s-au desfășurat sărbătorile Independenței și Unirii. Manifestările care au avut loc în întreaga țară cu prilejul centenarului Independenței de la 1877, al împlinirii

...și Monumentul Independenței din municipiul Iași

a 50 și a 60 ani de la făurirea statului unitar român au culminat cu adunările solemne ale înaltelor foruri de partid și de stat, ce au avut loc în capitala țării.

Pentru noi, pentru generațiile **Epocii Nicolae Ceaușescu** neuitate vor rămîne, de asemenea, marile festivități organizate cu prilejul aniversării evenimentelor de la 23 August 1944, care au marcat începutul victorios al Revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă a poporului român, și a aniversării zilei victoriei popoarelor împotriva fascismului, 9 mai 1945, victorie la obținerea căreia țara noastră a adus, prin participarea la războiul antihitlerist, o contribuție recunoscută în istoria universală.

Între marile date ale istoriei, pe care, în acești ani, întreaga obște românească le-a sărbătorit cu deosebită emoție și venerație s-au înscris, firesc, aniversările partidului nostru — crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în 1893, și făurirea Partidului Comunist Român, în 1921, marele proces al revoluționarilor și antifasciștilor din 1936, momentele ce evocă crearea și refacerea Uniunii Tineretului Comunist în 1922 și 1939, cele ce amintesc de marile demonstrații antifasciste, antirevizioniste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939 etc.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu la aceste manifestări, cuvîntările rostite de secretarul general al partidului cu aceste prilejuri s-au înscris cu litere de aur în marea carte de istorie a țării. Sint pagini care relevă cu deosebită profunzime și claritate unitatea organică dintre partid și popor, caracterul obiectiv, profund național al mișcării muncitorești și revoluționare din România, solidaritatea ei cu forțele revoluționare, antiimperialiste de pretutindeni. Sint adevăruri cărora secretarul general al partidului le-a dat o magistrală formulare teoretică prin fundamentarea tezei cu privire la istoria unică și unitară a poporului român.

„Întregul popor — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la cel de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste —, tineretul trebuie să cunoască și să cinstească pe înaintași, pe aceia care au asigurat dezvoltarea și formarea poporului și națiunii române, a limbii și literaturii române! Să cinstim pe toți aceia care — de-a lungul celor două milenii — au pus întotdeauna mai presus interesele poporului, ale patriei, ale progresului economico-social și cultural al țării, au asigurat, cu prețul vieții, existența poporului, a națiunii noastre independente!”

Înălțător indemn care își găsește o primă și strălucită urmăre în însăși activitatea și opera președintelui țării.

Valeriu BUDURU,
Marian ȘTEFAN

Istoria în opera președintelui Nicolae Ceaușescu

LIBERTATEA ȘI DREPTATEA SOCIALĂ

Cînd, la 11 noiembrie 1784, în fața zidurilor cetății Deva — la adăpostul căreia se ascuseră nobilii din comitatul Hunedoarei — o delegație de țărani români prezenta „Ultimatumul” cu revendicările lobagilor răsculați sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan, se înregistra unul din cele mai semnificative momente ale luptei românilor pentru progres și dreptate socială: „...Nobilii să nu mai fie, ci, fiecare, dacă va putea găsi o slujbă împărătească, din aceea să trăiască; nobilii să-și pini de moșii să-și părăsească odată pentru totdeauna moșile; și ei să plătească dare ca tot poporul de rînd; pămînturile lor să fie împărțite între poporul de rînd...”

O necesitate istorică

În conștiința românilor, ideea de libertate a avut întotdeauna un înțeles complex. Românii și-au conceput libertatea în strînsă legătură cu libertatea pămîntului pe care trăiau și pe care munceau, și în același timp, ca pe un drept al tuturor celor pe care îi lega identitatea de neam, de limbă, de datini și de obiceiuri. Unitate de neam în epocile mai vechi, unitate națională în timpurile moderne. Indisolubil asociată cu lupta pentru unitate și independență, aspirația spre libertate a inclus, totodată, noțiunile de dreptate și egalitate socială, dreptul oamenilor acestui pămînt de a-și făuri viața în conformitate cu aceste principii ce țin de însăși natura umană.

Analiza științifică, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a făuririi și dezvoltării poporului român, a națiunii române demonstrează — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — că „toate transformările s-au înscris într-un amplu proces revoluționar de lupte eroice pentru apărarea ființei proprii, pentru dezvoltarea și făurirea națiunii,

Cu cinci ani înainte ca Revoluția franceză să proclame principiile de libertate, egalitate, fraternitate, țăranii români din Transilvania, supuși de veacuri unei duble exploatare — sociale și naționale — dădeau glas, într-un program socotit pe bună dreptate revoluționar, aspirațiilor de libertate și progres, pe care, din cele mai vechi timpuri, le nutrise poporul român.

Marea răscoală populară din 1784 nu era înflăcărată din zbulumata istorie a românilor. Ea se înscrisese într-un lung sir de lupte purtate de poporul nostru, care a dat numeroase jefte pentru împlinirea nobilelor sale idealuri de libertate și dreptate.

pentru libertate și independență, pentru progres economic și social”.

„Marile mișcări de eliberare socială și națională — reliefa, de asemenea, secretarul general al partidului — cum sînt revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan, revoluția lui Tudor Vladimirescu, revoluția burgheză-democratică de la 1848, înfăptuirea unirii de la 1859, războiul de independență de la 1877, răscoala țăranilor din 1907 și alte nenumărate lupte sociale și naționale, demonstrează cu puterea faptelor unitatea dialectică dintre luptele naționale și sociale, că, odată cu apărarea gilei strămoșești și a ființei statale, poporul nostru a luptat cu hotărîre pentru libertate și dreptate socială, pentru a fi stăpîn pe destinele sale”.

Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu ne oferă astfel importante jaloane de gîndire și analiză, un exemplu strălucit de interpretare a interdependenței fenomenelor istorice, a legăturii dialectice dintre ele, constituindu-se într-o concepție unitară și atotcuprinzătoare asupra marilor momente ale istoriei patriei, în rîndul cărora se cuprind răscoalele sociale de la 1437, 1514, marile revoluții sociale

și naționale de la 1784, 1821, 1848, 1944.

Și, într-adevăr, istoria poporului român atestă această strînsă legătură dintre lupta pentru dreptate, progres social și lupta pentru libertatea și neatinerea țării. Răscoala de la Bobilna, din anul 1437, de exemplu, pornită din dorința țăranilor iobagi români de a cucerii drepturile strămoșești în propria lor țară, a reliefat dublul ei caracter, de luptă pentru dreptate socială, dar și pentru libertate națională. Această împlinire a celor două obiective este evidentă atît în desfășurarea propriu-zisă a răscoalei, cit și în măsurile adoptate de nobilimea ungară. Legiunile discriminatorii votate de Dietele nobiliare, începînd cu înțelegerea de la Căpîlna, de constituire a *Unio Trium Nationum*, au statuat drepturi și privilegii exclusiv pentru cele trei „națiuni” privilegiate, în detrimentul celei de-a patra — românilor — considerată, din punct de vedere social și religios, tolerată în propria ei țară, deși era cea mai veche și cea mai numeroasă în Transilvania.

Răscoala din 1514, condusă de Gheorghe Doja, a urmărit și ea, concomitent cu obiec-

tivele sociale, năzuințe naționale. Nu întâmplător, Codicele tripartit adoptat de Dietă după înfrângerea răscoalei conținea precizări exprese privind interzicerea dreptului voievozilor și cnezilor români de a-și exercita atribuțiile cu care fuseseră investiți de comunitățile din care făceau parte. Cu putere s-a afirmat idealul național, împletit cu cel social, în timpul marii revoluții populare condusă de Horea, Cloșca și Crișan.

Masele populare — motorul progresului social

Datorăm secretarului general al partidului, contribuției pe care a adus-o la studierea istoriei patriei, o mai completă și complexă cunoaștere și înțelegere a rolului esențial al marelui erou al istoriei — masele populare —, a luptei lui pentru apărarea gleei străbune, independenței și unității naționale, pentru dreptate și progres social.

„Întreagă istorie a țării — precizează conducătorul partidului și patriei noastre — demonstrează că poporul muncitor, forțele sale revoluționare, progresiste și patriotice au înfăptuit toate marile transformări revoluționare, au asigurat mersul înainte al societății noastre. Toate momentele importante din viața patriei noastre sînt legate de lupta maselor, a întregului nostru popor — motorul progresului social, adevăratul făuritor al istoriei României“.

Începînd din zorii istoriei noastre multimilenare, masele populare au fost acelea care au asigurat înfăptuirea statului dac centralizat și independent și tot ele s-au situat în centrul epopeei pentru libertate și independență a geto-

dacilor din vremea lui Burebista — Decebal. Masele de locuitori — săteni și orașeni — au rămas neclintite în vatra străbună, pentru a înfrunta timp de aproape un mileniu, urgia neamurilor migratoare și tot ele, păstrând prin vremuri de restriște limba și conștiința originii comune, au stat la baza continuității statelor românești în toate epocile istoriei.

Cu deosebită pregnanță este pus în evidență rolul înaselor în pătrunzătoarele analize pe care secretarul general al partidului le face momentelor și etapelor ce au jalonat procesul de modernizare a societății românești: revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, revoluția burghezodemocratică de la 1848, Unirea Principatelor, din 1859, cucerirea independenței depline de stat, la 1877 și desăvârșirea procesului de făurire a statului național-unitar, în 1918.

În evidențierea diferitelor clase și forțe sociale care au înfăptuit, prin vremuri, progresul social și au ținut sus stindardul luptei pentru libertate și dreptate socială, secretarul general al partidului nostru subliniază rolul deosebit al țărânimii, aceea care a asigurat „permanența ne-

clintită a poporului nostru pe aceste meleaguri”, păstrînd, totodată, „comoara limbii și culturii naționale și înaltele virtuți ale spiritului popular”. „Pe parcursul frământatei istorii a poporului român — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — țărânimia a constituit, timp de sute și sute de ani, principala forță socială, patriotică, progresistă, revoluționară a societății; ea a jucat un rol hotărîtor atît în dezvoltarea economico-socială, în creșterea forțelor de producție din țara noastră, cît și în lupta pentru dezvoltarea și păstrarea ființei naționale, pentru scuturarea jugului dominației străine și cucerirea independenței, pentru eliberare națională și dreptate socială, pentru afirmarea națiunii noastre în rîndul popoarelor lumii”.

Veacul revoluțiilor

Deși a reprezentat întotdeauna marea majoritate a poporului, țărânimia nu a putut să scuture singură jugul asupritorilor, să se elibereze de exploatare. Evoluția societății pe făgașul capitalismului a avut ca rezultat esențial consolidarea treptată a modului de producție capitalist și afirmarea pe arena social-politică a celor două clase noi,

caracteristice acestei orînduirii: burghezia și proletariatul. O expresie viguroasă a acestui tablou social-politic, a conflictului dintre noile forțe de producție capitaliste, în dezvoltare, și relațiile feudale, devenite frîne, au constituit-o revoluția din 1821, care a marcat începutul epocii moderne în istoria României și, mai ales, revoluția din 1848-1849, continuare firească și legitimă a luptelor sociale și naționale duse de poporul român de-a lungul veacurilor. Ample analize consacră secretarul general al partidului fenomenului social-politic și istoric al anilor 1848-1849.

1821. Panduri din ostirea lui Tudor Vladimirescu

evidențiind originalitatea desfășurării revoluționare românești, raportarea lor riguroasă la condițiile istorice interne ale țării, caracterul unitar al pregătirii și desfășurării revoluției, înscrierea acestui moment în procesul revoluționar înregistrat de societatea românească în cursul sec. XIX.

Programul pașoptist și-a găsit în bună parte împlinirea în deceniile următoare prin înfăptuirea unirii Principatelor — în anul 1859, cucerirea independenței de stat — în 1877, și desăvârșirea uni-

tății național-statale — în 1918, momente ele inele revoluționare, înfăptuite prin contribuția hotărâtoare a maselor populare, înscriindu-se prin aceasta în istoria modernă ca procece cu caracter obiectiv, progresist.

Misiunea istorică a clasei muncitoare

Înfăptuirea statului național-unitar a fost rezultatul unui lung proces istoric, expresia unei necesități legice. În realizarea ei, o contribuție importantă și-au adus toate

1877: ostași români asaltând redutele, Plevnei

3/15 mai 1848: Marea Adunare Națională de la Blai

clasele și păturile sociale. Trebuie însă subliniat că rolul hotărâtor l-a avut proletariatul, clasa muncitoare, ce se afirma tot mai puternic pe arena politică a societății, mișcarea muncitorească și socialistă, precum și masele țărănimii care își legaseră de înfăptuirea acestui act toate nădejdlile de eliberare națională și socială. În același timp, realizarea statului național-unitar n-a împlinit toate așteptările maselor largi

populare, care luptau pentru noi condiții de viață, pentru relații egale între toți cetățenii țării. Obiectivele sociale și naționale general-democratice promovate încă de revoluția de la 1848, dar neîmplinite decât parțial, au rămas a fi duse mai departe, în principal, de clasa muncitoare, de socialiștii români, de toate forțele progresiste de bază ale societății românești. Subliniind momentul afirmării pe scena istoriei a clasei noastre muncitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că aceasta a reprezentat: „forța cea mai înaintată a societății, purtătoarea consecventă a idealurilor de progres, de eliberare socială și națională a poporului român. Prin natura sa de clasă, prin locul său în producția materială, proletariatul devine exponentul aspirațiilor întregului popor muncitor, interesele sale corespunzând pe deplin cu interesele tuturor oamenilor muncii, cu cerințele obiective ale dezvoltării societății”.

Afirmarea clasei muncitoare în avangarda luptei pentru drepturi și libertăți democratice s-a realizat îndeosebi după constituirea partidului său politic, cu rol deosebit în conturarea programului de luptă, în precizarea obiectivelor de acțiune, a strategiei

și tacticii de luptă: „Făurirea partidului clasei muncitoare — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — a marcat o etapă nouă în desfășurarea procesului revoluționar din țara noastră, în dezvoltarea luptelor sociale. Stat major marxist al proletariatului, el s-a situat în fruntea maselor populare în bătăliile împotriva exploatarei și asupririi, pentru o viață mai bună, pentru libertate socială și națională”.

Existența unui partid revoluționar al maselor muncitoare a făcut să crească avântul luptei revoluționare a proletariatului român și a celorlalte forțe progresiste ale țării. În condițiile radicalizării politice tot mai profunde a maselor muncitoare, făurirea Partidului Comunist Român a ridicat pe o treaptă superioară lupta pentru libertate și dreptate socială, împotriva exploatarei și asupririi. Perioada dintre cele două războaie mondiale, caracterizată prin adâncirea continuă a contradicțiilor sociale, a fost jalonată de nenumărate bătălii ale clasei muncitoare, ale maselor largi populare, conduse și organizate de către partid.

Ca exponent al intereselor naționale, Partidul Comunist Român a fost, totodată, forța mobilizatoare a întregului

popor în lupta împotriva pericolului fascist și revizionist, pentru apărarea integrității teritoriale a României. Stegar al intereselor fundamentale ale națiunii, partidului comunist i-a revenit meritul istoric de a fi inițiatorul, organizatorul și conducătorul Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, care a deschis calea făuririi unei vieți noi, libere pentru poporul nostru.

În magistrale pagini de reconstituire și analiză de înaltă rigoare științifică, secretarul general al partidului a definit caracteristicile esențiale ale acestui moment de hotăr în istoria patriei și poporului român. Formulând și precizând semnificația și conținutul conceptului de revoluție de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a deschis noi perspective pentru înțelegerea mai exactă a procesului istoric revoluționar în țara noastră, a caracterului său, a forțelor implicate, amplasării desfășurării și finalizării lui. Din analizele efectuate de conducătorul partidului și statului nostru se desprinde cu claritate că lupta și transformările

revoluționare de la 23 August 1944 se încadrează în mod organic în lungul șir de lupte de eliberare națională și socială, purtate secole de-a rândul de masele populare. „Actul de la 23 August 1944 nu a venit din cer, ci a fost rezultatul luptelor îndelungate ale poporului român“.

În epoca de adînci prefaceri pe toate planurile vieții, inaugurată la 23 August, au fost lichidate, pentru totdeauna, proprietatea capitalistă-moșierească asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a realizat o economie unitară în industrie și agricultură, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, s-a asigurat îndeplinirea principiului socialist de repartitie a produsului total, în conformitate cu principiile eticii și echității noii orînduiri, principii de atîtea veacuri și milenii năzuite de masele producătoare, dar împlinite doar acum, în anii orînduirii socialiste.

În procesul devenirii socialiste și comuniste a României, un loc distinct revine Congresului IX al partidului și perioadei de excepționale realizări pe care acest eveniment a inaugurat-o în noua istorie a patriei. Memorabilul congres va rămîne pentru tot-

deauna strîns legat de numele celui care a gîndit cu cîteazănță revoluționară, a fundamentat cu rigoare științifică și a acționat fără preget pentru îndeplinirea celor mai îndrăznețe programe de dezvoltare multilaterală a socialismului în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii.

Spiritul înnoitor generat de Congresul IX, continuat prin Congresele X, XI, XII, XIII, reafirmat cu strălucire în documentele și hotărîrile recentei Conferințe Naționale a partidului, a pătruns cu repeziune în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Aflată într-un proces amplu și dinamic de transformări structurale, societatea românească, în întregul ei, înregistrează un proces de omogenizare, care a schimbat fundamental însuși caracterul și rolul națiunii, alcătuită în prezent din clase prietene, acționînd în strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Mircea MUȘAT

COPERTELE ȘI PLANSELE NOASTRE

①④ Omagii marelui ctitor al României socialiste

②③ Mărturie peste veacuri și milenii ale bogatei civilizații făurite pe pămîntul românesc, rod al talentului și muncii unui popor harnic, iubitor de frumos, pace, libertate, progres și prosperitate; piese și podoabe din tezaure și opere de artă din diferite epoci istorice

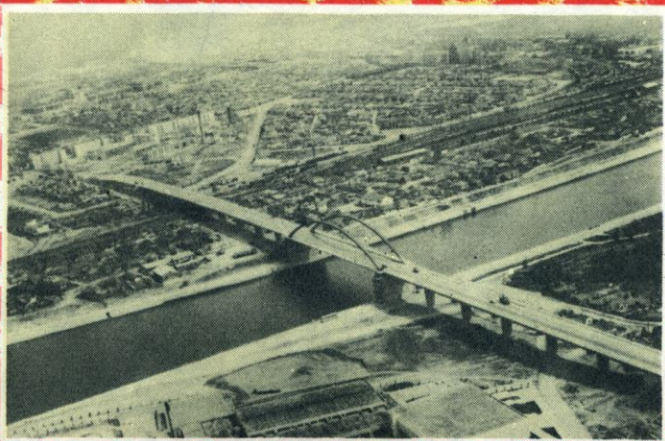
①-④ Mărețe ctitorii ale Epocii Nicolae Ceaușescu — efigii ale patriei române în plină ascensiune spre noi culmi de civilizație și progres: a, b) Canalul Dunăre-Maree Neagră; c) Metroul din București; d) Noul centru al municipiului Tirgoviște; e) Dimbovița în străie noi; f) Institutul Politehnic din Capitală; g) Platforma de foraj marin „Gloria”; h) Transfăgărășanul

a

PATRIA

UNIVERSUL ÎMPLINIRILOR NOASTRE

b

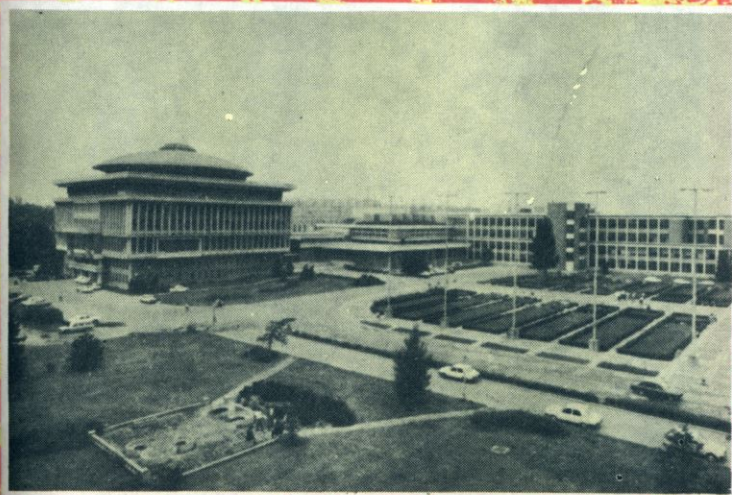
c

d

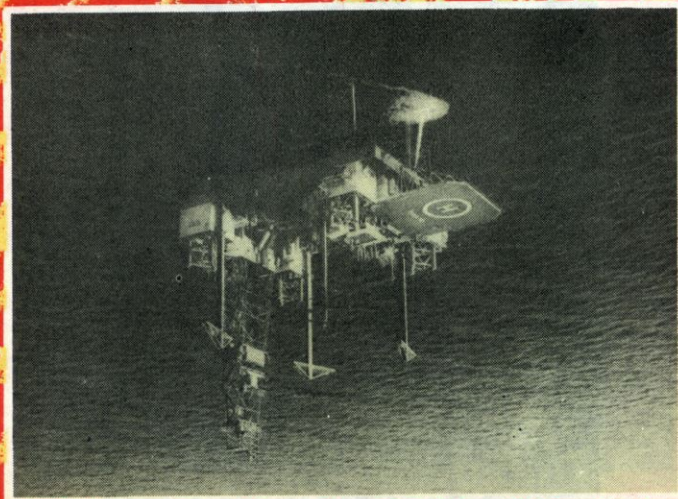
e

f

4

6

Istoria în opera președintelui Nicolae Ceaușescu

UNITATEA ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ

Istoria popoarelor este străbătută, asemeni unor lumini, de permanențe ce se înșiruie, una lângă alta, ca nestematele într-o salbă strălucitoare. Sint, totodată, aceste permanențe coloane de susținere a edificiului național al popoarelor. Asemenea permanențe și coloane de susținere general umane au fost **dreptatea și libertatea**. De cînd omenirea a urcat treptele civilizației, dreptatea și libertatea i-au fost de absolută necesitate pentru înaintarea ei. Pentru dreptate și libertate au luptat popoarele milenii de-a rîndul, pe altarul

libertății și dreptății s-au adus nenumărate sacrificii și jertfe. Acestor nestemate, general umane, în cazul unor popoare, care, datorită vicisitudinilor vremurilor, au suferit dominații străine, li s-au adăugat alte două: **independența și unitatea**.

Cele patru idealuri-permanențe au constituit coloanele de susținere a istoriei poporului român și a strămoșilor săi, din secolele îndepărtate ale antichității și pînă astăzi și vor constitui de astăzi înainte temelii de nădejde pentru totdeauna. Una generînd-o

pe cealaltă, una sprijinindu-se pe alta, toate la un loc constituind coloana vertebrală a neamului românesc, și, totodată, „cheia de boltă fără de care s-ar prăbuși întreg edificiul național”, potrivit expresiei lui Mihail Kogălniceanu. Căci nu se poate închipui libertate fără dreptate și nici dreptate fără libertate, după cum nu se poate imagina independență fără unitate și unitate fără independență și acestea două fără dreptate și libertate. De aceea, întreaga istorie a poporului român, de la naștere și pînă astăzi, a

Deputații aclamă Unirea

24 ianuarie 1859 a constituit temelul primei etape a unității statale a națiunii române, iar, în perspectiva istorică, cei șapte ani — al domniei lui Cuza au reflectat pregătirea, de pe pozițiile Unirii dobîndite, a cuceririi independenței, căci Unirea și reformele indisolubil legate de ea au dat bază temeinică viitoarei neamirări. După 1859, fluxul dintre românii din Principatele Unite și cei aflați sub dominație străină s-a accentuat, pregătind și grăbind Marea Unire din 1918. Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia că „unirea Munteniei și Moldovei și înfăptuirea în 1859 a statului național au constituit un moment crucial în destinele poporului, marcînd intrarea României într-o etapă nouă a evoluției sale istorice”.

Revista *Magazin istoric* a pus în valoare de-a lungul anilor numeroase și esențiale aspecte ale luptei pentru Unirea din 1859. Continuăm a scoate însă la iveală noi și noi măturii ale acestei uriașe angajări de energie și inteligență, de talent și hotărîre care a făcut posibilă apariția României moderne.

Redactorul protocoloalelor Unirii

În primăvara anului 1857, sosea la Galați un tânăr ziarist francez, Pierre Paul Baragnon, care abia împlinise 26 ani. Virgile Doze, colaborator al ziarului *Le Levant* și susținător al caimacamului Nicolae Vogoridi, care, după o

lună petrecută în Moldova (o va și descrie, de altfel, într-o cărțuție), tocmai se imbarca pentru a se întoarce în Franța, a consemnat unele detalii privind sosirea compatriotului său în Moldova. „La Galați, cu prilejul plecării mele spre Franța — scria Doze — am avut plăcerea să asist la strălucita primire pe care a făcut-o prefectul, d. Cuza, unui tânăr compatriot al meu, d. Pierre Baragnon, numit șef de cabinet al căimăcamiei [Moldovei]... D. Cuza — adăuga publicistul, referindu-se la viitorul domnitor — îi făcu una din cele mai amabile primiri și, în timpul unei mese dată în clădirea prefecturii, o excelentă formație de muzică militară a executat arii naționale moldovenesti, a căror

fost o continuă dorință, transformată în năzuință, năzuință în luptă fățișă, încununată, în cele din urmă, de biruință pentru dreptate și libertate, independență și unitate.

Moștenirea cea mai de preț

Idei și idealuri, permanențe și coloane ce-și au temeiuri trănice și puternice, rădăcini adânc implantate în conștiința celor ce le-au sădit și le-au nutrit pentru a nu pieri și a nu se vesteji niciodată: poporul român — multimele făuritoare de istorie și vrednicii lor conducători, identificați inestructibil, pînă la contopirea totală, cu idealurile multimilor.

— Asemenea idei, întemeiate pe realități puternice, sprijinite pe mii de dovezi istorice, constituie temeiul puternic al gin-

dirii creatoare evidențiate și în domeniul istoriei, ca în toate domeniile vieții noastre economice, politice, culturale, sociale și diplomatice, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele României socialiste. Idei demonstrate convingător și cu patosul revoluționar ce-l caracterizează pe conducătorul încercat al partidului și statului nostru, patos izvorit din prețuirea sinceră și curată a istoriei poporului român și a strămoșilor săi. Asemenea idei și idealuri caracterizează gândirea creatoare și analiza pătrunzătoare a fenomenelor și proceselor istorice. „Păstrînd flacăra idealului de libertate, de independență și neafrinare — subliniază secretarul general al partidului — poporul român a dat, de-a lungul milenarei sale istorii, nenumărate pilde de eroism și spirit de jertfă”. Pilde în care au

fost întotdeauna în frunte, în menținerea conștiinței treze, în alimentarea idealurilor poporului, „exprimînd aspirațiile de libertate și independență ale poporului”, patrioții cei mai luminați „care au năzuit către o formă de stat democratică, progresistă, care să asigure libertate și dreptate socială pentru cei mulți”.

Esența acestui proces istoric a fost formulată cu competența și claritatea ce-i sînt proprii de secretarul general al partidului, evidențierea permanenței împliniri a marilor idealuri ce au însușeșit și luminat trecutul poporului nostru reprezentînd o contribuție esențială la înțelegerea istoriei patriei. Abordînd marile momente ale istoriei patriei, secretarul general al partidului a consacrat pagini nemuritoare aspirației și luptei necontenite a românilor spre unitate națională.

melodie ar încanta pe cei mai celebri dintre compozitorii noștri”.

Născut în 1830, în sudul Franței, fiu de magistrat, P.P. Baragnon s-a lansat de tînră, aproape adolescent fiind, în jurnalistică. La 17 ani a fondat, la Nîmes, periodicul *Le Grelot*. A devenit, apoi, student în drept la Toulouse, unde a colaborat la *Tablettes de Toulouse*. După încheierea studiilor universitare și-a petrecut un timp în Italia, pentru ca, reîntors în Franța în 1853, să apere, în foaia *Courrier de Tarn et Garonne* politica lui Napoleon III. A condus, ulterior, un ziar la Rouen și a alimentat cu informații unele organe de presă belgiene, ca și publicația germană *Gazette d'Augsburg*, pentru ca, în final, să se instaleze la Bruxelles și să înființeze *Le Levant*. Acesta a fost, se pare, momentul în care a intrat în contact cu Vogoridi, publicația

din capitala Belgiei devenind „oficiosul” extern al acestuia.

Conștient de complicațiile pe care avea să le îndeplinească în noua și înalta sa funcție și mai ales dornic să-și deschidă drumul spre domnie, Vogoridi a considerat util să cheme în preajma sa pe tînrul și, neîndoiește, talentat ziarist. În slujba lui Vogoridi, Baragnon și-a etalat talentul și inteligența, chiar dacă a făcut-o cu o mare detașare și o insuficiență înțelegere a însemnătății evenimentelor politice pe care le trăiau Principatele. Citind documentele pe care le-a redactat în perioada cită stat în Moldova, se poate spune că Baragnon nu a înțeles semnificația Unirii, ca năzuință vitală a întregului popor român, dar ziaristul francez nu a fost cîștigat nici de poziția separatistă a caimacamului și a celorlalți adversari ai Unirii.

Pentru informarea lui Vogoridi, Baragnon a alcătuit protocoale ale ședințelor Adunării ad-hoc a Moldovei, documente remarcabile prin talentul cu care, deseori, este reconstituită atmosfera în care s-au desfășurat lucrările Divanului. Chiar dacă nu erau — așa cum susținea consulul habsburgic, Godel Lannoy, care se grăbea să le trimită în copie ministrului de externe austriac — „o imagine mai fidelă” decît procesele-verbale oficiale, protocoalele redactate de secretarul lui Vogoridi întregesc procesele-verbale oficiale cu o seamă de detalii și aduc precizări importante pentru reconstituirea evenimentelor desfășurate în 1857 în capitala Moldovei¹.

¹ În afara protocoalelor, Baragnon este și autorul unor portrete satirice ale tuturor membrilor Adunării ad-hoc a Moldovei, texte pe care le-a semnat *Lucifer*, și care excelează prin subiectivism și o nestăpînită, dar și nemotivată ironie.

Realizată mai întâi sub sceptrul eroului și martirului Mihai Viteazul, istorica înfrățire, unirea tuturor teritoriilor locuite de români și a tuturor fiilor poporului român, a constituit o prețioasă moștenire, care a traversat secolele asemenea unei făclii, luminând calea poporului român spre reconstituirea unității sale statale. Unirea din 1600 — așa cum, cu deplină îndreptățire, o apreciază și o prețuiește secretarul general al partidului și președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel ce i-a pătruns însemnătatea și semnificația atât pentru vremea săvârșirii ei, cât și pentru timpurile ce-i urmară — „s-a înscris pentru totdeauna cu litere de aur în hronicul țării, acest act devenind un simbol strălucit, însuflețitor pentru toate generațiile care au aspirat spre constituirea statului unic național”. Și s-a înscris pentru totdeauna în hronicul țării, pentru că

Cel mai important dintre protocoalele redactate de Baragnon este acela al ședinței decisive din 7/19 octombrie 1857. Din relatarea secretarului cămăcamaului reies o serie de detalii deosebit de interesante. Iată, de pildă, cum descrie el sala Adunării în ziua celei mai însemnate ședințe a acesteia, ședință în cursul căreia Mihail Kogălniceanu a dat citire propunerilor Divanului ad-hoc al Moldovei ce urmau a fi înminate Comisiei europene și care exprimau dorința de unire a poporului român¹. „Domnii chestori s-au ocupat activ de ultimile pregătiri ale marelui săli, pentru ca,

¹ Magazin istoric, nr. 7/1975.

Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia (tablou de D. Stoica)

Hora Unirii la Craiova (tablou de Th. Aman)

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918

era încrustată în conștiința mulțimilor ca o necesitate legică, pe temeiul originii comune, a limbii și culturii unitare, a datinilor și obiceiurilor aceleași, a satisfacerii nevoilor materiale deopotrivă — toate acestea unite într-o albie cuprinzătoare, conștiința de sine a poporului român și a vajnicilor săi conducători. Este un adevăr cu caracter de axiomă faptul că atunci când un lucru drept, spre binele poporului și de aceea de neapărată necesitate, pătrunde în conștiința mulțimilor, nu mai poate fi smuls și îndepărtat.

Unirea a fost împiedicată un timp de forțele potrivnice, interne și externe, dar atunci când piedicile au fost îndepărtate și soarele dreptății a luminat orizonturile, reînvierea faptelor eroului Mihai s-a împlinit. Nu de la sine însă și nici ca un dar generos al altora, ci prin voința neștrămutată

a acelor care l-au pregătit, prin lucrarea lor cinstită de fiecare zi, prin dorința transformată în voință și aceasta în acțiune energetică.

Reconstituirea Daciei, așa cum a realizat-o eroul de la Călugăreni și Șelimbăr, fiind o faptă atât de importantă, înfăptuirea nu putea fi nici ea lipsită de greutate. Greutăți numeroase și mari, care se cuveneau înlăturate, cu brațe tari și voințe puternice, reunite într-o asociere echilibrată, în voința și conștiința unui popor care, de la nașterea sa, a știut să-și apere propria neam și să o apere și pe a altora.

Drepturile naturale ale poporului

Zorile lumii moderne au marcat mutații fundamentale în toate domeniile, mutații care au schimbat înfățișarea socie-

tății din toate punctele de vedere. „Renașterea națională” petrecută în societățile europene a cunoscut manifestări specifice și în cadrul societății românești. Încheierea procesului de formare a națiunii române moderne și transformarea conștiinței de neam în conștiință națională au însemnat impulsivitatea și potențarea ideilor și idealurilor de unitate și independență ale poporului român. Cu atât mai mult cu cât legăturile multiple dintre ramurile națiunii române — silită de împrejurări politice externe să viețuiască în state separate — au desființat, în realitate, granițele artificiale despărțitoare de frați. Cultura și ideologia luminilor, expresii convingătoare ale salutului calitativ în gândirea și conștiința oamenilor — mase populare și conducători deopotrivă —, au consolidat temeliile și au conferit și mai

în incinta ei, Divanul să-și poată face manifestarea uniionistă. De la 9 dimineața, patru santinele sînt așezate la fiecare din intrările sălii, dintre care una este rezervată doamnelor, alta publicului și a treia — în fața scării celei mari — deputaților. Tribuna mare din fund și cea din dreapta sînt destinate publicului. Cea din stînga, pregătită cu mare grijă, este rezervată doamnelor. Pe uși și pe coloane este afișat un extras din articolele 1, 2, 4 și 129 ale regulamentului [de funcționare a Divanului] relative la liniște, la ținuta publicului și la puterile date președintelui în caz de zgomet și de manifestație. Deasupra biroului se remarcă portretele lui Ștefan cel Mare, Bogdan I [de fapt, Bogdan III] și Petru Rareș, încoronate cu flori. La stînga președintelui este înălțată o estradă specială, unde este așezat un fotoliu pentru șeful statului; în spate, sînt scaunele pentru aghiotanții

Deputați pontazi din Adunarea ad-hoc a Moldovei; fotografie dăruită de M. Kogălniceanu lui C. A. Rosetti cu dedicația: „Temelia casei. Kogălniceanu lui Rosetti”

domnești și pentru ofițerii armatei. Masa din centrul Adunării este ocupată în mod exclusiv de către deputații clerului. Ceilalți deputați își păstrează aproximativ locurile pe

care le ocupau în sala cea mică. La ora 10, seosește un mare număr de deputați și se alcătuiesc diverse grupuri. Acești domni sînt cu toții în ținută, cu mănuși și cravată albă sau

mare trăinicie coloanelor de susținere a edificiului unității și independenței.

În noul context istoric devenea tot mai evident că fiecare din aceste istorice împliniri nu se vor putea realiza decât prin „revoluție”, nu neapărat în înțelesul de război civil între clase și categorii sociale, ci mai ales de transformări profunde, de esență în structura societății. Ceea ce justifică caracterizarea formulată de unul dintre cei mai de seamă gânditori democrat-revoluționari, Nicolae Bălcescu, participant la revoluția din 1848, cu rol de frunte, și, de asemenea, pregătit al celorlalte două revoluții pe care le prevestea: o revoluție — spunea el — pentru unitatea națională și o revoluție pentru independență, pentru ca astfel „națiunea să reintre în posesia de a trăi liber, independent, stăpîn pe destinele sale, de a avea relații frățești, de prie-

scurt: 11 ani după revoluția de la 1848, unirea Munteniei și Moldovei, iar 18 ani de la unirea Principatelor, independența deplină a României. Fiecare dintre cele trei revoluții — 1848-1859-1877 — a fost opera întregului popor român, într-o solidaritate și unitate impresionantă, conștient că „naționalitatea este sufletul unui popor”, iar „unitatea națională este cheazășirea libertății lui”, potrivit gândirii celuiiași mare patriot și revoluționar. Ce încheiere mai dreaptă și mai încărcată de simțire patriotică putea fi dată acestui complex și complementar proces decât cea formulată de secretarul general al partidului, președintele României socialiste: „Un popor cu asemenea istorie glorioasă va fi întotdeauna animat de dorința de a trăi liber, independent, stăpîn pe destinele sale, de a avea relații frățești, de prie-

tenie și colaborare cu vecinii săi, cu toate națiunile lumii”.

Pe harta Europei se inscria, astfel, un nou stat, în plină dezvoltare, care nu se mulțumea să fie doar o noțiune geografică, ci pretindea a fi o realitate istorică, o realitate politică, economică și culturală. Care pretindea, de asemenea, să ocupe locul ce i se cuvenea în lumea acelor timpuri, pe măsura trecutului său, a sacrificiilor și jertfelor pentru o viață demnă, pentru o viață liberă și independentă a întregului popor român unit între fruntariile sale etnice.

Împlinirea unei

legități istorice

Cele patru decenii ce despart independența de stat a României de făurirea statului

neagră. Și țărani au pus oarecare grijă în ținută și costumele lor naționale este destul de corect. Publicul intră fără dezordine, cu bilete împărțite mai înainte. De la începutul sesiunii se remarcă lipsa sefului statului. Toți consilierii sînt prezenți, cu excepția d-lui agent al Austriei...”

Votul lui Kogălniceanu

La ora 10.45 se deschide ședința. În timpul apelului, arată Baragon, o parte din publicul care nu mai avusese loc în sală face zgomot la uși, iar în rîndul celor din tribune se împart versuri ocazionale unioniste. După ce secretarul Adunării, P. Mavrogheni, aduce la cunoștință numele președinților comitetelor speciale ale diferitelor clase, se dă cuvîntul lui Constantin Hurmuzaki. Textul din procesul-verbal oficial al moțiunii de mulțumiri adresată de Divan celor șapte puteri garante, citită de acesta, este mai amplu decât cel din protocolul lui Baragon, dar îi lipsește caracterul „viu” pe care reușește să îl confere secretarul caimacamului. Acesta, spre exemplu, evidențiază încheierea „unionistă” a moțiunii pe care o făcuse întreaga Adunare, deputații ridicîndu-se de trei ori în pi-

cioare și strigînd: „Unirea! Unirea! Unirea! Unanimitatea de voință a deputaților îl și determinase pe mitropolitul Sofronie Miclescu să declare că „Unirea e proclamată”, iar pe Alecu Bala, indignat peste măsură, să depună pe biroul Adunării protestul său antiunionist. Astfel, momentul acesta — oarecum confuz în procesul-verbal oficial — se clarifică prin relatarea ziaristului francez.

În continuare, Baragon dă un amplu rezumat al propunerii pe care a prezentat-o M. Kogălniceanu Adunării, cerînd deputaților să-și dea votul în favoarea programului unionist. Secretarul caimacamului menționează că „lectura a fost acoperită de aclamații unanime”. Mai pe scurt, el redă și cuvîntarea pe care a rostit-o în același scop Hurmuzaki. Interesante sînt însă amănuntele privind discuția stîrni-

¹ Magazin istoric, nr. 4/1986.

național unitar român au însemnat examenul hotărâtor al poporului român, în întregimea sa, din România și din teritoriile aflate încă sub dominația străină. Tot ce s-a întâmplat în istoria națională în aceste patru decenii poartă amprenta voinței de neclintit a unirii. Nu a existat eveniment petrecut de o parte a Carpaților care să nu fie resimțit cu intensitate de cealaltă parte. Așa cum s-au petrecut, de exemplu, lucrurile cu prilejul mișcării memorandiste din Transilvania, dintre anii 1892-1894, când în România au avut loc zeci și zeci de acțiuni de protest împotriva opresiunii exercitate de oficialitatea ungară împotriva românilor transilvăneni, când în România au fost publicate ziare cu titluri semnificative, când nenumăratele scrisori de

protest erau întărite de mii de semnături de intelectuali, muncitori și țărani.

Nimeni și nimic nu mai putea împiedica înfăptuirea marelui, secularului vis, de „jalea cui au răposat și moșii și părinții” — întrunirea tuturor teritoriilor locuite de români și a tuturor românilor într-o singură alcătuire statală, România Mare, fapt împlinit în 1918. Nu prin „cuceriri” și „cotropiri”, cum mai afirmă unii istorici de peste hotare, aflați în slujba unor cauze străine adevărului, ci ca încheierea unui proces logic și împlinirea unei legități istorice. Deoarece, în întreaga sa istorie, poporul român nu a răvnit nimic ce nu-i aparținea de drept și după dreptate, dar și-a apărut cu sacrificii și jertfe ce-i aparținea cu drept și după dreptate. Unirea a fost și este

un astfel de drept pentru realizarea căruia, secole în sir, poporul nostru nu a preocupat nici o jertfă, nu a considerat inutil nici un sacrificiu. „Unitatea noastră națională” — apreciază cu pătrunzătoare intuiție cu care ne-a obișnuit în judecarea fenomenului istoric tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost rezultatul luptei maselor populare din toate colțurile țării, opera întregului popor român. Unirea a fost încununarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forțe ale poporului român din Moldova, Muntenia și Transilvania, de cărturarilor și marii gânditori ai neamului, a activităților desfășurate de elementele revoluționare, de militanții socialiști, a aspirațiilor și voinței întregului popor român.

Ștefan PASCU

tă în jurul întîmpinării făcută de Alecu Bălș. Din relatarea lui Baragnon aflăm că biroul Adunării declarase — prin vice-președintele său, C. Negri — că întîmpinarea lui Bălș nu putea fi acceptată, deoarece oricare propunere — spre a fi primită — trebuia să fie susținută de cinci deputați. M. Kogălniceanu a cerut însă Adunării să facă o excepție, tocmai pentru ca să nu poată fi învinuită că nu ascultase toate părerile existente în sinul său. Nicu Catargiu și Vasile Bosie s-au opus încălcării regulamentului, iar Vasile Sturdza a găsit soluția: întîmpinarea lui Bălș să fie considerată discurs! Dar când Bălș a încercat să-și citească textul, i-a fost imposibil să se facă auzit și atunci Constantin Hurmuzaki a căpătat el sarcina să-l citească Adunării. A și făcut acest lucru, dar — cum notează Baragnon — cu „un dispreț amestecat cu batjocură”.

Discursul rostit de Kogălniceanu în replică la acela al lui Bălș este mai amplu reprodus în procesul-verbal oficial, în schimb protocolul ziariştilor francezi conține detaliul că, înfruntându-l pe Bălș în legătură cu cele 80 000 fălcii ale sale, pe care se temea să nu le piardă în urma Unirii, Kogălniceanu ținușe să amintească un fapt extrem de important și anume, acela că „Țara Românească se asociază ideii noastre”, adică Unirii.

În legătură cu desfășurarea votului propriu-zis Baragnon dă o serie de amănunte necunoscute, dar semnificative. Nectarie Sotiriopoleos, locotenentul episcopului de Roman, a fost unul din cei doi deputați care a votat împotriva (cealalt a fost Alecu Bălș). Pentru a-și exprima dezacordul față de votul lui Nectarie, mitropolitul Sofronie Miclescu, președintele Adunării, l-a silit pe acesta să-și rostească

votul cu glas tare și abia i-a întins mîna să i-o sărute! Kogălniceanu a stat tot timpul în preajma biroului unde se vota. Când i-a venit rîndul, a votat simplu, fără să spună altceva decît: Pentru! Doctorul C. Virnav a declarat Adunării că el era unionist încă din 1825, cînd studia la Viena. Membrii biroului au votat ultimii, iar cînd votul a luat sfîrșit și mitropolitul Sofronie Miclescu a anunțat: „Adunarea a votat Unirea!”, deputații au răspuns prin urale, reluate „de mulțimea strînsă pe coridoare”.

La orele 13.30, ședința s-a încheiat cu rezultatul știut și din procesul-verbal oficial (81 voturi pentru Unire și doar 2 împotriva). Ieșind din sală, mai arată Baragnon, deputații au fost aclamați „de o mulțime zgomotoasă, pe culoare, pe scară și în preajma palatului”.

Istoria in opera
președintelui
Nicolae Ceaușescu

**PATRIA —
UNIVERSUL
ÎMPLINIRILOR NOASTRE**

Din timpuri îndepărtate, oamenii trăiesc în patrii, istoricește constituite, care reprezintă matricea devenirii lor ca popoare și națiuni, fiecare cu o personalitate distinctă, cu un mod specific de a fi, trăi și gândi, de a se afirma în lume. Chiar cele mai vechi monumente ale culturii universale depun mărturie că ideea și sentimentul patriei au fost întotdeauna o constantă a vieții popoarelor. „Nu pot vedea ceva mai bun ca patria“ — exclama poetul suveran Homer. Pe același filon de gândire, poporul nostru a înscris în înțelepciunea veacurilor proverbul „Pretutindeni e bine, dar acasă (în patrie) e și mai bine“.

Această ființă ideală

În rostirea românească, patria este desemnată printr-o multitudine de noțiuni, între care cea de țară. Spre deosebire de latinescul *terra* — pământ din care derivă, românescul țară este un semnificativ cu un conținut de o mare profunzime, exprimând nu doar bogățiile și frumusețile naturale, ci un pământ însuflețit, înobilat de geniul și munca omului, care multiplică geografia, de la cea fizică, la cea etnică, economică, socială, culturală. Țară, de asemenea, nu indică doar un teritoriu locuit și lucrat, ci denumește și organizarea politică superioară a societății românești — statul. Astfel, țară e sinonim cu patrie — de filiație umană, **pătres**, părinți, strămoși —, ilustrând comuniunea intimă dintre români și solul pe care acum douăzeci de secole s-au plămădit și unde, cum nemai-pomenit de frumos zice Dimitrie Cantemir, „înfipt și nezmulși au rămas”, legătura dintre pământ și neam fiind atât de strânsă, încât, în viziunea lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, „pământul răsrînge în toate ale sale imaginea neamului și neamul răsrînge în toate ale sale imaginea pământului”.

Patria nu e, așadar, o abstracțiune, ci o realitate complexă, vatra străbună cu tot ce au creat pe ea, în succesiunea lor, generații și generații. Sintetizând cugetarea înaintașilor care au gravat în spiritualitatea românească conceptul de patrie, al celor ce i-au potențat înțelesul prin iradierea ideilor renascențiste, raționalist-umaniste, luminate sau romantice, Nicolae Bălcescu scria: „Patria, această ființă ideală, pe care locuitorii ei sînt gata a o apăra cu viața, este identitatea intereselor, ideilor, pasiunilor care-i strînge și unește în apărarea unui bine comun”. Iar această identitate de interese și idealuri, de pasiune în realizarea lor își are un puternic liant în conștiința de neam, dezvoltată

în conștiința națională, care înseamnă conștiința originii comune daco-romane, a continuității pe aria de formare și viețuire a poporului român — marcată de armonia care leagă creștele Carpaților cu undele Dunării și valurile Mării Negre —, conștiința unității organice a națiunii, hotărîrea ei de a dispune de propriile destine. „**Avem o țară frumoasă și bogată** — subliniază secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, un **popor harnic și cetezător**, care timp de două milenii, în anii grei de restriște, înfrățiți cu codrii, riurile și văile, s-a apărat glia, iar acum, sub conducerea partidului, își zidește o viață nouă”.

Reflectare a fizionomiei patriei și națiunii și, totodată, stare militantă, cu încălțatură politică și ideologică programatoare, conștiința națională își are forma concretă de exteriorizare în patriotism, adevărată forță propulsoare a țărilor supreme de propagare economică și culturală, de libertate și dreptate socială, de independență și suveranitate în cadrul firească al uneia și aceleiași patrii unitare, în prietenie cu patriile altor popoare, înscrind lumea românească, cu nota sa particulară, în concertul întregii umanități. Patriotismul străbate ca o flacără milenii de dănuiri noastre, milenii de neostoită muncă și luptă. Evaluind cursul zbucimant al istoriei, de la țara mare a strămoșilor geto-daci, la țara tuturor românilor, la România socialistă de astăzi, tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază: „**Lupta necurmată pentru dezvoltarea de sine stătătoare constituie, astfel, trăsătura caracteristică fundamentală a întregii istorii a poporului nostru, determinînd însuși modul lui de existență, concepțiile și idealurile sale...** Se poate spune că nu există palmă de pământ care să nu fi fost udată cu sîngele moșilor și strămoșilor noștri în lupta pentru libertate și neafri-

nare, pentru progres economic și social”.

Patriotismul a înaripat gîndirea și ingeniozitatea, a fortificat brațul tuturor celor ce au durat civilizația românească, al celor care, făcînd zid în calea valurilor populațiilor migratoare, a agresiunilor unor mari imperii și regate, consimțind orice sacrificiu, au salvat naționalitatea și statalitatea noastră și au pus jaloane definitorii pe spirala istoriei: prima unire politică a românilor de la 1600, Unirea de la 1859, independența absolută de la 1877, desăvîrșirea statului național român unitar la 1918, intrarea României într-o nouă eră, prin Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă declanșată prin actul crucial de la 23 August 1944. Pe acest tumultuos parcurs, însuși sentimentul patriotismului a căpătat noi nuanțe în conținut și expresie.

Un sentiment statornicit de veacuri

În anii edificării orînduirii noi, patriotismul s-a îmbogățit structural. Patria fiind socialistă și patriotismul este socialist, iar socialismul fiind un proces revoluționar neînterupt și patriotismul este esențialmente revoluționar. „**Patriotismul, dragostea și devotamentul față de țară** — subliniază conducătorul partidului și statului nostru — sînt o expresie a conștiinței revoluționare, comuniste, expresia îndatoririi de onoare a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii față de glia strămoșască și față de noua societate”. Elaborînd conceptul de patriotism socialist revoluționar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în optica marxistă, a ideologiei Partidului Comunist Român, i-a înfățișat substanța într-o definiție de valoare clasică:

„A fi patriot, a-ți lubi țara înseamnă a face totul pentru a spori avuția națională, proprietatea socialistă, a nu precepeți nimic pentru înfăptuirea politicii partidului comunist, ce corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni.

A fi patriot înseamnă a fi oricând gata să faci totul, mergând până la supremul sacrificiu, pentru a apăra libertatea, independența și integritatea țării, pentru a salvagarda mărețele cuceriri revoluționare ale poporului...

A fi patriot înseamnă a milita permanent împotriva oricăror discriminări naționale, împotriva șovinismului, a concepțiilor și manifestărilor rasiste, pentru deplina egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în muncă și lupta lor comună.

A fi patriot înseamnă a milita activ pentru prietenie cu toate popoarele țărilor socialiste, cu popoarele statelor în curs de dezvoltare, cu toate popoarele lumii pentru cauza păcii și colaborării.

A fi patriot înseamnă a respecta sentimentele naționale ale altor popoare, libertatea și independența lor...

Această definiție completă și generoasă demonstrează că patriotismul, acest sentiment statornicit de veacuri, își are dialectica sa în raport de epoci istorice, medii și mentalitate corespundente, că patriotismul românesc nu a rămas incremenit în ideile predecesorilor, ci, incorporând și amplificând patrimoniul de cuget și simțire moștenite, cunoaște o manifestare superioară în compoziția care unește în chip fericit iubirea de patrie cu încrederea neclintită în cauza socialismului, dragostea față de popor, făuritorul istoriei, cu atașamentul de nezdruccinat, total, față de Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare a societății noastre, solidaritatea de monolit a comunității naționale cu solidaritatea inter-

națională, promovarea propriilor țeluri de progres și a celor ale întregii umanități.

Militantismul patriotic, vital, angajant, optimist este o forță coezivă a tuturor energiilor pentru înfăptuirea mărețelor obiective cuprinse în Programul partidului: înflorirea multilaterală a patriei și națiunii, baza progresului ansamblului social și împlinirii personalității umane; întărirea alianței dintre clasa muncitoare, țărănime și celelalte categorii sociale, a conlucrării rodnice a oamenilor muncii de diferite naționalități; lărgirea și dinamizarea cadrului instituțional de înfăptuire a puterii de către popor pentru popor în statul democrației muncitorești revoluționare; apărarea patriei — cauză și operă a întregului popor; perfecționarea modalităților de exercitare a rolului partidului comunist, de centru vital al națiunii; afirmarea demnă, tot mai puternică a României în dinamica internațională.

Crez și atitudine de viață

Înfăptuirea acestei strategii reprezintă cea mai de seamă contribuție a poporului român la civilizația și cultura universală, deoarece numai propriile realizări îl includ în circuitul internațional de valori materiale și spirituale. Făuritor de cultură și civilizație, poporul român participă la viața lumii în spiritul colaborării și cooperării, puse cu acuitate la ordinea zilei de creșterea irezistibilă a rolului națiunilor, dar și de caracterul obiectiv al interdependențelor, de imperativul luptei pentru cauza generală a păcii și salvarea însăși a speciei umane de la o moarte colectivă pe care o presupune un război dus cu armele ni-

micirii nucleare. Așadar, dragostea de patrie nu înseamnă izolare, ci deschidere spre omenire, patria, cu sigiliul individualității sale, constituind punctul de inserție în comunitatea mondială. În ciuda profetilor nihilismului național și apologetilor mondialismului, lumea nu a încetat și nu va înceta să fie o familie a patriilor și națiunilor, care înfruesc și vor înfrui multă vreme și decisiv evoluția societății.

Nefiind un fenomen înăscut, ci unul social-istoric, patriotismul nu se împlinește în mod automat, ci prin intermediul activității formative, educative. Sesizând acest aspect, filosoful Vasile Conta, în împrejurările războiului de independență, scria: „Fundamentul moral al unui popor e patriotismul; fără el nu putem concepe o viață, dar încă un stat. Cei ce cred că a fi patriot e un preliminar natural... se înșală. A fi patriot înseamnă: a fi cinstit, a avea o conștiință curată și o inteligență vie, a avea un arbitraj filozofic pentru compatrioții tăi, în fine, un criteriu din care să reiasă principiul că viața ta aparține tuturor și că tu nu ești decât un luptător într-un război, care tinde spre fericirea și gloria țării”. Sensul acestor cuvinte inspirate îl găsim integral și pe un plan superior în teoria și practica partidului nostru, a secretarului său general, care, relevând calitatea patriotismului de crez și atitudine în viață, de act de conștiință generator de înalte valori etice, care dau prioritate intereselor generale față de cele personale, nu conțenesc a cere intensificarea muncii politico-educative în spiritul patriotismului socialist revoluționar. Iar la temelia acestei activități, a cărei finalitate trebuie să fie făurirea omului nou prefigurat de partid, este pu-

(Continuare în p. 47)

Istoria în opera președintelui Nicolae Ceaușescu ROSTUL NOSTRU ÎN VIAȚA LUMII

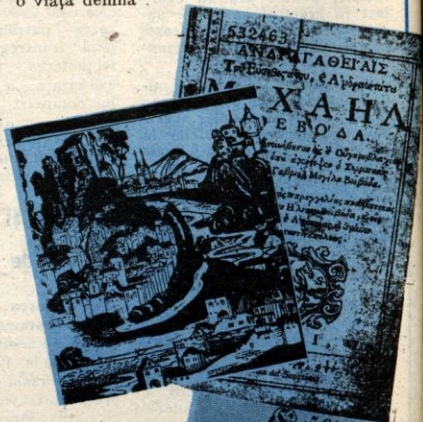
Viața oricărei națiuni se desfășoară în variate legături cu aceea a popoarelor vecine sau mai îndepărtate, iar gradul de dezvoltare a națiunii respective, rolul ei binefăcător pe plan regional sau mondial se măsoară și după intensitatea participării la schimburile de valori materiale sau spirituale cu alte popoare.

Opera multiseclară a poporului nostru în acest domeniu al colaborării și cooperării culturale a fost adesea evocată cu deplină înțelegere a esenței fenomenului în scrierile președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Condițiile istorice, ca și particularitățile firii lor deschise, ospitaliere, generoase, explică străvechea obișnuință a românilor de a primi și a transmite creații altor popoare. O intensă activitate de schimburi a avut loc mai întâi în chiar interiorul pământului românesc. În perioada istorică în care vechea Dacie a fost organizată politic în voievodatele Transilvaniei, Țării Românești și Moldovei, când — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu — „între cele trei state s-au dezvoltat permanent contacte și legături multilaterale intense. Neconținut au avut loc schimburi de bunuri materiale, o puternică circulație de idei, de opere de cultură și artă”.

Conviețuirea cu alte naționalități a determinat și ea schimburi, deoarece „în procesul de creație a bunurilor materiale și spirituale, chiar dacă unele poartă mai mult sau mai puțin o amprentă specific germană, maghiară, sau română, oamenii nu puteau să nu se influențeze reciproc”.

Dar civilizația poporului nostru s-a aflat în relații de schimburi de valori materiale și spirituale din cel mai îndepărtat trecut: „Într-adevăr, civilizația tracică, a dacilor a exercitat o influență puternică în această zonă a lumii și, desigur, a fost influențată, la rândul ei, de marile civilizații ale epocii. Pornind de la aceasta, vom înțelege mai bine

legăturile dintre popoarele acestei părți a lumii — care au o bază istorică de cultură și civilizație comună”. Aceasta a și dus, de-a lungul istoriei, subliniază președintele Nicolae Ceaușescu, la întărirea „relațiilor strânse de prietenie, bună vecinătate, colaborare și solidaritate care au existat timp de secole între popoarele din Balcani în lupta lor împotriva asupririi, pentru libertate, pentru o viață demnă”.

Ca o datorie de conștiință

Fenomenul schimburilor culturale înseamnă receptare, iradiere și transfer de valori din toate domeniile creațiilor spirituale ale unui popor. Fenomenul cuprinde tot ceea ce numim „contacte”, „dialog”, „aculturație”, „influențe” (active sau pasive) etc., tot ceea ce, după creația propriu-zisă a unei culturi specifice, desemnează funcțiunea de vehiculare a valorilor exercitată de acea cultură.

S-ar putea crede — și s-a pretins adesea — că rolul activ al românilor în acest plan al schimburilor culturale a fost esențial determinat de așezarea noastră geografică, la răscrucea altor civilizații — daco-getică, elenă, elenistică, romană, bizantină, otomană, occidentală —, care au conferit pământului ocupat de înaintașii noștri și de noi un rol privilegiat de sinteză și transfer de valori spirituale. Dincolo de partea ei de adevăr, explicația nu e pe deplin convingătoare, deoarece în aceeași zonă geografică sînt cuprinse și alte culturi care, la confluența aceluiași civilizații, au creat, s-au afirmat, dar nu și revendică același rol în transferul de valori.

Cazul poporului nostru este, în planul acestor schimburi, unic în istoria Europei sud-estice și, probabil, a întregului continent. Pufine țări au fost în ultimele două milenii mai bintuite, călcate, prădate, ocupate, revendicate ca aceea a Daciei. Totuși, nici un alt teritoriu european, după atîtea vicisitudini, nu și-a păstrat mai bine identitatea și nu și-a exercitat, cu mai multă modestie și discreție, rolul cultural fosililor altor popoare, din vecinătate sau chiar de departe.

În anul 275, printr-un edict al împăratului Aurelian, Dacia, cea mai glorioasă cucerire a

lui Traian, *Optimus Princeps*, care a ținut să-și immortalizeze izbînda prin celebra columnă din Roma, era părăsită de armata și administrația romană. Cîteva decenii mai tîrziu, împăratul Constantin cel Mare transfera centrul Imperiului roman în orașul Bizanț care, după aceea, îi va purta numele. Constantin păstrase pentru Dacia o preocupare atestată de importante urme arheologice, chiar mai multe decît ale succesorilor lui, împărați sau patriarhi de Constantinopol către care dacoromanii de la Dunărea de Jos, apoi românii, rămași în afara Bizanțului, căutau totuși cu nestrămutată fidelitate.

Nu e, oare, o semnificativă lecție de istorie faptul că, după prăbușirea Imperiului roman de răsărit în haina lui bizantină, la 1453, continuatorul tradițiilor, idealurilor, culturii și obligațiilor sale spirituale a rămas poporul român, urmașul acelor daco-romani părăsiți de Imperiu în 275?

Românii își asumaseră, de fapt, încă din secolul XIV, rolul de „braț secular” al spiritualității europene orientale, fără murmur și fără resentimente. În această parte a Europei, timp de cinci secole, singurul ajutor al tuturor națiunilor balcanice au fost românii. Înaintașii noștri și-au desfășurat opera binefăcătoare pentru națiunile vecine și prietene din toată Mediterana Orientală, spontan, fără presiuni sau obligații impuse, ca o datorie de conștiință, dintr-un sentiment de solidaritate superioară combinațiilor politice care au călăuzit, începînd din epoca cruciadelor pînă în era contemporană, toate programele marilor puteri europene de intervenții în Balcani și Orientul Apropiat. Sînt evenimente de care trebuie să se țină seamă în orice încercare de analiză a motivațiilor și mecanismelor schimburilor de valori favorizate de romani într-o lungă perioadă și o largă zonă a civilizației europene.

Analizînd acest transfer de valori spirituale realizat de români, N. Iorga l-a definit sugestiv „Bizanț după Bizanț”. Opinia marelui nostru istoric era că, după prăbușirea Imperiului bizantin, multe din creațiile de cultură și civilizație datorate genului și strădaniilor greco-romanilor din Orient au continuat a fi păstrate, cultivate și îmbogățite de români, în cadrul politicii de ajutorare a popoarelor subjugate de otomani. În realitate, această politică a început cu un secol înainte de ocuparea Constantinopolului, într-o perioadă în care împărații bizantini nu-și mai puteau exercita rolul de protectori ai așezămintelor spirituale din Levant și Peninsula Balcanică. Transferul acestui rol către voievozii Moldovei și Țării Românești s-a făcut spontan, de la primele solicitări adresate românilor de reprezentanții amintitelor așezăminte. Răspunsurile prompte, sistematice, generoase au continuat pînă în 1863, anul secularizării domeniilor conventuale din România de către principele Alexandru Ioan Cuza, deci vreme de o jumătate de mileniu, ceea ce sugerează amploarea ajutorărilor românești îndreptate spre centrele de spiritualitate din Mediterana Orientală.

„Nici un alt popor nu a făcut atîta bine”

În acest lung interval s-a ajuns la situația că 25-26% din ogoarele, vile, pădurile Țării Românești și Moldovei erau „închinăte”, așadar, aproape toate veniturile lor erau trimise peste hotare pentru întreținerea unor așezăminte și comunități bulgare, sirbești, grecești, arabe din cuprinsul Imperiului otoman. Fără aceste ajutoare românești, multe din aceste așezăminte ar fi dispărut în mod sigur; în această privin-

Punte de înțelegere între popoare

ță specialiști în istoria culturală post-bizantină sint unanim de acord. Cărturarul rus Porfirie Uspenski afirma acum mai bine de un secol: „Nici un alt popor... nu a făcut atita bine pentru Athos, cit au făcut românii”. Mărturiile beneficiarilor atestă același adevăr: Neagoe Basarab, nou ctitor la începutul secolului XVI al întregului Munte Athos, Doamna Ruxandra Lăpușeanu, care a salvat, prin daniile ei uriașe, numeroase așezăminte atonite și din Levant, Vasile Lupu care a achitat datoriile celor patru patriarii din Alexandria, Ierusalim, Antiohia și Constantinopol într-o perioadă de creștere a venalității Porții. Statornicia acestor ajutoare a conferit românilor un rol recunoscut chiar de către sultanii otomani prin firmele solemne, ceea ce arată că sprijinul economic a însemnat deopotrivă o protecție politică ce îngăduia voievozilor - noștri să apere drepturile acestor insule de viață și cultură de tradiție romano-bizantină de sub dominația Porții.

Dar rolul românilor nu s-a oprit aici. Prin alte inițiative și gesturi de solidaritate, ei au asigurat condițiile necesare păstrării, îmbogățirii și circulației valorilor spirituale într-o vastă zonă a continentului european și a Levantului. Școlile și academiile domnești din București și Iași din sec. XVII-XIX au fost totdeauna deschise tinerilor dornici de învățatură din țările dominate de Poartă, ceea ce a permis formarea de elite din rindurile unor popoare lipsite, pe atunci, de centre de educație superioară. În lingua, securitatea și viața înesinită a așezămintelor românești, favorizată de statutul de autonomie politică al țărilor noastre, s-au înscris și format cărturarii greci și sirbi, bulgari și arabi, asigurând astfel continuitatea unor literaturi și arte naționale lovite în dezvoltarea lor de invazia otomană

În Mesajul adresat participanților la cel de-al XV-lea Congres Internațional de Istorie - ale cărui lucrări, ca și ale altor prestigioase întruniri internaționale consacrate istoriei, s-au desfășurat în țara noastră, sub înaltul patronaj al președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu - secretarul general al partidului dădea o strălucită definiție misiunii cercetătorului istoric și însăși menirii acestei discipline științifice în contextul internațional al epocii contemporane: „Cea mai înaltă îndatorire și răspundere a istoricilor - arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu - este ca, studiind dezvoltarea societății, evenimentele istorice, să desprindă uriașă comoară de experiență acumulată de-a lungul mileniilor și să îmbogățească activitatea prezentă și viitoare cu învățăminte și concluzii pentru mersul înainte al popoarelor pe calea civilizației, pentru pace și progresul întregii umanități.

Această misiune nobilă a istoriei se cere cu atât mai puternic accentuată astăzi, cînd - după cum se știe - evoluția contemporană este marcată de un șir de probleme grave și profunde, de fenomene și manifestări care creează pericole tot mai mari la adresa păcii și independenței popoarelor, a civilizației întregii omeniri”.

Unanimă apreciere și recunoaștere

Aplecîndu-se cu statornică dragoste și profund respect asupra istoriei patriei, președintele țării noastre manifestă, totodată, adîncă prețuire și pentru istoria altor popoare. În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, istoria se prezintă ca o puternică armă a prieteniei și solidarității între popoare, în lupta pentru colaborare, progres și pace internațională. Aceste calități ce au caracterizat din cele mai vechi timpuri poporul român, rămase în istorie ca un exemplu de ospitalitate, prietenie și dorința de colaborare, au fost deseori evocate de secretarul general al partidului.

Între-adevăr, dorința românilor de a trăi în pace și prietenie cu popoarele învecinate, cu toate popoarele în general, de a statornici relații de într-ajutorare și colaborare cu acestea relese cu pregnanță și din felul în care în memoria unor neamuri învecinate, dar și mai îndepărtate s-au păstrat momente și personalități ale istoriei patriei. În epoca lui Herodot, „părintele istoriei” care a apreciat vitejia și spiritul de dreptate al strămoșilor noștri, continuînd cu solia lui Aconion, întreprinsă din îndemnul regelui Burebista și cu epopoea luptei dacilor pentru libertate condusă de regele Decebal, scrierile antice au reliefat setea strămoșilor noștri de libertate și pace, calități evidențiate apoi constant de-a lungul istoriei. Cîne studiază, de pildă, literatura populară a popoarelor balcanice, în-deosebi a sirbilor și bulgarilor, va constata că între personalitățile legendare evocate de aceste literaturi figurează Mircea cel Mare, Iancu de Hunedoara, Mihail Viteazul. Personalitatea lui Vlad Tepeș, simbolizînd cîntecul și spiritul de dreptate a amintită, de asemenea, în numeroase scrieri. Această imagine favorabilă despre strămoșii românilor o redau publicatiile numite „avisi” se au început să apară în diferite țări ale Europei din sec. XVI și care, pomenindu-i pe romani, în epoca luptelor antiotomane și unificatoare ale lui Mihail Viteazul, vorbesc de faptele de vitejie, de abnegație și de ajutorul direct sau indirect oferit popoarelor aflate sub dominația nemiloasă a Porții. Acest sprijin, acordat fără preget și dezinteresat, a fost de o importanță deosebită în lupta popoarelor din Peninsula Balcanică: greci, albanezi, sirbi, bulgari, pentru dăinuire etnică și renaștere națională. Croniclele medievale redactate în limbi de circulație: latină, slavă, greacă, osmană, ebraică, subliniază de asemenea, virtuțile românești: cinste, vitejie, dorință de independență. Aprecierile prietenoare la romani sporesc considerabil în epoca modernă. Ziarul radical Der Fremdwille din Viena, apărînd victoria revoluției de la 1848 din Tara Românească, sublinia hotărrea românilor de a lupta „pentru libertatea pe care fiii săi au meritat-o după o amenințare de 18 secole”. Nu putem ignora în această succintă evocare nici recunoștința poporului bulgar pentru ajutorul frățesc acordat în războiul din 1877-1878, în care, cucerindu-și independența deplină de stat, românii au contribuit substanțial la renașterea statului bulgar, desființat în urmă cu aproape cinci veacuri. Cîte călătorie în Republica Socialistă Cehoslovacă, în Republica Populară Ungară sau în Austria poate vedea multiple dovezi ale ajutorului românesc, acordat, cu mari sacrificii, respectivelor țări, în al doilea război mondial, pentru eliberarea lor de sub dominația hitleristă.

Muzele și arhivele din diferite colțuri ale globului fac dovada că istoria românească se încadrează, în numeroase momente ale ei, cu istoria universală. Nu întâmplător, „Mușee des Armes” din Paris evoca simultan eliberarea Patriei și istoriul acti de la 23 August 1944, cînd la București s-a declanșat Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antimperialistă. Acest eveniment, de o importanță crucială nu numai pentru istoria patriei noastre, ci și pentru întreaga desfășurare a luptei împotriva fașismului și hitlerismului este prezentat în bogată sa semnificație, în numeroase instituții istorice de cultură din lumea întreagă, dintre care amintim „Muzeul Rezistenței” din Oslo.

Istoria, bun comun al popoarelor, oferă, așadar, un bogat cadru de fapte și evenimente, de natură să contribuie la întărirea păcii, prieteniei și colaborării dintre popoarele lumii. Pentru această însă, subliniază președintele țării noastre, este necesar ca cercetarea istorică să prelă și să păstreze ceea ce a fost valoros, progresist în trecutul comun: „Cercetarea istorică - arată tovarășul Nicolae Ceaușescu - departe de a constitui o investigație cu caracter strict documen-

tar a trecutului, este în bună măsură — așa cum arată viața — și o știință a prezentului. Istoria oferă concluzii și învățăminte despre marile procese ale dezvoltării societății, ale existenței popoarelor de-a lungul timpului, punând în evidență atât ceea ce a fost valoros, progresist și a servit mersului înainte al societății, cât și pediclele ridicate de-a curmezișul evoluției și care au costat scump umanitatea, au întârziat progresul unor națiuni. Rezultatele cercetărilor istorice sînt de natură să ajute omienirea contemporană să înțeleagă mai bine legile obiective care guvernează societatea, necesitatea de a acționa în spiritul cerințelor progresului. De asemenea, istoria este chemată să sprijine, prin concluziile sale, perfecționarea organizării societății de azi, relațiile dintre state și națiuni, concurența pașnică dintre toate popoarele lumii.

Din păcate, istoria nu a fost și nu este întotdeauna scrisă în lumina acestor desiderate. Sub masca unui pretins caracter științific, obiectivist, unei reprezentări al istoriografilor de peste hotare au încercat și încearcă în fel și chip să falsifice istoria, să pună sub semnul întrebării continuitatea poporului nostru, susținând existența, în anumite etape istorice, a unui vîd de locuire pe aceste meleaguri. „Desigur — precizează secretarul general al partidului — trebuie să avem în vedere că în problemele de istorie există puncte de vedere diferite, confruntări de idei și chiar încercări de denaturare a adevărului istoric. Tocmai de aceea sarcina istoricilor noștri este de a contribui activ la clarificarea acestor probleme pe baze științifice și în același timp, de a da o ripostă fermă oricăror încercări de a falsifica istoria, de a denatura realitatea. Întotdeauna și în toate cazurile, toate problemele trecutului trebuie să fie abordate în așa fel încît să ducă nu la ascuțirea divergențelor și contradicțiilor, ci la găsirea a ceea ce a fost comun, la sublinierea învățămintelor, pe care trebuie să le tragem pentru prezent și viitor”.

Un țel și un destin comun

În decursul istoriei — precizează secretarul general al partidului — „unele populații, cum sînt maghiarii, germanii, slavii, tătarii și alții s-au așezat pe teritoriile locuite de români, legîndu-și pentru totdeauna soarta de poporul nostru, muncind și trăind împreună, făcînd laolaltă progresul material și spiritual, luptînd tot la cot pentru libertate și independență, pentru dreptate socială și o viață mai bună”.

Indicațiile și îndemnul secretarului general al partidului privind abordarea raporturilor stabilite între români și altele grupuri etnice, de-a lungul istoriei, s-au găsit o amplasă și adevărată reflectare în felul în care istoriografia noastră socialistă înfățișează tabloul relațiilor poporului român cu diferitele naționalități conlocuitoare așezate, în decursul epocilor istorice pe pămîntul românesc. Îndelungata perioadă de convulsie a diferitelor populații stabilite în cursul vremii pe pămîntul ospitalier al patriei noastre cu români, populație autohtonă, care a alcătuit cea mai numeroasă, cea mai veche și totodată principala producătoare de bunuri materiale și spirituale, a dat o configurație aparte tabloului istorico-uman al țării noastre, pămîndu-și exprima într-o sinteză originală de civilizație, a cărei caracteristică esențială, în viziunea secretarului general al partidului, este dată de faptul că impactul cu diferitele neamuri „a-a putut să steargă rădăcinile adînci ale civilizației create în trecut, nu a putut să abată pe locuitorii acestor meleaguri de a-și uni rîndurile, pentru a-și făuri un destin propriu — liber, în strînsă concurență cu alte popoare”.

Raporturile frățești dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare din țara noastră au temelii adînci. Ele s-au așezat în decursul veacurilor, au generat influențe reciproce, bogate tradiții comune în creșterea bunurilor materiale și spirituale, în lupta comună pentru libertate socială și națională, pentru asigurarea pămîntului natal, pe care, împreună, și-au dat drumul și viața. Nu există sector al vieții economice, culturale, științifice unde această concurență să nu fi fost eficientă și să nu se concretizeze în realizări de seamă. Tărani și orășeni, meșteșugari și cărturari, producători de bunuri materiale și spirituale ne-au lăsat mărituri peste timp orase și cetăți, drumuri și impresionante edificii, inestimabile opere de artă ce poartă amprenta concurenței și colaborării, efortului comun al poporului român pentru progresul continuu al societății. Frăția de arme — în lupta pentru eliberarea socială și națională — constituie de asemenea, unul din cele mai importante capitole ale acestor colaborări.

Subliniind amploarea și permanența acestui proces, secretarul general al partidului îl releva caracteristicile esențiale, arătînd că „viața a demonstrat fără putință de tăgădă că românii, maghiarii, germanii și celelalte naționalități conlocuitoare au putut face față greutăților timpurilor, au putut învinge în lupta împotriva exploatarelor și asupritorilor, au putut pași pe drumul progresului, numai muncind și luptînd alături, înfrății”.

Prietenia frățească dintre oamenii muncii din patria noastră, indiferent de naționalitate, a căpătat noi dimensiuni istorice și a-a adîncit necontenit, ridicîndu-se pe o treaptă superioară în anii construcției socialiste. Transpunerea în viață a politicii naționale a Partidului Comunist Român a creat acea comunitate reală de interese a tuturor cetățenilor patriei, le-a asigurat acestora drepturi și posibilități egale de afirmare și dezvoltare. În strînsă unitate, românii și naționalitățile conlocuitoare muncesc umăr la umăr, pentru înfrîngerea și progresul patriei comune. Românii socialisti, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „printru putinele țări din lume în care s-a asigurat în mod real deplină egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate”.

Toți cetățenii Republicii Socialiste România se constituie azi într-un popor unitar, ai cărui membri, fără deosebire de origine etnică, au datorita știință de a apăra bunurile cele mai de preț: unitatea, independența, suveranitatea, drepturile istorice asupra gliei strămoșilor, integritatea teritorială a patriei. Avem un popor, o țară — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — în care trăiesc laolaltă români, precum și oameni ai muncii de origine maghiară, germană, slavă sau de altă naționalitate. Dar cu toții sîntem un popor unit și nu admitem nimănui să lovească în unitatea poporului nostru”.

Eugen GLÜCK

de la sfîrșitul sec. XIV. În climatul cultural prielnic, de libertate de la noi acești cărturari au beneficiat de bibliotecii umaniste și au intrat în contact cu idei sau învățați din alte părți ale Europei.

Meșteșugul tiparului, pe care românii l-au cunoscut și cultivat începînd din 1508, a fost folosit de toate culturile slavilor de sud și est, de georgieni și arabi, cărora li s-au dăruit nu numai cărți ieșite de sub teascurile tipografiilor de la Dealul Govora, Tirgoviște, București, Iași și din alte imprimerii de la noi, dar chiar instalații trimise de Constantin Brîncoveanu la Alep și Tbilisi, împreună cu meșteri, care au format primii tipografi din Orientul Apropiat și Georgia.

Și nu în ultimă instanță, în cadrul aceleiași opere de solidaritate multiseclară, din cultura noastră au fost transferate scrieri de seamă, care au menținut în viața spirituală a altor popoare tradiții capabile să le aprobe identitatea și au contribuit la păstrarea contactelor lor cu cultura europeană. Cîteva fapte sînt, în acest sens, concludente: scrișoarea din noiembrie 1484 a episcopului moldovean Vasile al Romanului care, la cererea mitropolitului Gherontie al Moscovei li comunica acestuia avizul său într-un conflict cu marele cneaz, priyor la o chestiune de tipic; includerea în *Letopisețul Voskresenski* la începutul sec. XVI a *Povestirii scurte despre domnii moldoveni, de unde s-a început Țara Moldovei*, apoi prezența în sbornice rusești a *Cronicii Moldovei* (1541-1554) alcătuită de Eftimie Eghemenicul; traducerea în arabă, de către Makarios Zaim, patriarhul Antiochiei, a celei mai vechi cronici a Țării Românești redactată în limba română și referînd evenimente din anii 1290-1664, traducerea tot în arabă a *Divanului* lui Dimitrie Can-

temir (Iasi, 1698), de către cărturarul sirian Athanasios Dabbas, în 1705. De observat că în cursul călătoriei lor în țara noastră, în 1652-1657, Makarios și fiul său Paul din Alep au găsit în bibliotecile românești numeroase izvoare despre propria lor tradiție spirituală și istoria comunităților creștine din Orientul Apropiat, folosite de cei doi învățați la redactarea propriilor scrieri în arabă. Asemenea exemple se pot aduce pentru fiecare popor cu care am avut relații în diferite perioade istorice.

Surse privilegiate și autentice

La aceste forme de transferuri active de valori culturale trebuie adăugate creațiile cărturarilor români, în contact asiduă cu medii culturale din afară sau care se adresau direct acestora.

Aproape toți creatorii români de valori spirituale au fost, într-un fel, promotori ai schimburilor, deoarece ei nu și-au limitat niciodată mesajul la cerul imediat, național de cultură, ci l-au comunicat (uneori chiar prin limbi de mare răspindire) culturii universale. Cel dinții creator care trebuie evocat în acest proces este însuși poporul și inestimabila lui creație folclorică. Către mijlocul sec. XIX, specialiști, mai întâi, apoi cercuri largi ale iubitorilor de cultură din Apus au descoperit, nu numai cu interes dar și cu incântare, poezia populară și basmele românilor. Leo Spitzer va arăta mai târziu o sinceră admirație pentru *Mioriara*. El considera poemul mioraei drept una din marile creații ale literaturii mondiale și, cu aceasta, aducea omagiu său „capacității creatoare a poporului român”. Recent, un specialist italian în simbolismul basmelor pleacă în cercetarea sa de la tezaurul folcloric românesc,

socotindu-l cel mai bogat și mai autentic din toate tradițiile literare europene. Creativitate și transfer activ de valori ilustrează, deopotrivă, scrisul românesc, de la Eminescu până la Sadoveanu și la poeții sau romanșierii noștri de azi, creația muzicală de la compozițiile sau arta interpretativă a psalților medievali, ca Eustație de la Putna, până la Ciprian Porumbescu, George Enescu, Dinu Lipatti, Paul Constantinescu ș.a. Au intrat, de asemenea, în repertoriul mondial, operele artiștilor plastici, de la măiestrele creații ale zugravilor de la Voroneț, Moldovița și Hurez, la pinzele lui Nicolae Grigorescu, Theodor Pallady, Jean Steriade sau sculpturile lui Constantin Brâncuși ș.a., răspindite în mari colecții de artă de pretutindeni. Se subsumează aceleași categorii de contribuții românești descoperiri, teoriile și invențiile lui Nicolae Teclu, Dimitrie Pompei, Victor Babeș, Ion Cantacuzino, Gogu Constantinescu, Henri Coandă, adoptate în știința și tehnologia contemporană.

„Ca banii cei buni care umblă în toate țările”

Dar contribuția unui popor la schimburile de acest ordin trebuie evaluată și prin mecanismele spontane, uneori involutare. Multe dintre valorile spirituale românești au intrat în patrimoniul literar, artistic, științific al altor popoare nu prin liberalități sau acte deliberate ale creatorilor lor, ci prin cumpărări, transferuri întimplătoare sau chiar jafuri. Căile circulației bunurilor spirituale sînt foarte variate și, fără a le supune aici unor judecăți de valoare, nu le putem trece sub tăcere datorită caracterului lor reprobabil, pentru că — indiferent pe ce căi au ajuns ele în colecții celebre, publice sau

particulare, din diferite părți ale lumii — grija cu care sînt conservate, interesul cu care sînt cercetate și valorificate sugerează o indiscutabilă motivație: *calitatea* a acestor opere românești.

Originalitatea principului morii cu făcie de la Strimba-Gorj explică prezența ei la loc de frunte în secția de mașini hidraulice a Muzeului Tehnic din München, după cum inventivitatea realizării vagonetului pe șine de lemn dintr-o mină transilvăneană medievală justifică expunerea lui în Muzeul Transporturilor din Berlin. Broderiile românești, cele mai artistice lucrate în toată Europa Orientală medievală, după aprecierea istoricului rus N.P. Kondakov, explică răspindirea lor din Rusia, Ucraina și Balcani, până în Levant și grija cu care sînt păstrate în colecțiile din Rila (Bulgaria), Benaki (Atena), sau în muzeele naționale din Belgrad, Sofia, Victoria and Albert Museum din Londra etc. Manuscrisele splendid caligrafiate și ilustrate, alcătuite în scriptoriile noastre, constituie azi piese de referință ale Bibliotecii V.I. Lenin și Muzeului istoric din Moscova. Bibliotecii Saltikov-Scedrin din Leningrad, ale celei Naționale din Viena, bavareze din München, bizantine din Atena, ale patriarhiilor din Ierusalim, Damasc și Constantinopol, ale Bibliotecii Bodleiana din Oxford. Prototipurile avioanelor lui Traian Vuia și Henri Coandă și al elicopterului lui Gh. Botezat sînt expuse în marile muzee ale aeronauticii de la Paris (Bourget) și Washington. Toate aceste creații au în comun originalitatea, inventivitatea, măiestria, ele sînt „ca banii cei buni care umblă în toate țările” cu care compara în 1648 „cuvintele înțelese de toți” cărturarul nostru Simion Ștefan.

Un popor mai poate contribui la schimburile mondiale de valori prin modele.

Este adevărat că lipsa de ostentație, discreția, refuzul de a impune altora ideile și creațiile, așadar, absența oricărei încercări de imperialism cultural caracterizează pe români, dar observatorii atenți, învățații curioși, artiști sensibili de peste hotare s-au inspirat nu o dată din realitățile sau reușitele noastre. Este și aceasta o contribuție la vehicularea valorilor spirituale. Relațiunea slavă, mai veridică și pozitivă decât pamfletele germane despre Vlad Țepeș, a fost copiată și răspândită în Europa Orientală și de Sud din inițiative străine, iar nu românești, după cum Petru Rareș nu i-a impus lui Ivan Semionovici Peresvetov să-l ia ca model de suveran învățat și înțelept în povestire despre Petru voievodul român, carte de căpătii pentru educarea tinerilor ruși pînă către sfîrșitul sec. XVII. La fel, Gheorghe Palamedes și vistiernicul Stavrinov, din propriul lor indemn au scris poemele despre vitejiile lui Mihai Viteazul. Iar desenele lui August Raffet, Charles Doussault, Theodore Valerio, sau acuarelele lui Preziosi, înfățișînd imagini și locuri pitorești din țările române, nu le-au fost solicitate de amatori de artă români; indemnul a fost pornit de la farmecul locurilor, frumusețea tipurilor umane și costumelor populare admirate de pictori în cursul călătoriilor prin locurile noastre. La fel „Iia” (*La Blouse roumaine* a lui Matisse) sau culegerile de folclor literar și muzical ale lui Bélá Bartók.

Prin articulațiile variate ale acestei opere de transfer a valorilor, românii, și-au împlinit un rol istoric de punte spirituală între Occident și Orient, au contribuit la menținerea tradițiilor culturale ale popoarelor din Balcani și Orientul Apropiat, la fenomenele de deșteptare națională și modernizare din aceste părți ale lumii.

Această operă constituie fondul istoric al unei altitudini de perfecță consecvență în raporturile internaționale ale României moderne și contemporane. Ca și acum cîteva secole, universitățile românești sînt instituțiile de învățămînt superior din Europa de Sud-Est cu cel mai mare număr de studenți din țările balcanice și ale Orientului Apropiat, la care se adaugă tineri veniți din state în curs de dezvoltare sau din Occident. Creația și arta interpretativă a școlii muzicale românești, pictura, sculptura, tapiseria, progresele în diferite domenii ale științelor teoretice și aplicate — îndeosebi medicina, biologia, matematicile, chimia — sînt urmărite cu interes pe plan mondial. În trecut, ca și azi, istoria acestui capitol al contribuțiilor românești la cultura și civilizația universală se prezintă ca un fenomen remarcabil nu numai prin importanța transferurilor de valori și consecințele lor în evoluția popoarelor dintr-o largă parte a lumii, dar și prin particularitățile de statornicie, modestie, neprecupețită solitudine și solidaritate ale poporului, care și-a asumat acest rol multiseclar.

A servi drept vehiculator, catalizator și punte ideilor și creațiilor proprii sau ale altor culturi este un rol generos, dar, în același timp, ingrat: o asemenea funcție, fie ea de transfer și sinteză, nu riscă să dăuneze inventivității celui ce o exercită?

Istoricul român care a scris cel mai mult despre acest capitol al trecutului nostru, Nicolae Iorga, a știut să-l evalueze în cuvinte lapidare, eliminînd riscul oricărei înstrăinări: „Am patronat prin cultură tot Răsăritul, dar nu i-am jertfit nimic din individualitatea noastră națională. Am păstrat rostul nostru în viața lumii, fără a-i jertfi ființa noastră proprie”.

Virgil CÂNDEA

PATRIA — UNIVERSUL ÎMPLINIRILOR NOASTRE

(Urmare din p. 41)

să istoria. „Nu se poate vorbi de educație patriotică socialistă — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1982, adoptată de Congresul XIII ca program ideologic al partidului — fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri. Avem un trecut glorios, care reprezintă cea mai prețioasă moștenire a poporului nostru. Avem datorită să ridicăm pe o treaptă nouă și să îmbogățim cu noi cuceriri materiale și spirituale această prețioasă moștenire, să ridicăm pe noi culmi de civilizație poporul, națiunea noastră socialistă”.

Este un obiectiv pe care cercetătorii acestui vast cîmp de întîlnire a generațiilor, care este istoria, caută să-l onoreze cu dăruire și răspundere. Peste povestirea a ce s-a petrecut, efortul istoriografiei românești își află eficiența în reliefaarea a tot ceea ce este viu, fecund, stimulant, făcînd din învățămintele și concluziile desprinse din experiența trecutului un mijloc activ pentru edificarea prezentului și descifrarea viitorului, contribuind la legarea inimilor noastre, ale celor de astăzi, cu inimile celor de ieri, ale bunilor și străbunilor noștri, cu inimile celor de mîine, ale urmașilor și urmașilor urmașilor noștri.

Constantin ANTIP

IMAGINI DIN SYDNEY, LA 1840

RUSSEL WARD, JOHN ROBERTSON

Cu 200 ani în urmă, la 26 ianuarie 1788, zi devenită sărbătoare națională a Australiei, începea debarcarea pe solul continentului, de pe cele 11 corăbii alcătuind Flota Întîi, a noilor sosiți, care aveau să întemeieze aici prima colonie britanică, Noua Galie de Sud — New South Wales. Printre aceștia se aflau — cum scriu istoricii australieni — 759 deportați — cu 31 copii al lor, 252 mateloți, unii cu soțiile și copiii lor, 20 personalități oficiale, 210 marinari ai marinei regale și 233 comercianți navigatori. Locul debarcării, ales de comandantul Flotei Întîi, căpitanul Arthur Phillip, era un golf ce avea să fie numit Sydney Cove, „cel mai minunat port din lume — după aprecierea sa”, în care 1 000 corăbii se pot adăposti concomitent, ferite de vînt și ancorînd direct la mal, întrucît apa este foarte adîncă. Pe solul continentului, mult timp marcat pe hărțile navigatorilor ca „Terra Australis Incognita”, au pus astfel piciorul primii coloniști britanici.

La 7 februarie 1788, a avut loc solemnitatea înființării oficiale a noului colonii. Dar nici salve de muschetă, nici steagul ce flutură cu aparentă solemnitate pe fundalul cerului de vară australă, nici chiar banchetul de după ceremonie nu au reușit să imprime prea mult optimism micilor comunități. A urmat o perioadă de privațiuni, datorată lipsei brațelor calificate de muncă, în condițiile unor lucrări istovitoare pentru defrișarea pădurilor de eucalipti, desțelenirea pămîntului, ce nu cunoscuse pînă atunci uneltele agricole de metal. Încet-încet însă, Sydney Coveul a început să prindă contur. După patru ani, în 1792, guver-

natorul Arthur Phillip constata că „așezarea este în așa măsură constituită, încît putem afirma că marile eforturi ale devenirii aparțin trecutului” și își exprima încrederea că „dacă vor fi trimiși noi coloniști, ea va răspunde din toate punctele de vedere țelului propus prin înființarea sa”. În anul acela, în preajma Sydney Coveului, se aflau peste 3 000 persoane, dintre care 100 apte de muncă (emigranți liberi, delinvenți eliberați sau care își ispășiseră pedeapsa, soldați, marinari lăsați la vatră din corpul de pază), care reușiseră să cultive 374 acri de pămînt și să desțelenească alți 100 acri. Au urmat construirea unor clădiri impunătoare, tăierea unor parcuri, a unor străzi largi de circa 70 metri, a unor locuri de agrement, a unor rețele de drumuri, care lega Sydney Coveul de așezările din împrejurimile sale imediate. În 1820, suprafața inițială de 2 000 mîle pătrate a localității crescuse de 50 ori, iar populația se ridica la peste 12 000 locuitori.

Conceput ca loc de deportare a delinvenților și a surplusului uman rezultat din procesul de industrializare a Angliei, Sydneyul a devenit, cu trecerea vremii, o așezare reprezentativă pentru societatea australiană. Însemnările martorilor oculari ai devenirii orașului, pe care le publicăm în continuare — extrase din lucrarea *Such Was Life*, o culegere de documente privind istoria socială a Australiei, între anii 1788-1850, întocmită de profesorii Russel Ward și John Robertson și apărută la Sydney — ne ajută să reconstituim atmosfera acelor ani și, prin ea, o epocă din istoria continentului de la antipodi.

Pe George Street...

Marimea, înfățișarea și populația orașului Sydney ne apar într-adevăr remarcabile, dacă ținem seama că totul s-a realizat doar în cincizeci și ceva de ani, pe locul primei așezări a coloniei. Sydneyul este un oraș mare în plină activitate, care îmi amîntește de dimensiunile Liverpoolului și Bristolului. Are multe clădiri durabile, puține dintre ele excelînd însă prin frumusețe arhitecturală. Noile cartiere ale orașului sînt proiectate

simetric și practic. O stradă lungă de aproximativ o milă și jumătate [1 milă = 1609,344 m] străbate orașul de la un capăt la altul. Pe ea se află magazine bine aprovizionate, în care găsești o mare varietate de mărfuri. După-amiază, cînd doamnele din localitate ies la plimbare, strada se umple de echipaje. Unele merg, altele așteaptă în fața celor mai la modă „emporiumuri” (termenul pe placul comercianților australieni pentru magazin). Ca înfățișare, vehiculele sînt destul de pestrițe. Rar întîlnești o caleașcă adevă-

rată, lucrată la Londra, strălucitor pictată și lustruită, cu toate accesoriile cerute de criteriile luxului; vizitui este un amestec de lacheu, grădinar și valet, ce stă pe o capră sărăcăcios învelită. Vehiculul este tras de o pereche de cai mici și prăpădiți, nepotriviti deloc la trăsura cu pretenții aristocratice la care sînt înhămați. Foarte rar vezi un echipaj de seamă, bine pus la punct. Cum orice „doamnă” din Sydney (inclusiv soțiile băcanilor și măcelarilor) consideră nedemn să meargă pe jos, vehicule pe roți pot fi

intilnite într-un număr ini-
maginabil: de la calești în-
chise, landouri sau brișce de-
chise, pină la umila caretă pe
patru roți și funcționalul do-
car. Cum puține doamne riscă
să se expună în costum ecves-
tru, rareori poate fi văzută
vreuna călare.

George Street pare a fi
considerată de toți Pall-Mal-
lul¹ sau, mai bine-zis, „Par-
kul” Sydneyului, așa încît a-
trăgătoarele soții și fiice ale
„cetățenilor” se plimbă pe ea
în sus și în jos — oricît ar fi
de incinsă, prăfuită și bătută
de soare — savurindu-și pro-
menada lor zilnică. Și asta
în timp ce foarte aproape de
oraș se află minunatul Do-
main, un promontoriu stincos
deosebit de pitoresc, cu o
pădure bogată, drumuri și
poteci bine întreținute, toate
oferind peisaje unice în fru-
musețe. Acesta era locul nos-
tru favorit și chiar dacă ie-
șeam din oraș (deoarece vail
pe mine George Street nu
mă atrăgea), făceam un tur
în jurul Domainului, unde, de
obicei, eram singurii vizita-
tori. De fapt, nu era la modă
și nici măcar nu se cădea să
te plimbi pe jos sau în echi-
paj în Domain, pentru că
acolo își petreceau duminicile
servitoarele cu iubiții lor.
Bineînțeles, această împreju-
rare scandalosă descalifica lo-
cul pentru a putea fi vizitat
și de stăpînele lor. (Extras din
*Notes and Sketches of New
South Wales, during a Resi-
dence in that Colony from
1839 to 1844*, de L.A. Mere-
dith, Londra, 1849, pp. 38-
39).

„Nici în Hindustan — scria
John Hood, în 1843 — castele

¹ Stradă din Londra, vestită prin
cluburile ei.

Scene cotidiene din Sydney, în
prima jumătate a sec. XIX: plimbare
pe George Street în 1820 (sus) și
treizeci de ani mai târziu (jos); mo-
ment distractiv într-un local al orașului
(mijloc). Ilustrațiile sînt reproduse
după albumul Australia 200. (1970-
1970), apărut la Sydney cu ocazia
bicentenarului descoperirii continentu-
lui de către James Cook

nu sint respectate mai rigid decit aici, in Australia, rareori stabilindu-se legături apropiate între cei condamnați și cei liberi". Pasajul de mai jos extras din lucrarea lui Roger Therry, demonstrează că Hood nu a exagerat prea mult.

Deși societatea colonială era agreabilă, ea își avea aspectele sale aspre. Să nu uităm că afirmația mea se referă la o așezare de delincvenți, în care bogăția dobîndită nu oferea decît o dovadă îndoielnică a unei ocupații prealebil respectabile. Numeroase persoane deportate inițial pentru comiterea unei crime au dat dovadă de energia recuperativă cu care este înzestrat omul, energie prin care chiar dacă el decade, decade pentru a se ridica din nou și a-și recîștiga poziția cîndva pierdută. Fără îndoială, agonisirea fără dificultate a unei averi de către delincvenți, care și-au redobîndit libertatea, și faptul că ei au devenit capi de familie au dus în mare măsură la acest final fericit. Este dificil să apreciem motivațiile metamorfozei prin care au trecut coloniștii, dar indiferent dacă legea sau interesul personal a determinat reeducarea lor, cea care a cîștigat a fost societatea, atunci cînd un răufăcător s-a transformat într-un cetățean cu o conduită respectabilă.

Termenul de „merinoși puri”, denumire dată oilor unei turme pur singe, a fost folosit pentru a demarca nu numai o clasă liberă și lipsită de orice condamnare, dar care se putea lăuda cu faptul că nu are nici o rudă colaterală sau prin alianță dintre cei cu renumele pătat. „Merinoși puri” se aflau pe prima treaptă a scării sociale. O persoană de înaltă stimă, ulterior ministru în guvernul britanic, sau un episcop foarte învățat și distins ar fi fost excluși din „cercurile înalte” ale Sydneyului a-celor zile, dacă din întîmplare ar fi avut rude care, prin purtarea lor condamnabilă, se

dezonoraseră. (Extras din *Reminiscences of Thirty Years' Residence in New South Wales and Victoria etc.*, de R. Therry, Londra, 1863, pp. 57-59.)

...la teatru...

Sydneyul nu este lipsit de distracții publice. În privința teatrului, talentul dramatic este la fel de bine îndrumat ca cel din provinciile Angliei. Sintem nevoiți însă să ne declarăm mulțumiți tot timpul anului cu eforturile acelorăși actori.

Din stalurile teatrului din Sydney lipsesc cheliile atît de numeroase în stalurile europene, și asta datorită faptului că populația nu a avut timp să îmbătrînească. Pe de altă parte, ochii străinului se o-presc cu mirare asupra numărului mare de nou-născuți. 40-50 sugari își iau masa lor naturală, în timp ce mamele par absorbite de intriga piesei, iar tații stau cu picioarele rășchirate pe bănci. Poartă cele mai simple costume — o cămașă în carouri, de pildă, larg deschisă la gît, pantaloni de moleskin și pălării din frunze de palmier. Este plăcut să-i vezi pe acești oameni, amuzîndu-se din tot sufletul, simbată de simbată, cu salariul pe o săptămînă și cheia casei în buzunar și cu toate grijile familiale aminate pînă luni dimineața. Toată lumea știe — cel puțin fiecare străin — cit de glacial și reținut este publicul englez. Pentru omul plictisit din altă parte a lumii, un spectacol la teatrul din Sydney ar putea constitui o lecție de participare totală la eforturile actoricești. Oh! este un deliciu să privești fețele mulțumite și să ascuți ropotele de aplauze cu care este răsplătită arta teatrală!

În jurul porților teatrului din Sydney se învîrtesc haimanale sau gloata cu pălăriile din frunze de palmier, cum li se mai spune, tineri turbulenți care, nefiind pro-

babil capabili să cîștige suficienti bănuți pentru a-și putea plăti intrarea, se amuză tachinîndu-i pe cei care își pot permite acest lux. Sint îmbrăcați în costume de bar-chet sau tweed colonial, iar pe cap poartă pălării din frunze de palmier cu o calotă joasă, emblema comunității lor. Obiectul principal pe care îl urăsc sint, se pare, pălăriile negre obișnuite, arborate de persoanele respectabile, pălării pe care ei le îndesă cu brutalitate peste ochii posesorilor, în timp ce aceștia intră în clădirea teatrului. Prima oară cînd m-am dus la teatru, i-am oferit servitorului meu englez, o persoană oarecum irascibilă, un bilet pentru stal. El a fost atacat cu furie de ei, pentru simplul motiv că avea pălărie neagră. Cu pălăria îndesată peste ochi, servitorul meu, orbit de mînie, a început să împartă pumni în stînga și în dreapta, lovînd din întîmplare și pe un polițist. Drept care, a fost luat pe sus și dus la arest, unde a stat o noapte. Dimineața a trebuit să dovedesc că „acest caz de atac flagrant asupra unui agent de poliție în exercițiul funcțiunii nu a fost un act premeditat și nici nu a fost comis în mod intenționat”.

Persoane influente din Anglia au vorbit și au scris mult despre depravarea populației din Sydney. Consider că ea nu merită această caracterizare. Deși străzile sint slab luminate, iar poliția este insuficientă ca număr și organizare, mi se pare că Sydneyul este locuit de una dintre cele mai liniștite și cuvinicioase populații. Permisele, acordate pentru a deschide circumi constituie o sursă atît de avantajoasă de venituri publice, încît numărul exagerat de mare al acestor localuri ar putea favoriza criminalitatea. Cu toate acestea, oameni în stare de ebrietate, ca și în orașele engleze, întîl-nești destul de puțini. Deși în

(Continuare în p. 55)

1939-1945.

CORRESPONDENȚĂ SECRETĂ

CASA ALBĂ —

DOWNING STREET 10

EUGEN PREDĂ

Peste „anul conferințelor” (1943) — în cursul căruia premierul Churchill deliberase cu președintele Roosevelt la Casablanca, Washington, Quebec, Cairo și amândoi cu I.V. Stalin la Teheran — căzuse cortina¹. În chiar ziua de 1 ianuarie 1944, premierul, care aflase că președintele are gripă, și-a exprimat părerea de rău și i-a recomandat să se conformeze indicațiilor date de medici, așa cum și acesta îi ceruse lui când contractase pneumonia, în a cărei convalescență era. Mesajul din Marrakech continua:

„Vila Flower² este perfectă. Doctorii vor să mai stau aici trei săptămâni. Vremea este frumoasă, deși e răcoasă. Bucătarul este formidabil. Facem plimbări în munți³. Aseară Eisenhower, în drum spre dumneavoastră⁴, a fost la noi și

am discutat mult cu el. Montgomery⁵ se află acum aici, în drum spre Anglia. Consider că avem o bună echipă și că, în mod cert, ei se vor înțelege.

N-am putut încă să organizăm competiția în turn. Roșul este în formă mai bună decât Negru⁶.

Primiți cele mai bune urări de Anul nou, care nu va însemna numai anul victoriei, ci și acela care va deschide porți mai largi colaborării noastre viitoare.

Clemm⁷ și Sarah⁸ vă trimit și ele salutările lor⁹.

În Expedițiunile Aliate pentru debarcarea în Europa de nord-vest, numire devenită oficială după două săptămâni. Înainte de a-și prelua funcția și a se instala la Cartierul general din Londra, Eisenhower urma să vină la Washington.

Generalul B.L. Montgomery (1887-1976) — de la 1 septembrie 1944, mareșal — a comandat, până la 30 decembrie 1943, Armata 8 aflată în Italia. Pleca la Londra, pentru a deveni comandantul Grupului 21 armate, care urma să efectueze debarcarea în Franța de nord-vest.

Într-un mesaj din 30 decembrie, Churchill îl informase că a primit simultan urări de în sănătoasă de la I.B. Tito (1892-1980) și F. Franco (1892-1975). Răspunzând, în aceeași zi, Roosevelt îi sugera în glumă să-l invite în ziua de Anul nou și să-l „închidă” în turnul Vilei Flower, pentru a vedea cine ar ieși învingător între „Negru (Franco) și Roșu (Tito)”.

Diminutiv de la Clementine, soția primului ministru.

Fieca primului ministru, actriță și scriitoare (1914-1982).

Două treimi din teritoriul sovietic ocupat de la declanșarea agresiunii naziste fusese deja eliberat la începutul anului 1944, armata roșie preșind de la Baltica la Marea Neagră spre frontierele cu statele vecine. Concomitent, Roosevelt și Churchill își concentraseră tot mai mult atenția spre marile operații planuite în Europa.

Diferența între „a invada” și „a elibera”

La 5 ianuarie, Roosevelt explica sensul unor termeni pe care îi va folosi în declarațiile sale publice: „Mă voi strădui ca prin cuvântul «invazie» poporul nostru să înțeleagă numai trecerea frontierelor germane, iar prin cuvintele «a intra pentru a elibera Europa» — operațiile în celelalte țări europene, în afară de Germania”.

Fundalul acestor precizări l-a constituit activarea interesului față de definirea formulei „capitulare necondiționată”. Stalin pusese această chestiune în timpul conferinței de la Teheran. La 31 decembrie 1943, ea a fost ridicată de V.M. Molotov ambasadorului A. Harriman. Dar nu

¹ Continuăm publicarea altor fragmente din volumele de corespondență secretă dintre W. Churchill și F.D. Roosevelt (Magazin istoric, nr. 4-12/1987), volume apărute la New York, în 1984, sub îngrijirea profesorului W. Kimball.

² Reședința lui W. Churchill la Marrakech, pe care și Roosevelt o cunoștea, dintr-o vizită făcută după încheierea conferinței de la Casablanca (ianuarie 1943).

³ Munții Atlas, care înconjură „Parisul Saharei”, cum era considerat Marrakechul de către Churchill.

⁴ Încă la 10 decembrie 1943, se aprobaseră ca generalul D. Eisenhower să devină comandant suprem al For-

numai Uniunea Sovietică, în dorința slăbirii blocului fascist, căuta să se ajungă la o explicare a formulei și la o aplicare diferențiată, chiar la o eludare a ei, în cazul micilor țări antrenate în război de Germania și care li erau vecine. Diplomația britanică dorea același lucru, conștient pe producerea unei spărături în Germania între conducătorii nazisti și virfurile Wehrmachtului, pe slăbirea, în general, a voinței de rezistență germane. Un punct de vedere similar îl aveau și șefii Statului major american. La 2 ianuarie, Churchill comunica la Casa Albă: „Hull i-a spus lui Eden că nu vă amintiți de nici o remarcă făcută de U.J. [Unchiul Joe, I.V. Stalin — n.n.] referitoare la capitularea necondiționată. L-am ascultat [la Teheran — n.n.] cu mare interes spunând ceva despre aceasta și anume că, după părerea lui, ar fi fost bine să le spunem germanilor, într-un anumit stadiu, ce ar presupune o capitulare necondiționată sau poate ce nu ar presupune”. Mesajul mai consemna: „Iată, de asemenea, ce a telegrafiat Anthony [Eden — n.n.] la

Foreign Office, la 30 noiembrie [1943 — n.n.]:

„Aseară (29 noiembrie), mareșalul Stalin i-a vorbit președintelui despre capitularea necondiționată. Mareșalul Stalin a afirmat că nu consideră aceasta o tactică bună față de Germania, sugestia lui fiind ca noi să elaborăm împreună termenii, care să fie făcuți cunoscuți în general poporului german”.

Poate că aceasta vă dă un indiciu asupra a ceea ce Anthony și cu mine avem în memorie și cu punea să vă facă să acceptați părerea noastră de a-l întreba pe U.J. dacă ar dori să discutăm această temă împreună. Dacă totuși preferați altfel, putem desigur să lăsdăm deocamdată lucrurile așa cum sînt”. În patru zile a parvenit răspunsul:

„Personal și secret, pentru Fosta persoană navală din partea Președintelui.

La telegrama dv. nr. 430, din 2 ianuarie.

Am făcut următoarea declarație publică la 24 decembrie: „Națiunile Unite nu au intenția să înrobească poporul german. Noi îi dorim posibilități

normale de a se dezvolta în pace, ca membru folositor și respectabil al familiei europene. Însă ținem să subliniem, în modul cel mai categoric, cuvîntul „respectabil”, deoarece dorim să eliberăm țăările europene, o dată pentru totdeauna, de nazism și de militarismul prusac, precum și de strania și dezastruoasă noțiune pe care acestea au creat-o, „rasa de stăpîni”.

Părerea mea este că, pentru moment, ar fi cel mai bine ca sensul pe care îl dăm noi capitulării necondiționate să rămîndă acesta.

Dacă am stabili acum un număr de condiții concrete pentru capitulare, s-ar putea să omitem sau să lăsdăm deschise pentru discuții unele condiții care, din punctul nostru de vedere, sînt în prezent sau pot deveni în viitor de aceeași importanță.

Avînd în vedere toate cele de mai sus, prefer să las lucrurile deocamdată așa cum sînt și, într-adevăr, nu cunoaștem suficient ce opinii există în Germania însăși, pentru a merge acolo într-o expediție de pescuit în acest moment. Sper că atît dv. cît și Anthony veți fi de acord cu mine. Roosevelt”.

În aceeași zi (6 ianuarie), premierul a expediat Casei Albe trei mesaje. Dacă, între septembrie 1939 și contractarea pneumoniei, în decembrie 1943, călătorise o distanță echivalentă cu dublul lungimii Ecuatorului, petrecînd 792 ore pe mări și ocean și alte 335 în aer, la bordul avioanelor, la Marrakech Churchill nu se astîmpăra deloc. Din pat sau din baie, cum îi era obiceiul, îi mitralia pe stenografi cu memorandumuri privind marile probleme politice, dar nu neglija să se ocupe de astfel de chestiuni ca rația de bere a trupelor din Italia, devora rapoarte militare sau diplomatice, cerea amănunte peste amănunte de la serviciile secrete, mai ales de la cele care se ocupau cu decodarea trafi-

¹ Abia la 11 aprilie 1944, președintele a autorizat Departamentul de Stat să transmită Marii Britanii și U.R.S.S. că „guvernul Statelor Unite a ajuns la concluzia în principiu că nu este de dorit să aibă loc o îndepărtare de la doctrina capitulării necondiționate”. La Departamentul de Stat s-a apreciat că sensul era clar: principul se menține în principiu.

Debarcarea de la Anzio, pe frontul italian, în ianuarie 1944, constituia o constantă preocupare pentru cei doi lideri

cului de corespondență străină prin radio. Generalul Alan Brooke (1883-1963), șeful Statului major imperial (1941-1946), îngrozit de „explozia de energie” a premierului și de „revărsarea de telegrame triumfătoare” (Marrakech-Londra-Washington), care, aveau drept consecință o „totală confuzie”, își nota în jurnalul intim: „Mă rog Domnului să vină acasă și să-l avem sub control”. Deocamdată, la Vila Flower, se succedau generali și demnitari civili. Afliind dintr-o convorbire prin telefon cu Algerul că președintele E. Beneș se afla acolo după ce vizitase Moscova¹, Churchill l-a invitat la Marrakech. Întîlnirea a avut loc în 4 ianuarie². Iată cum i-o prezenta lui Roosevelt, două zile mai târziu:

„Beneș a fost aici și este foarte optimist în ceea ce privește situația rușilor. El ne poate folosi foarte mult încercînd să-i facă pe polonezi să înțeleagă și să-i împace cu rușii, care de multă vreme aveau încredere în el. El a adus o nouă hartă cu însemnări în creion făcute de U.J., care marceau frontiera de est de la Königsberg [principalul oraș a ceea ce era atunci Prusia Orientală; în prezent Kalinin-grad — n.n.], la linia Curzon³,

¹ E. Beneș fusese la Moscova în legătură cu semnarea Tratatului de prietenie, asistență mutuală și cooperare postbelică între U.R.S.S. și Cehoslovacia (12 decembrie 1943). Între 14 și 18 decembrie, a avut convorbiri cu I.V. Stalin și V.M. Molotov. Beneș era în Africa de Nord în cursul călătoriei de reîntoarcere la Londra, unde se afla sediul guvernului cehoslovac în exil.

² În aceeași zi, trupele sovietice depășiseră linia frontierei cu Polonia, care existase în perioada interbelică, pînă la 17 septembrie 1939.

³ La 12 iulie 1920, ministrul de externe al Marii Britanii, Lordul Curzon (1859-1925), a transmis guvernului sovietic o notă propunînd traseul frontierei cu Polonia pe linia Grodno prin Brest-Litovsk și Przemysl, pînă la Carpați. La 10 iulie 1920, premierul Lloyd George (1863-1945) adresase Poloniei aceeași recomandare, care a fost respinsă, ostilitățile polono-sovietice continuînd. Tratatul de pace de la Riga (18 martie 1921) a trasat frontiera mult spre răsărit față de propunerile guvernului britanic. În septembrie 1939, U.R.S.S. și-a stabilit frontiera pe „linia Curzon”, care a fost acceptată ca frontieră de stat între U.R.S.S. și Polonia, printr-un tratat semnat la Moscova, în 16 august 1945.

„Londra”
23 februarie, 1944
Drapul meu, Franklin.

Clemmie [soția lui W. Churchill] mi-a sugerat să-ți trimitem această fotografie reprezentînd una dintre camerele de la Downing Street 10, după ce au căzut bombe duminică trecută noaptea [20 februarie], deoarece ea conține o fotografie în care sîntem amîndoi la Argentina [august 1941]. Covorul din partea din față este acela pe care l-am primit la Teheran; din fericire, nu a avut de suferit.

Este surprinzător ce efecte curioase a avut explozia acestor citorva bombe. Au fost afectate locuri aflate la o distanță de 500 yarde [cca. 455 m], în timp ce altele foarte apropiate au scăpat neatinse.

Total s-a curățat foarte repede și acum sîntem din nou acasă.

Al dumneavoastră pentru totdeauna,
W.”

În acea perioadă, premierul se afla la reședința de la Chequers, din apropiere de Capitală. Raidurile aeriene germane asupra Londrei au reînceput la 18 februarie, o lună după reluarea activității lui W. Churchill în Marea Britanie, și au durat, cu intensitate, pînă la 24 februarie.

dînd polonezilor regiunile Lomza și Bialystok, în nord, dar nu și Lemberg [Lvov — n.n.], la extremitatea sudică. Pentru frontiera lor de vest, el oferă linia Oderului, inclusiv cea mai mare parte a Oppelnului⁴. Aceasta dă polonezilor locuri frumoase, pe o suprafață de peste 300 mile pătrate [483 km² — n.n.] și 250 mile de litoral la Marea Baltică [402 km — n.n.]. Imediat ce voi ajunge acasă, voi lămuri toate lucrurile cu guvernul polonez⁵, pen-

tru a închide această problemă sau aproape, în felul acesta ei trebuînd să se declare gata să accepte sarcina de a păzi malurile Oderului împotriva unei noi agresiuni germane asupra Rusiei, trebuînd totodată să sprijine și popularea regiunii pînă la marginea ei. Aceasta va fi datorită lor față de puterile Europei, care i-au salvat de două ori. Dacă voi putea să rezolv aceasta la începutul lui februarie, o vizită a lor la dv. ar rezolva definitiv problema”.

⁴ Referire, probabil, la zona din vecinătatea orașului Oppeln pe Oder (Odra), în prezent Opole, în sud-vestul Poloniei.

⁵ Sediul guvernului polonez în exil era Londra, prim-ministrul fiind S. Mikolajczyk (1901-1966).

Cu cărțile pe față

Diplomatul J. Colville, care a făcut parte din secretariatul

premierilor britanici din 1939 până după încheierea războiului, își amintește că vorbind despre disputele anglo-americane privind cel de-al doilea front, Churchill a afirmat: „Nici un îndrăgostit nu a ținut seama vreodată de cel mai mic capriciu al iubitei sale, așa cum am făcut eu cu președintele Roosevelt”¹. Acest aspect și tacticile premierului de a repune în discuție decizii luate sau de a crea situații care să ducă la modificarea lor, în sensul dorit de el inițial, nu puteau să nu ducă la ciocniri tot mai frecvente cu Roosevelt, având în vedere insistența crescândă a Statelor Unite în promovarea propriilor ambiții și interese. La Marrakech, Churchill s-a ocupat, în detaliu, de pregătirea debarcării la Anzio (operați „Shingle”). O făcea în speranța că rapida cucerire a Romei va da aripi strategiei sale periferice, anihilând operați „Anvil” (debarcarea în sudul Franței, pentru a sprijini pe cea principală, din nord-vest), decisă la Teheran, în folosul resuscitării planului de pătrundere în Balcani, respins la întinderea din capitala iraniană. La 7 ianuarie, un mesaj din Marrakech pleda pentru întărirea forțelor necesare „Overlordului”² și diminuarea, în consecință, a celor necesare „Anvilului”, precum și pentru o amânare — de la mijlocul lunii mai pe 2 iunie — a debarcării în nord-vestul Franței. În aceeași zi și în 8 ianuarie, principalii comandanți militari de pe teatrul de operații din Mediterana au discutat în prezența premierului planurile pentru debarcarea la Anzio³.

Churchill a informat imediat, în două telegrame, despre conținutul deciziilor luate și, într-o a treia, tot din 8 ianuarie, a precizat că „Ziu-Z este 22 ianuarie”⁴. Pentru a nu trezi noi bănueli la Washington, premierul a afirmat: „Va fi posibil să realizăm aceasta fără a afecta necesitățile pentru „Overlord” sau „Anvil”, la proporțiile prevăzute de „Sextant” și la data X⁵ și încă vom avea destule vase de debarcare pentru a susține forțele [de la Anzio] până la sfârșitul lui februarie, dacă vremea va permite și Dumnezeu va fi cu noi”. Probabil abundența de detalii l-a determinat pe Roosevelt să răspundă mesajului din 7 ianuarie:

„Washington (via Flota S.U.A.)

14 ianuarie, 1944, 11 : 35 a.m.

Personal și secret din partea Președintelui pentru Fosta persoană navală.

La telegrama nr. 536. După cum știu, la Teheran, lui U.J. i s-a promis că „Overlord” va fi lansat în cursul lunii mai și sprijinit de cel mai puternic posibil „Anvil”, aproximativ în același timp, iar el a fost de acord să planifice simultan atacul rus pe frontul de răsărit.

Nu cred că ar trebui să luăm acum vreo decizie de amânare a operațiilor și în mod cert nu mai înainte ca acei comandanți responsabili (Eisenhower și Wilson)” să fi

depășindu-se linia de fortificații germană „Gustav”, ce traversa peninsula de-a lungul riurilor Garigliano și Rapido, sub coama pleșău dominată de mănăstirea Monte Cassino și până la Adriatică.

• Într-adevăr, debarcarea de la Anzio a avut loc la 22 ianuarie, ora 2 a.m., dar, desi armata germană nu a putut lichida capul de pod, nici acesta din urmă nu a putut fi extins. În locul unei înaintări rapide asupra Romei, frontul italian a redevenit static, pentru alte patru luni.

• Conferința Roosevelt-Churchill de la Cairo, 2-7 decembrie 1943.

• Data X era un termen codificat, indicând momentul debarcării în Franța. Conform documentului aprobat la „Sextant”, „Overlord” și „Anvil” erau operațiile supreme în 1944. Ele trebuiau realizate în cursul lunii mai 1944. În mesajul lui Churchill din 7 ianuarie, se indica 2 iunie pentru data X.

• Generalul britanic H.M. Wilson (1881-1964) preluase, la 8 ianuarie 1944, funcția nou creată de coman-

dat avut ocazia să exploreze toate posibilitățile și să elaboreze rapoarte concrete. Între timp, nu trebuia făcută nici o comunicare lui U.J. în acest subiect.

Cred că, din punct de vedere psihologic, a ridica acum această problemă ar fi total neindicat, având în vedere faptul că n-a trecut decât puțin mai mult de o lună de când noi trei am convenit asupra declarației de la Teheran. Roosevelt”.

Deși proiectul mesajului, ca de altfel numeroase altele, aparținea prozei administrative-militare a amiralului W.D. Leahy, ultimul aliniat fusese adăugat de Roosevelt. Churchill a ignorat un timp aspectele puse de această comunicare. În aceeași zi, el a plecat pe calea aerului de la Marrakech spre Gibraltar și de aici, la bordul unei nave de război, la Londra, unde și-a reluat activitatea la 18 ianuarie, fapt pe care l-a semnalat imediat lui Roosevelt. La 6 februarie, s-a decis să ceară, încă o dată, o dare a „cărților pe față”:

„Primul ministru către președintele Roosevelt. Personal. În cursul schimbărilor atît de rapide ale evenimentelor, au apărut o serie de probleme de la despărțirea șefilor de stat major la Cairo. Problema turcă, marea bătălie de pe frontul italian, inclusiv „Shingle”, „Anvil” — locul și amploarea, pregătirile pentru „Overlord”, care sînt de o anvergură gigantică, toate reclamă o consultare

directă a forțelor anglo-americane din Mediterana, pe baza funcțiilor propriului comandament al Orientului Mijlociu (Cairo) cu cel pe care îl deține Eisenhower în Africa de Nord (Alger).

• Încă la 21 decembrie 1943, Turcia a informat că nu accepta solicitarea de a intra în război făcută de W. Churchill, în timpul conferinței de la Cairo, de la începutul aceleiași luni.

• Imposibilitatea de a dezvolta succesul inițial al debarcării de la Anzio menținea impasul pe frontul italian. Situația era atribuită generalului maior J. Lucas, comandantul american al trupelor terestre, care nu ar fi dat dovadă de inițiativă și hotărîre în exploatarea confuziei create de debarcare în rîndul trupelor germane. Abia la 23 mai, forțele din capul de pod de la Anzio au trecut la ofensiva spre Roma, concomitent cu Armata 8 în valea râului Liri, pentru a străpunge „Linia Gustav”.

¹ J. Colville, *The Fringes of Power*, 10 Downing Street, Diaries 1939-1945, Norton, London, 1985, p. 624.

² „Suzeranul”. Inițial așa a fost desemnată debarcarea în nord-vestul Franței. Ulterior, prin „Overlord” s-a înțeles planul general privind pătrunderea în Franța, în 1944. Partea din „Overlord” referitoare la debarcarea în Normandia, realizată în iunie 1944, a căpătat denumirea codificată de „Neptun” (pentru diferitele denumiri codificate legate de „Overlord” și semnificația lor, vezi *Magazin istoric*, nr. 5/1984).

³ Cîrcă 30 km sud de Roma. Prin această debarcare se sconta să fie deschis drumul spre capitala italiană,

IMAGINI DIN SYDNEY, LA 1840

(Urmare din p. 50)

directă. Puteți să-i trimiteți aici pe șefii dv. de stat major sau, în orice caz, pe generalul Marshall, în următoarele zile? Această ar constitui o mult mai bună ocazie de a se ajunge la o înțelegere decât prin continuarea corespondenței telegrafice. Sint convins că a sosit momentul pentru noi discuții de stat major la cel mai înalt nivel. Comandanții-șefi care se ocupă de pregătirile [operației] «Overlord» trebuie să știe unde s-a ajuns și fiecare zi contează».

Refuzul președintelui Roosevelt a survenit după trei zile: „Șefii mei de stat major sint, în prezent, implicați într-un studiu important și dificil privind înzestrarea trupelor atât pentru Pacific, cât și pentru Atlantic și a strategiei în Pacific în viitorul imediat, ceea ce îi împiedică să absenteze acum din Washington”. Dar președintele nu a lăsat, totodată, vreun dubiu că esența chestiunii îi era clară și că nu va subscire la anularea operației „Anvil”: „Sintem informați că Grupul combinat de planificare de la Washington raportează că spre sfârșitul lunii mai în Regatul Unit și în Mediterana vor fi condiții favorabile pentru a lansa cinci pînă la șapte divizii în asaltul «Overlord» și două divizii pentru «Anvil». Dacă acest raport este acceptat de Statul major al dv. de la Londra, nu mai rămîne ca o necesitate esențială o întîlnire a șefilor noștri de stat major în viitorul imediat”. Premierul nu a răspuns mesajului. Iritarea lui a sporit, datorită înmulțirii disputelor privind politica postbelică. Păindu-i că „porțile colaborării viitoare” încep să se strîngă și că sint amenințate pozițiile britanice, Churchill s-a decis să sugereze, pentru cazul că nu va fi luat în considerare punctul său de vedere, că ar putea demisiona...

(Va urma)

Traducerea documentelor
DAN GHIBERNEA

rapoartele de dimineată ale poliției figurează provocatori de dezordine, locuitorii cu o conduită corectă sint deranjați prea puțin de delictele lor. Toți străinii remarcă liniștea desăvîrșită a străzilor noaptea, indiferent de ce excese s-ar comite „à huis clos” [în spațiile ușilor închise — n.tr.]. Desigur că Sydneyul nu poate face excepție de la alte orașe-port la mare. Un noctambul ca mine poate, într-adevăr, să întîlnească la ore mici cite un vagabond nocturn, în căutare de aventură sau chiar să sufere pagube persoane considerabile, dar acestea constituie excepții de la regula generală a liniștii publice pe străzile Sydneyului. Pe scurt, nu cred că la Sydney, mai mult decît la Londra sau Paris, persoana, proprietatea, moralitatea și decența sint mai ultragiutate, iar inocența mai expusă agresiunii. Sint convins că din țara noastră vin deseori indivizi din toate categoriile sociale — începînd cu înalta societate și terminînd cu stigmatizații mahalelor rău famate ale Londrei —, capabili să dea lecții de vicin, de toate genurile, celor din Sydney, indivizi care, de fapt, îi uluiesc pe localnicii din colonie prin șmecheria lor. (Extras din *Our Antipodes: or, Residence and Rambles in the Australasian Colonies etc.* de locotenent-colonel G.C. Mundy, Londra, 1855, pp. 16-18.)

...și la alegeri

În 1842, Sydneyul a devenit oraș, avînd primar, consilieri municipali și orașenești. În timpul primelor alegeri de funcționari municipali, s-au manifestat mult spirit de partinitate și fricțiuni politice. Scenele din Sydney au egalat, dacă nu chiar au depășit,

agitația alegerilor de acasă. Locuitorii au fost chemați pentru prima oară să-și exercite dreptul lor la vot. Mii de lire sterline s-au cheltuit atunci pentru pavoazări și pentru distribuirea unei mari cantități de băuturi.

În vecinătatea centrelor de votare au avut loc scene neobișnuite. Un funcționar al poliției, călare pe cal, se străduia să mențină ordinea. Gloata, amețită de băutură, s-a înfuriat și l-a izgonit într-o incintă îngrădită cu pari înalți de cinci picioare, unde a aruncat în el cu pietre, cărămizi și uluci. Spre norocul lui, se ținea bine în șă și, deși avea doar un singur picior, cu un salt curajos a escaladat gardul și a luat-o la sănătoasa.

Într-un alt loc, cel ce scrie aceste rînduri a văzut o scenă și mai penibilă. La capătul nordic al orașului, acolo unde se ridicase secția de votare, în timpul încăierării, un cort care făcea parte din ea a fost prăbușit și unul dintre candidați, un armator, a fost maltratat și alți cîțiva răniți. Fără a apela la autorități, armatorul s-a îndreptat spre golf, unde se aflau ancorate cîteva baleniere de ale lui. Apoi, înarmînd cîteva zeci de mateloți din echipajele lor cu harpoane, cuțite de despicat balene și alte asemenea arme, s-a întors la locul de votare și a izgonit de acolo gloata și corpul electoral. Cîteva persoane au fost grav rănite. Un mod destul de neobișnuit de a desfășura alegeri. Armatorul a fost ulterior judecat pentru rănirea gravă a unei persoane, cu o sabie ascunsă într-un baston, și cu greu a scăpat de condamnare. (Extras din *Twelve Years' Wanderings in the British Colonies, from 1835 to 1847*, de J.C. Byrne, Londra, 1848, pp. 133-134.)

Prezentare și traducere
Ana BUDURA

STALINGRAD, 1943.

ARMATA 6 A WEHRMACHTULUI CAPITULEAZĂ

WILHELM ADAM

„Am început operațiile ofensive în regiunea Stalingradului”, îi scria I.V. Stalin, la 20 noiembrie 1942, într-un mesaj personal și secret, președintelui F.D. Roosevelt. Șase zile mai târziu, destinatarul răspundea: „Vestile din regiunea Stalingrad sînt foarte încurajatoare...”

Bătălia de la Stalingrad—destășurată în două etape, bătălia de apărare (4 septembrie-19 noiembrie 1942) și ofensiva sovietică (19 noiembrie 1942-2 februarie 1943)—avea să fie marele punct de cotitură al celui de-al doilea război mondial.

Revista Magazin istoric a publicat mai multe relatări despre înfruntarea militară de pe Volga¹, de la care s-au scurs 45 ani. Momentul capitulării Armatei 6 germane și al căderii în prizonierat a feldmareșalului Friedrich Paulus, comandantul ei, au constituit de asemenea subiectul unor articole speciale. Încă din timpul prizonieratului în U.R.S.S., Paulus a început să adune material pentru a scrie o istorie militară și umană a marii bătălii de pe Volga. Revenit în Republica Democrată Germană la sfîrșitul anului 1953, el a trecut la definitivarea muncii de documentare și la redactarea primelor pagini ale monografiei consacrate luptei de la Stalingrad. Moartea, survenită la 1 februarie 1957, exact în ziua cînd se împlineau 14 ani de la capitularea Armatei 6, l-a împiedicat însă pe fostul feldmareșal să-și ducă proiectul la bun sfîrșit. Această datorie și-a asumat-o atunci colonelul de stat major Wilhelm Adam, fost prim-adjutant al Armatei 6, colaborator apropiat și prieten al feldmareșalului.

Asemenea altor ofițeri ai Wehrmachtului, colonelul Adam a cunoscut rînd pe rînd decepția profundă cauzată de înfrîngerea Germaniei imperiale în primul război mondial, perioada frămîntată din timpul „Republicii de la Weimar”, precum și renașterea militarismului revanșard, odată cu instaurarea dictaturii naziste. Orbit ca atîția alți ofițeri germani de succesele rapide ale celui de-al treilea Reich în Europa centrală și de vest, colonelul Adam

s-a aflat, la 22 iunie 1941, printre cei convinși de certitudinea unei victorii militare rapide împotriva Uniunii Sovietice. Ajuns, în toamna anului 1941, în statul major al Armatei 6, Wilhelm Adam s-a numărat printre colaboratorii cei mai apropiați ai generalului Paulus.

În anturajul lui Paulus, colonelul Adam a participat la toate episoadele campaniei de pe frontul de sud, din primăvara și vara anului 1942, la ofensiva germană asupra Stalingradului și a resimțit contraofensiva sovietică încheiată cu încercuirea Armatei 6, precum și bătălia ucigătoare din iarna lui 1942-1943, care a culminat cu capitularea de la 1 februarie 1943. Și tot alături de Paulus, înălțat chiar pe front, în prezua capitulării, la gradul de feldmareșal, și-a petrecut colonelul Adam, pînă în 1948, anii prizonieratului. „Am trăit bătălia de pe Volga — scrie fostul purtător al «Crucii de cavaler»—și i-am supraviețuit. Ea reprezintă în viața-mea și acum... o cezură. Recunoașterea că am slujit cu bună-credință unei cauze netrebnice, că sînt părtaș la înfrîngere și răspundere a fost pentru mine, ofițerul de carieră, chinuitoare și amară. Abia în cursul unui îndelungat proces de transformare a gîndirii și de evoluție sufletească, vreme în care m-am confruntat cu grave conflicte și contradicții, mi s-au limpezit încetul cu încetul cauzele profunde ale înfrîngerii noastre”.

Este convingerea pe care a împărtășit-o și fostul său comandant, cel a cărui metamorfoză spirituală colonelul Adam s-a simțit dator să o transmită, cu toate semnificațiile sale profunde, generațiilor viitoare, în paginile cărții *Der schwere Entschluss* (O hotărîre dificilă). Iar această experiență de viață n-a înfriziat să stîrnească și să întrejină mereu viu interesul cititorilor. Dovadă — în decurs de numai 11 ani (1965-1976), cartea colonelului Adam a cunoscut nu mai puțin de 17 ediții germane, însumînd aproape 500 000 exemplare.

În cele ce urmează prezentăm cîteva fragmente din această carte, a cărei traducere în limba română se află în pregătire la Editura Militară.

¹ Magazin istoric, nr. 2/1968, 1/1969, 2/1973, 1/1983.

Ultimul cartier general

În dimineața de 24 ianuarie 1943, s-a transmis prin radio raportul generalului-colonel Paulus, adresat lui Hitler: „Pe baza rapoartelor primite din partea corpurilor de armată și a relatărilor personale ale generalilor comandanți, Armata 6 raportează următoarea apreciere asupra situației, în măsura în care ea mai poate fi sesizată: trupa nu mai dispune de muniții și alimente; legătura se menține numai cu părți din șase divizii. Manifestări de disoluție pe frontul de sud, nord și vest. Exercițarea unitară a actului de comandă a devenit imposibilă. Pe frontul de est schimbări fără însemnătate. 18 000 răniți, fără posibilitatea unei asistențe minime în pansamente și medicamente. Diviziile 44, 76, 100, 305 și 389 infanterie distruse. Frontul rupt în mai multe locuri, în urma unor pătrunderi puternice. Puncte de sprijin și posibilități de acoperire doar în perimetrul orașului. Apărarea în continuare este fără sens. Pentru a mai salva vieți omenești, armata solicită imediată aprobare a capitulării”.

Răspunsul a venit prompt. Ca de obicei, era lipsit de scrupule. Radiograma lui Hitler suna astfel: Capitulara exclusă. Armata 6 își va îndeplini misiunea ei istorică prin lupta pînă la ultimul cartuș, pentru a înlesni organizarea unui nou front de sud.

I-am spus lui Paulus, în mod deschis, că socoteam acest ordin drept criminal și că, prin urmare, nu putea fi obligatoriu pentru noi. Dar el a rămas același soldat disciplinat, ușurînd lui Hitler crima comisă față de Armata 6.

Spre ora 9 am auzit focuri de armă și mitralieră și exploziile unor grenade de mînă. În cursul nopții, frontul ajunsese în apropierea imediată a rîpei în care ne aflam. Tot personalul statului major ieșise în fața adăposturilor. Șoferii se aflau deja la mașini. Vom mai scăpa oare cu bine din satul nostru de buncăre? Divizia 71 infanterie pregătise pentru noi un nou punct de comandă, în pivnița magazi-

În urma victoriei sovietice, coloane nesfîrșite de prizonieri părăsesc orașul

hului universal din Stalin-grad-sud.

Într-o clipă, am distrus restul de acte și toate obiectele personale de prisos. De-acum înainte toată averea mea consta din două pățuri și o servietă cu rufărie și ustensile de toaletă, în afara lucrurilor pe care le aveam pe mine. Era timpul să o luăm din loc. Deasupra ripei începuseră deja să țuie gloanțele. Explozia proiectilelor făcea tândări geamurile de la adăposturi.

Am urcat repede în mașină. Motoarele au început să duie. Am părăsit satul de bună-credință în cea mai mare viteză. Din spate am auzit strigătele de „Uraa!” ale soldaților armatei roșii, care pătrunseseră prin celălalt capăt al ripei. O întârziere de numai cîteva minute și statul major al Armatei 6 ar fi pășit încă din 24 ianuarie 1943 pe calea prizonieratului. Am simțit un fior pe șira spinării. Șoferii au accelerat la maxim, pînă cînd am ajuns la primele case ale Stalingradului. Apoi au redus viteza, pentru a trece printre dărîmături. Înaintam încet, ocolind pilnii de bombe, grămezi de moloz și pietre, pe lingă resturi de ziduri, coșuri și schelete de beton.

La podul peste Tărița ne aștepta un ofițer din Divizia 71 infanterie. Ne-a condus în încăperile din pivnița prevăzută pentru a adăposti punctul nostru de comandă. N-aveam multe lucruri de aranjat, căci lăsasem aproape totul în adăposturile din ripă. Așa să fie oare ultimul nostru „cartier general”? Această denumire, pe care o foloseam altă dată cu mîndrie, pentru a desemna sediul statului major al armatei noastre, suna ca o batjocură, în raport cu mizera noastră de pivniță. Paulus și Schmidt, șeful Statului major general al Armatei 6, au fost de acord cu mutarea statului major al armatei în ruina magazinului universal, urmînd să hotărască momentul, în funcție de evoluția situației.

Tot o batjocură la adresa armatei muribunde a constituit-o, în aceste zile, o radiogramă a Direcției personal a armatei de uscat, prin care se îngăduia conferirea „Crucii de fier” clasa a II-a de către comandantul de companii și

a „Crucii de fier” clasa I de către comandantul de batalion. Care companie, care batalion mai aveau vreun șef sau vreun comandant? Și pe cine mai puteau oare interesa aceste cruci acum, cînd ne aflam la hotarul cu împărăția morții? Statul nostru major mai era format doar din comandantul-șef, șeful de stat major, ofițerul cu operațiile, șeful transmisiunilor, primul adjutant și cîteva ofițeri de ordonanță. Spre amiaza zilei de 26 ianuarie, un ofițer din Divizia 371 infanterie ne-a raportat: „Tancuri inamice în înaintare”.

Străzile erau ceva mai animate decît în zina precedentă. Răniți și bolnavi se țirau anevoie spre Ortskommandatur Mitte. [Comandatura locală Centru]. Potrivit ordinului dat pe armată, ei urmau să fie concentrați și hrăniți acolo. Dar o Kommandatur Mitte nu mai exista. Trebuise să facă loc spitalului. Răniți și bolnavii zăceau peste tot. Cei ce nu mai găsiseră loc acolo își căutaseră adăpost prin pivnițele învecinate. Curînd și acestea s-au umplut ochi. Medicul Diviziei 71 infanterie i-a raportat lui Paulus că se acorda asistență medicală doar unei părți dintre răniți și bolnavi. În cele mai multe infirmerii improvizate era întuneric beznă. Medicii și sanitarii, care trebuiau prin toate cotloanele, aveau, în cel mai bun caz, cîteva lumînări sau fește. Nimeni nu știa cite zeci sau sute de oameni zăceau pe pămîntul gol, înghesuiți unul în altul. Ocupam aceeași cameră cu general-colonelul Paulus. Vizavi, separat de un coridor, stătea șeful de stat major, împreună cu ofițerul său cu operațiile. În alte două-trei încăperi se adăpostiseră ceilalți militari din statul major al armatei.

Trebuie să fi fost un magazin foarte mare, gîndeam în timp ce dădeam o raită de jur-împrejur. Prin pivnița solid construită trecea un coridor de lățimea unei străzi, la care se putea ajunge din curte cu camioanele. Pe ambele laturi ale coridorului se aflau magaziele, odinioară bine luminate, printr-un șir de ferestre mari. Acum în fața lor se înălțau stive de saci cu nisip.

Întrebări chinuitoare

La 26 ianuarie, unitățile sovietice care atacau din vest au făcut, pe colina Mamai, joncțiunea cu părți ale Armatei 62, înaintînd dinspre malul Volgăi. Colina, pentru stăpînirea căreia se dăduseră lupte îndîrjite încă în cursul toamnei trecute, a fost recucerită definitiv de armata roșie. Zona încercuită era acum despărțită în două părți. Cu zona de nord nu mai aveam legături telefonice. Paulus auzise și știa toate acestea. Totuși a rămas un general disciplinat. O nouă radiogramă venită de la OKH [Oberkommando des Heeres — Comandamentul suprem al Armatei de uscat] l-a întărit în hotărîrea sa de a continua rezistența. Ordinul prevedea că, în cazul divizării zonei încercuite, fiecare parte intra în subordinea personală a Fîhrerului.

La 28 ianuarie, zona de nord a încercuirii a fost divizată din nou. În cursul serii armata a raportat OKH-ului următoarele: Puternică pătrundere inamică de-a lungul căii ferate Gumrak-Stalingrad. Corpul XIV tancuri și Corpul IV armată nu mai dispun de unități de luptă constituite.

În amurg, stăteam singur în încăperea noastră de la subsol. Tirul de artilerie fusese atît de intens în timpul zilei, încît nu ne putuserăm aventura în curte. Pretutindeni domnea încă vîietul bălăiei.

Pentru noi se punea întrebarea: sinucidere sau prizonierat? Paulus, care respinsese pînă atunci ideea sinuciderii, a început să șovăie. După o chibzuință îndelungată mi-a spus îngrijorat: „Hitler așteaptă desigur de la mine să mă sinucid. Ce părere aveți, Adam?”. Eram revoltat: „Pînă acum am încercat să combatem sinuciderea în rîndurile armatei. Asta este și rămîne calea cea bună. Dv. trebuie să împărtășiți soarta soldaților Dv. Dacă încasăm aici o lovitură în plin, am terminat-o cu viața. Scotesc însă rușinos și laș să ne încheiem zilele prin sinucidere”.

Cuvintele mele au avut par-
că darul să-l elibereze pe Pau-
lus de o constrângere.

La scurt timp, a venit ge-
neralul-maior Roske, coman-
dantul Diviziei 71. În câteva
cuvinte el i-a raportat lui
Paulus: „Divizia nu mai este
în stare să opună rezistență.
De magazinul universal se
apropie tancurile rusești. Este
sfârșitul”. „Vă mulțumesc,
Roske, pentru totul. Transmi-
teți mulțumirile mele și ofițeri-
lor și soldaților Dv. Schmidt
l-a rugat deja pe comandantul
de regiment Ludwig să iniți-
eze tratative cu armata roșie”.

Am aruncat în foc cele câteva
acte care mai erau pe masă,
precum și duzina de „Cruci de
cavaler” și „Cruci germane”.
De ștampila de serviciu conș-
tiința datoriei încă nu-mi
ingăduia să mă despart. Am
vîrît-o împreună cu tușiera
în servietă. Apoi m-am dus
la ofițerul meu de ajutor,
locotenentul-maior Schles-
inger, și la furieri, orientindu-i
asupra situației și controlînd
dacă distruseseră totul. După
aceea am stat față în față cu
comandantul-șef al armatei
vreme de o oră sau chiar mai
bine, în încăperea noastră
strîmtă.

31 ianuarie 1943, orele 7
dimineăța.

Paulus s-a trezit și s-a ridi-
cat în capul oaselor. A intrat
șeful de stat major. I-a întins
generalului-colonel o foaie de
hîrtie, spunîndu-i: „Vă felici-
cit cu ocazia avansării la
gradul de feldmareșal. Ra-
diograma a fost ultima dintre
cele sosite în primele ore ale
dimineții”. „Este, bineîn-
țeles, un îndemn la sinucidere,
dar plăcerea asta n-am să
i-o fac”, a spus Paulus, după
ce a parcurs hîrtia.

Schmidt a continuat: „În
aceleși timp trebuie să vă rapo-
rteze că rusul stă în fața
ușii”. Cu aceste cuvinte s-a
dat un pas înapoi și a deschis
ușa. A intrat un general cu un
translator, declarîndu-ne pri-
zonierii săi. Eu am pus pis-
toalele noastre pe masă, în
fața lui. „Pregătiți-vă de ple-
care, la ora 9 vin să vă iau
de aici. Veți călători cu mașina
Dv. proprie”, puse generalul

Ostașii Armatei 62 sovietice fac joncțiune în Stalingrad cu cei ai Armatei 21

sovietic să ni se traducă, pă-
răsiind apoi încăperea îm-
preună cu translatorul său. Bine că mai aveam la mine
ștampila noastră de serviciu. Mi-am îndeplinit ultima acți-
une oficială, introducînd în li-
vretul militar al lui Paulus
avansarea la gradul de feld-
mareșal. Apoi am aplicat ștam-
pila oficială, după care am
aruncat-o în foc.

Exact la orele 9 și-a făcut
apariția șeful de stat major
al Armatei 62 sovietice, pen-
tru a-l prelua pe comandant-
ul-șef al Armatei 6 germane
înfrînte, împreună cu statul
său major. Am urcat în mași-
nile noastre. În prima au
luat loc Paulus și Schmidt;
generalul sovietic s-a așezat
alături de șofer. În a doua
urmam eu, însoțit de un loco-
tenent-maior al armatei ro-
șii. Ceilalți ofițeri și soldați
ai statului major s-au suit
într-un camion.

Zgomotul luptei amuțise cu
totul. Zona de sud a încercu-

irii își încetase existența. Zo-
na de mijloc, aflată sub co-
manda lui Heitz, avansat în
ultimele zile la gradul de ge-
neral-colonel, a capitulat tot
la 31 ianuarie 1943. Paulus
se simțise încă o dată legat
de un ordin al lui Hitler. El
nu s-a socotit îndreptățit să
ordone capitularea comandan-
ților din celelalte zone ale
încercuirii, deoarece Hitler și-i
subordonase personal. Pentru
trupele din zona de nord a
încercuirii, infernul a mai ținut
încă două zile. În pofida ce-
rerilor insistente ale genera-
lilor Lattmann și von Lenski,
comandantul zonei de nord a
încercuirii, generalul-colonel
Strecker, a refuzat oprirea
acțiunilor de luptă. Apoi cei
doi generali au dat în dimi-
neața de 2 februarie 1943,
de la sine putere, ordinul de
predare.

Bătălia de pe Volga luase
sfîrșit.

Prezentare și traducere
Costin FENEȘAN

CLIO ÎN CONCURS

Cîștigătorii

9.911 răspunsuri. 2.155 răspunsuri exacte. 250 cîștigători în urma tragerii la sorți.

Iată, succint, bilanțul concursului pe care în 1987, an în care Magazin Istoric a împlinit 20 ani de apariție, l-am organizat în mod special pentru tinerii noștri cititori — elevi și studenți aflați în vacanță.

La sugestia a numeroși cititori, am optat la acest concurs pentru o formulă de prezentare diferită de cele de la edițiile anterioare. Și ne-am bucurat să constatăm, deși concursul a avut un spirit grad de dificultate, că el a stîrnit atît interesul și aprecierea tinerilor cititori cărora le-a fost în primul rînd destinat, cit și al altora, de vîrste și categorii socio-profesionale diferite: profesori, ingineri, cadre medicale, contabili, casnice etc. S-a remarcat, și la acest concurs, participarea organizată a unor colective din școli și instituții de învățămînt superior, dar și întreprinderi și instituții, unele dintre ele aflîndu-se și pe lista cîștigătorilor.

Mulți participanți, la fel ca și la edițiile precedente au ținut să ne transmită, odată cu răspunsurile, și gândurile de dragoste și prețuire pentru Istorie, de atașament pentru revistă, interes și apreciere față de concursul Magazin Istoric. Astfel, RĂZVAN DUMITRU, din București, elev în clasa a X-a a Liceului de matematică-fizică nr. 3, după ce ne scrie că este cîștigător, continuă: „Am participat la cîteva concursuri care mi-au plăcut foarte mult, primele pe care am reușit să le câștigăm anterioare ale revistei, ceea ce m-a ajutat foarte mult la orele de Istorie. Clio în concurs mi-a plăcut mult, prin forma originală de prezentare”. • Din Iași, DANIEL GHERASIM, student anul VI medicină generală, precizează: „Am ținut mult să mă număr printre concurenții acestei ediții de vacanță pentru elevi și studenți, să demonstrez, alături de ceilalți colegi din țară, că pasiunea pentru Istorie, chiar dacă noi sîntem în vacanță, nu are nicio dată vacanță”. Iată, în continuare, altele fragmente din scrisorile sosite.

pe adresa concursului: • VALERICA RADU, țesătoare, din Buzău: „Clio în concurs mi s-a părut deosebit față de precedentele, prin nota sa originală de formulare a întrebărilor. Mi-am îmbogățit mult cunoștințele, reținînd numere mai vechi ale revistei”. • ION TEPENEU, mecanic ajutor locomotivă, C.M. Anina: „O formulă de prezentare originală și foarte interesantă, care ne-a solicitat nu numai cunoștințe istorice, ci și multă atenție. Mulțumesc redacției pentru prilejul oferit de a reține colecția numerelor trecute”. • IOAN MUNTEAN, ofiter, din Bistrița: „Am întreaga colecție a revistei, pe care o păstrez ca pe un scump tezaur. Pasiunea mea pentru Istorie am transmis-o și soției mele. Particip pentru a doua oară la concursurile dv., iar soția mea pentru prima dată. Ne-am bucurat că am reușit să aflăm răspunsurile tuturor întrebărilor din concurs”.

Mulțumind călduros tuturor celor care ne-au scris pe marginea acestui concurs și felicitîndu-i pe toți participanții și înalte de-a prezenta numeroși celor 250 cîștigători, facem următoarele precizări:

— Premiiile în obiecte vor fi ridicate de la sediul redacției, București, Intrarea Ministerului, nr. 2, parter, începînd cu data de 1 iulie 1988, între orele 14.30-16.30 (luni-vineri) și 10-13 (sîmbătă). Termenul limită de ridicare a premiilor în obiecte este de 6 luni din ziua începerii distribuției; ele pot fi ridicate decîl pînă la 31 decembrie 1988, inclusiv.

— Cîștigătorii din provincie care nu se pot deplasa la București sînt rugați să ne soliceite formularul tip pe baza căruia pot delega o altă persoană să ridice premiul. În acest scop, vor atașa la scrisorile lor un plic timbrat, pe care își vor scrie adresa completă. Redacția nu asigură expedierea premiilor prin colet postal.

— Abonamentele la Magazin Istoric pe un an și, respectiv, 6 luni vor fi făcute începînd cu luna Iulie 1988.

Și acum, iată, numele celor 250 cîștigători, cărora le adresăm felicitările noastre pentru rezultatele obținute la actuala ediție a concursului Magazin Istoric.

PREMIUL 1: 1 pick-up

1. CERCUL DE ISTORIE DE LA ȘCOALA CU CLASELE I-VIII, com. Izvoru Birzii, jud. Mehedinți

PREMIUL 2: 1 aparat radio OLIMPIC

1. OVIDIU TRIFAN, Ocna Mureș

PREMIUL 3: 1 aparat foto ORIZONT

1. TIBERIU I. SAVU, Mărcineni, jud. Argeș

PREMIUL 4: 1 pick-up

1. OVIDIU BEREANU, București

PREMIILE 5-6: 2 aparate radio COSMOS 7

1. IACOB V. MIHAI, Suceava
2. CERCUL DE ISTORIE AL ȘCOLII NR. 61, com. Dobroești, sectorul Agico Ilfov

PREMIILE 7-8: 2 aparate radio SONG

1. DRAGOȘ ZAMFIR, București
2. GHEORGHE ROBU, Fălcieni

PREMIILE 9-11: 3 aparate foto VILIA

1. ELENA LUPȘA, Toplița
2. CERCUL DE ISTORIE DE LA ȘCOALA GENERALĂ NR. 26, Timișoara
3. COMITETUL U.T.C. AL ÎNTEPRINDERII DE AUTOTURISME, Timișoara

PREMIILE 12-15: 4 chitare

1. CARMEN GH. IONESCU, Tirgoviște
2. CALIN MIHAIL CHITUC, Băile Govora
3. CERCUL DE ISTORIE DE LA ȘCOALA GENERALĂ NR. 1, Beclean pe Someș, jud. Bistrița-Năsăud
4. MARIA MANUELA DUMITRESCU, București

PREMIILE 16-20: 5 aparate radio IRIS

1. PETRE NEGRU, com. Retevoiești, jud. Argeș

2. VIOREL BARARU, sat Arborea, com. George Enescu, jud. Botoșani

3. IOAN BOTOFAN, Zalău

4. ECHIPAJUL PIONIERESC „DACIA FELIX” DE LA ȘCOALA CU CLASELE I-VIII, com. Chendrea, jud. Sălaj

5. INSTITUTUL DE SUDURĂ ȘI ÎNCERCĂRI DE MATERIALE, Timișoara

PREMIILE 21-25: 5 aparate radio TOP

1. IORDAN ARSENE, București
2. MIHAI MEMETEA, sat Gepiu, jud. Bihor
3. BOGDAN BERGHILĂ, com. Tuzla, jud. Constanța
4. GHEORGHE POPA, com. Prundeni, jud. Vâlcea
5. CERCUL DE ISTORIE DE LA ȘCOALA GENERALĂ, com. Holboca, jud. Iași

(Continuare în numărul viitor)

1745. CĂLĂTORIE PE AMAZON

CHARLES-MARIE DE LA CONDAMINE

Autorul însemnărilor de călătorie care urmează, savant și explorator francez care a trăit în secolul luminilor, între anii 1701 și 1777, a fost bîntuit de o curiozitate devenită proverbială în epocă. Avid de cunoaștere și înzestrat cu un acut spirit de observație și cu o excepțională facultate de asimilare, Charles-Marie de La Condamine a renunțat la studiile militare, abia începute, și la chimie, consacîndu-se rînd pe rînd matematicii, fizicii, istoriei naturale, medicinii, astronomiei.

Pofta de călătorie l-a mînat în 1731, la vîrsta de 30 ani, la Ierusalim, în Cipru și la Constantinopol. De acolo, s-a întors acasă, în Franța, cu o sumedenie de informații privind moravurile și monumentele țărilor pe care le parcursese. În 1735, s-a îmbarcat pentru Panama, a tra-

versat Istmul, apoi s-a separat de tovarășii săi de călătorie, pentru a vedea mai multe ținuturi. Ajuns la Quito, în Ecuador, în iunie 1736, a rămas acolo șase ani, pentru ca, din toamna anului 1742 pînă în vara celui următor, să traverseze Peru și să avanseze 500 leghe pe Amazon. A studiat malurile marelui fluviu și a trasat harta cursului său, timp în care și-a riscat viața de nu mai puțin de 20 ori.

În 1744, întors la Paris, exploratorul și-a prezentat relatarea expediției în fața celui mai înalt for științific al țării: Academia regală de științe. Ca o recunoaștere a meritelor sale științifice, a fost ales membru al Academiei franceze, membru corespondent al Societății regale din Londra și al academiilor din Berlin și Petersburg. La Condamine a lăsat o operă bogată și variată, incluzînd lucrări pe teme dintre cele mai diverse: Istoria piramidelor

În imagini: un savant îndrăgostit de călătorie (în medallion) străbate Amazonul, în căutarea necunoscutului.

din Quito, Istoria inoculării variolei. Scrisoare critică despre educație. Călătorie în Levant (aflată în manuscris la Biblioteca Națională din Paris). Măsurarea primelor grade ale meridianului. Dintre toate, Scurtă relatare privind o călătorie făcută în interiorul Americii meridionale — care tratează expediția lui pe Amazon, fluviul cu cel mai mare

debit din lume, ce avea să fie explorat, 50 ani mai târziu, și de Humboldt — a avut cea mai mare rezonanță, încă din momentul prezentării ei în fața Academiei de științe din Paris. Din această lucrare, a cărei versiune românească se află în pregătire la Editura Meridiane, reproducem câteva extrase, cu titlul și subtitlurile redacției noastre.

Obșnuințe

și podoabe ciudate

Trebuie să spun câteva vorbe despre însușirile și caracterul băștinașilor din America meridională. Nu sint nici creoli spanioli sau portughezi, nici rase de oameni rezultați din amestecul albilor din Europa, negrilor din Africa și pieilor roșii din America, după ce europenii au pătruns aici și au adus negri din Guinea. Băștinașii din ținut au pielea arsă de soare, de culoare roșietică, în nuanțe mai mult sau mai puțin închise; diversitatea de nuanțe are drept cauză principală, după toate aparențele, temperatura diferită a aerului din ținuturile unde locuiesc, variind de la căldura cea mai mare, din zonele toride, până la frig, datorat zăpezii. Această diferență de climă, cea din ținuturile cu păduri, cîmpii, cu munți și riuri, varietatea alimentelor, legăturile reduse pe care le au între ele triburile învecinate și mii de alte cauze au dat naștere și unor diferențe de indelețniciri și obiceiuri ale acestor populații.

La 25 iulie, am întîlnit de-a lungul fluviului pe indienii yameos, de curînd ieșiți din păduri. Limba lor este nespuse de dificilă, iar maniera de pronunțare și mai grea. Vorbesc ținîndu-și respirația și fără să rostească aproape nici o vocală. Au cuvinte pe care noi nu am putea să le scriem, chiar și greșit, fără să întrebăm mai puțin de nouă sau zece silabe, și care, pronunțate de ei, par să aibă doar trei sau patru. *Poeltarrarorincuroac* înseamnă pe limba lor numărul 3; din fericire pentru cei care vin în contact cu ei, aritmetica lor nu merge mult mai departe.

Indienii yameos sint foarte indeminatici în confecționarea unor sarbacane lungi, cea mai folosită armă de vîntătoare a lor. Sarbacanelor le fixează niște săgeți micuțe din lemn de palmier, iar la capătul acestora lipeșc, în loc de pană, un fel de dop din bumbac, care umple exact golul țevii. Ei le lansează, suflînd în țevă, pînă la treizeci-patruzeci de pași, și nu-și greșesc aproape niciodată ținta. Un instrument atît de simplu suplinește foarte avantajos, la toate aceste popoare, lipsa armelor de foc. Indienii înmoaie virful acestor săgeți mici, cît și acele ale arcurilor, într-o otrăvă atît de puternică încît, atunci cînd este proaspătă, ea ucide în mai puțin de un minut orice animal pe care doar l-a zgîriat. Deși aveam puști, tot astfel ne-am ucis și noi vinatul în timpul călătoriei pe fluviu și deseori ne-au rămas în dinți resturi de virfuri de săgeată. Nu era nici un pericol, întrucît veninul acționa doar cînd se amesteca cu sîngele, atunci fiind mortal atît pentru om, cît și pentru celelalte viețuitoare. Antidotul otrăvii lor era sarea și, mai sigur, zahărul.

Pe 27 iulie dimineața am acostat în dreptul misiunii San Joaquin, compusă din mai multe triburi indiene, îndeosebi de omaguas, populație odinioară puternică, care locuia încă de acum un secol pe insulele și malurile Amazonului. Misionarul Samuel Fritz îi convertise pe toți la religia creștină. La sfîrșitul secolului trecut [XVII], pe o hartă a ținutului, întocmită de el, se găseau marcate 30 sate cu numele lor, din care n-am mai văzut decît ruinele sau, mai degrabă, locul lor. Toți locuitorii de aici, speriați de incursiunile unor tilhari din Pará, care veneau să-i ia ca

sclavi, se împrăstiaseră în pădure și pe la misiunile spaniole și portugheze.

Numele de omaguas în limba peruană, ca și cel de cambevas, dat de portughezii din Pará în limba braziliană, înseamnă *cap turtit*. De fapt, aceste popoare au obiceiul bizar de a presa între două scîndurele fruntea copiilor nou-născuți, pentru a le da o formă ciudată și a-i face să semene mai bine, zic ei, cu luna plină. Limba indienilor omaguas este tot atît de plăcută și de ușor de pronunțat, și chiar de învățat, pe cît de aspră și de dificilă este aceea a indienilor yameos.

Indienii omaguas folosesc foarte mult două feluri de plante cu proprietăți purgative. Cu ajutorul lor aceste populații își creează o stare de exaltare, care durează 24 ore, în timpul căreia au viziuni foarte ciudate. Trag pe nas sub formă de pudră un praf obținut din plantele amintite, așa cum prizam noi tutunul, dar într-un mod mult mai complicat. Folosesc un tub de trestie terminat în furcă, în forma unui Y, introducîndu-și cite unul din cele două capete în cite o nară. Această operație, urmată de o inspirație violentă, îi face să se strimbe într-un mod care pentru un european, ce raportează totul la obiceiurile lui, pare foarte caraghios. Mi-au mai atras atenția podoabele lor ciudate, din oase de animale și de pește, pe care și le trec prin nări și prin buze. Au obrazii ciuruiți de găuri, în care își înfig pene de păsări, de toate culorile; anamistii vor avea probabil citeva observații de făcut despre felul monstruos în care unii dintre ei își lungesc lobii urechii, fără ca prin aceasta grosimea lor să fie diminuată sensibil.

O republică a femeilor ?

Pretutindeni în timpul călătoriei noastre, i-am chestionat pe indienii de diferite neamuri despre acele femei războinice pe care exploratorul spaniol Orellana pretindea că le-ar fi întâlnit și înfruntat. I-am întrebat dacă este adevărat că ele trăiesc izolate de bărbați, primindu-i doar o dată pe an. Toți ne-au spus că au auzit aceste lucruri povestite de părinții lor, adăugând mii de amănunte, ce tind toate să confirme că pe acest continent a existat o republică a femeilor, care trăiau singure, fără bărbați. Se pare că ele s-au retras spre nord, în interiorul continentului, pe Rio Negro sau pe unul dintre râurile ce coboară din aceeași direcție spre Maranon.

Un indian din San Joaquín ne-a spus că s-ar putea să întâlnim la Coari un bătrîn, al cărui tată le văzuse pe amazoane. Acolo am aflat că indianul pe care îl căutam murise, însă am vorbit cu fiul său, care părea să aibă vreo șaptezeci de ani și era căpetenia celorlalți indieni din sat. El ne-a spus că bunicul său le văzuse pe aceste femei la intrarea râului Cuchiuará, că ele veneau de pe riul Cayamé, care se vărsa în Amazon în sud, între Tefé și Coari, și vorbise cu patru dintre ele, din care una alăpta un copil la sân. Ne-a spus numele fiecăreia dintre ele și a adăugat că, plecînd de la Cuchiuará, ele au traversat marelui fluviu, îndreptîndu-se spre Rio Negro. Mai jos de Coari, toți indienii ne-au povestit același lucru, cu cîteva mici variații de împrejurări. Cei din Tapa-jós, de exemplu, ne-au vorbit despre niște pietre verzi, cunoscut sub numele de pietre ale amazoneilor¹, pe care le-au moștenit de la strămoșii lor, care, la rîndul lor, le-au avut de la *Cugnantainsecuima*, adică, în limba lor, de la femeile fără bărbați, unde se găsesc în cantitate mare.

¹ Se numesc și amazonite, o varietate de feldspat, cunoscut și sub numele de jad verde; piatra este foarte dură și se poate bine șlefui.

Un indian din Mortigura, misiune vecină cu Pará, s-a oferit să-mi arate un riu pe care se putea ajunge, după părerea lui, pînă foarte aproape de ținutul locuit în prezent de amazoane.

La 19 septembrie, la aproape patru luni după plecarea mea, în fața ochilor mi-a apărut Pará, numit de portughezi Pará cel Mare, adică, în limba braziliană, „Marele riu”. Am tras la mal în dreptul unei proprietăți a colegiului călugărilor iezuiți. Ne-a primit superiorul, părintele José de Souza, iar rectorul colegiului, părintele João Ferreira, ne-a reținut acolo opt zile. Ne-am bucurat de toate plăcerile vieții la țară. Pe 27 septembrie, sosind la Pará, am găsit gata pregătită o locuință confortabilă și sumptuos mobilată, cu o grădină de unde se vedea marea. Comerțul direct dintre Pará și Lisabona, de unde venea în fiecare an o flotă comercială, le oferea oamenilor instărită posibilitatea de a se aproviziona cu toate cele necesare. Ei primeau mărfuri din Europa, în schimbul produselor locale, care erau, pe lîngă ceva pulbere de aur adusă din interiorul continentului, din spre Brazilia, tot ce se putea găsi, atît de pe cursul râurilor care se vărsau în Amazon, cît și de pe malurile acestui fluviu: scoarța arborelui de cuișoare, salce, vanilie, zahăr, cafea și indeosebi cacaoa, monedă curentă a ținutului, de unde și bunăstarea locuitorilor. La Pará, m-am văzut reținut mai puțin de amenințarea vînturilor potrivnice ce domnesc în acest anotimp, cît de dificultatea de a angaja un echipaj de vislași, căci variola care făcea pe atunci mari ravagii îi pusese pe fugă pe majoritatea indienilor din satele din împrejurimi. În oraș această boală era și mai funestă pentru indienii de curînd ieșiți din pădure, care umblau goi. Obiceiul acestor indieni de a-și freca corpul cu *roucou*²,

² Rocouyer Bixa Orellana, arbust tîncior din America Centrală, din care se extrage o substanță colorată, folosită de indienii pentru a-și proteja corpul de diversele înepături de insecte.

*genipa*³ și diverse alte esențe grase și dense, care astupau porii timp îndelungat, contribuia probabil la agravarea bolii; această ipoteză era confirmată de o altă observație. Slavii negri aduși din Africa, care nu aveau acest obicei, rezistau mai bine la boală decît băștinașii. Oricum ar fi, dacă un indian sălbatic, recent ieșit din pădure, era atacat de această boală, el era mai întotdeauna condamnat; dar de ce oare nu se întâmpla același lucru și cu variola provocată? Acum cincisprezece-șaisprezece ani, un misionar din Pará, văzînd cum mor indienii unul după altul și aflînd dintr-o gazetă despre secretul inoculării vaccinului care făcea multă vîlvă în Europa, s-a gîndit că, folosînd acest remediu, ar face măcar îndoielnică o moarte sigură. Pierduse de acum jumătate din indieni, alții se îmbolnăveau zilnic. El a îndrăznit să inoculeze variola tuturor celor care încă nu fuseseră atacați de boală și nu a mai pierdut nici unul. Un alt misionar de pe Rio Negro i-a urmat exemplul, cu același succes.

După asemenea experiențe originale, se va considera, fără îndoială, că, în timpul epidemiei din 1743, care pricinuise rămînerea mea la Pará, toți proprietarii de sclavi indieni au folosit acest remediu salutar. Aș fi crezut eu însumi a aceasta, dacă n-aș fi fost martor la contrariu. Cel puțin cînd am plecat din Pará nu aveau nici o intenție. E drept că nu muriseră (încă) jumătate din indienii⁴.

În românește de
Florica GEORGESCU

³ Arbore din America tropicală, din al cărui fruct se extrage un suc colorat, cu care indienii își pîctează corpul.

⁴ La Condamine a dus o campanie activă și înecunată de succes pentru vaccinarea populației, procedeu practicat pe atunci în multe țări, dar energie respins în Franța.

SPECIAL ISSUE: President Nicolae Ceaușescu — An Outstanding Personality of the World Today, Brilliant Builder of His Country and Its History, Author of Works of Universal Value

NUMÉRO SPÉCIAL: Le Président Nicolae Ceaușescu — une personnalité de marque dans le monde d'aujourd'hui, un brillant bâtisseur de pays et d'histoire, l'auteur d'une oeuvre de valeur universelle

ЮБИЛЕЙНЫЙ ВЫПУСК: Президент Николае Чаушеску — выдающаяся личность современного мира, блестящий создатель страны и истории, создатель трудов всемирного значения

HULDIGUNGS-NUMMER: Präsident Nicolae Ceaușescu — eine prominente Persönlichkeit der zeitgenössischen Welt, ein glänzender Gründer des Landes und der Geschichte, der Schöpfer eines Werkes von universalem Wert

NÚMERO DE HOMENAJE: El Presidente Nicolae Ceaușescu — proeminente personalidad del mundo contemporáneo, brillante fundador de país y de historia, creador de una obra de valor universal

ABONNEMENTS : ROMPRESFILATELIA — Sectorul export-import presă, București, Calea Griviței, nr. 64—66, P.O.BOX 12—201, telex : 10376 prsflr.

magazin istoric

București, Intrarea Ministerului nr. 2, parter — Sectorul 1, Oficiul poștal nr. 1, Căsuța poștală 1-702, Cod 70 100. Telefon 150 200, interior 406 ; 917.

REDACȚIA : Gheorghe David, Florentina Dolghin, Ioan Lăcustă, Dorin Matei, Ioana Ursu Năstășel, Marian Ștefan

TEHNOREDACTOR : Anton Tănase

CORECTURA : Georgeta Apreotesei,
Constanța Avram

PREZENTAREA ARTISTICĂ : Radu Ion Popescu

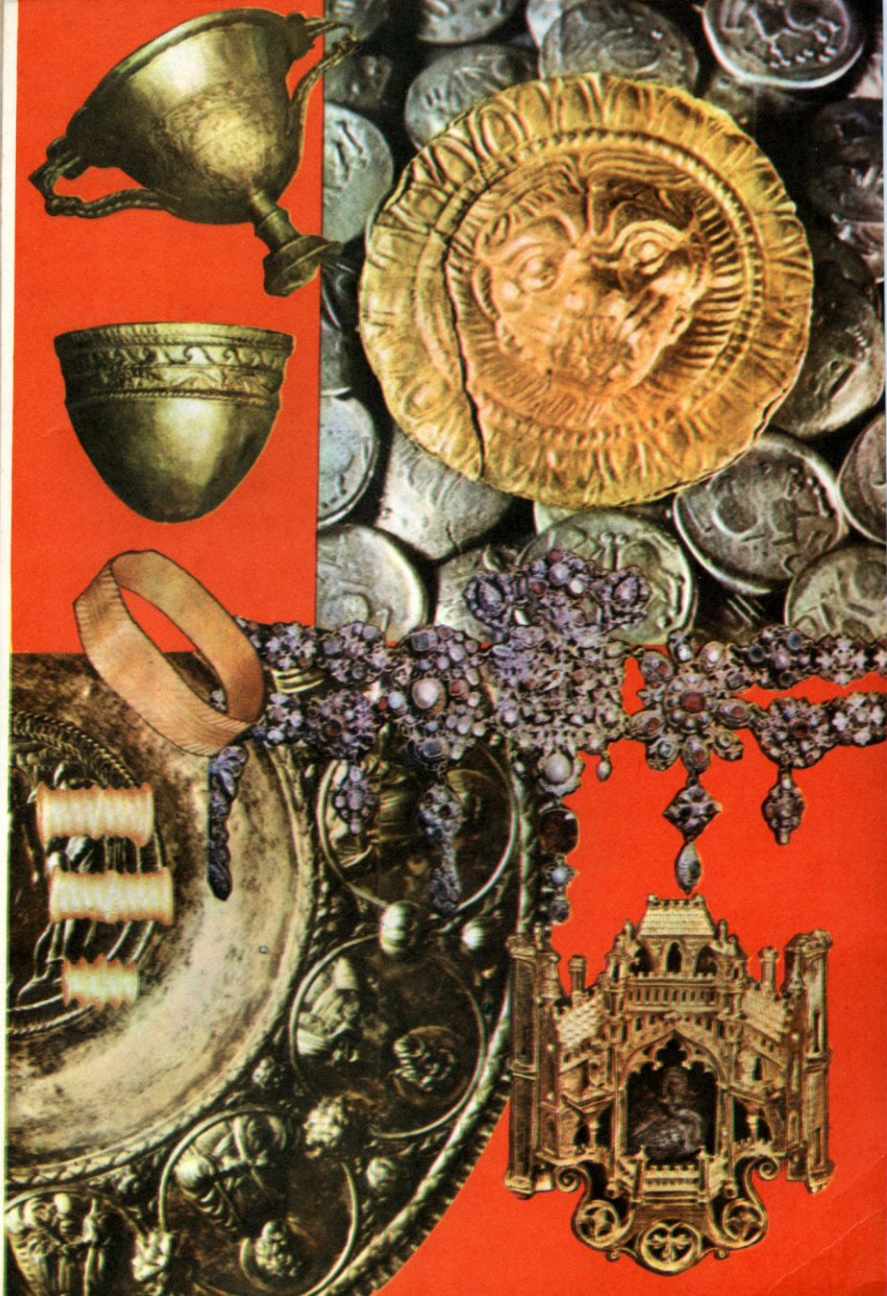
Apare lunar, se găsește de vânzare la chioșcurile de difuzare a presei. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii din întreprinderi, instituții, școli etc., de la orașe și de la sate. Prețul unui număr — 6 lei, abonamentul pe 6 luni — 36 lei, pe un an — 72 lei.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei” — București

42 427

OMAGIU

magazin istoric